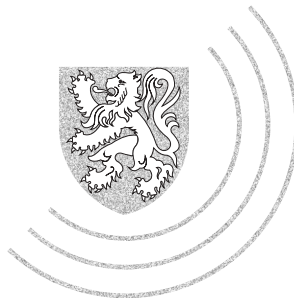

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

20 november 2002

HOORZITTINGEN / GEDACHTEWISSELING

over het ontwerp Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening
uitgebracht door de heer Jacky Maes**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Jacques Timmermans.

Vaste leden :

de heren Gerald Kindermans, Jan Laurys, Erik Matthijs,
Jef Van Looy ;

de heer Jacques Devolder, mevrouw Dominique Guns, de
heren Patrick Lachaert, Paul Wille ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde,
de heer Frans Wymeersch ;

de heren Jacky Maes, Jacques Timmermans ;

mevrouw Isabel Vertriest ;

de heer Jos Bex.

Plaatsvervangers :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Gisèle Gardeyn-Debever,
de heren Mark Van der Poorten, Jan Verfaillie ;

de heer Louis Bril, mevrouw Anny De Maght-Aelbrecht,
de heren Guy Sols, Gilbert Van Baelen ;

mevrouw Niki De Gryze, de heren Julien Librecht, Jan
Penris ;

de heren Bruno Tobback, Jan Van Duppen ;

de heer Johan Malcorps ;

de heer Herman Lauwers.

INHOUD

	Blz.
A. TOELICHTING VAN HET ONTWERP VAN UITVOERINGSPLAN	4
1. Inleiding door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw	4
2. Toelichting door vertegenwoordigers van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)	5
B. HOORZITTINGEN	10
1. Hoorzitting met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)	10
2. Hoorzitting met de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP)	15
3. Hoorzitting met de Bond Beter Leefmilieu (BBL)	19
4. Hoorzitting met de Federatie van Bedrijven voor Milieubeheer (Febem)	23
5. Hoorzitting met de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen (IOK)	24
6. Hoorzitting met de Intercommunale voor Slib- en Vuilverwijdering van Antwerpse Gemeenten (ISVAG)	26
7. Hoorzitting met Fost Plus	32
8. Hoorzitting met Regionale Milieuzorg	37
C. BESPREKING VAN 10 EN 17 OKTOBER 2002	39
1. Algemene standpunten van de fracties	40
2. Replik van mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw	52
3. Conclusie	55

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening besprak het ontwerp van Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007 op 18 september en 3, 10, 17 en 24 oktober 2002.

Op 18 september 2002 kreeg de commissie een toelichting bij het plan door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, en vertegenwoordigers van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM).

Aansluitend werden op 18 september en 3 oktober 2002 hoorzittingen gehouden met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP), de Bond Beter Leefmilieu (BBL), de Federatie van Bedrijven voor Milieubeheer (Febem), de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen (IOK), de Intercommunale voor Slib- en Vuilverwijdering van Antwerpse Gemeenten (ISVAG), Fost Plus en Regionale Milieuzorg.

Op 10 en 17 oktober 2002 werd het ontwerp van uitvoeringsplan in de commissie besproken.

A. TOELICHTING VAN HET ONTWERP VAN UITVOERINGSPLAN

1. Inleiding door mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw

Minister Vera Dua : Sedert 5 augustus 2002 ligt het ontwerp uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen ter inzage van de bevolking. De Vlaamse regering heeft op 19 juli 2002 akte genomen van het ontwerp van uitvoeringsplan en zo toestemming gegeven voor het openbaar onderzoek.

Het ontwerp uitvoeringsplan omvat de opzet, het kader en verschillende acties die nu voorgelegd worden aan de andere besturen en de bevolking. Op basis van die opmerkingen zal ik de Vlaamse regering een ontwerp van definitief plan voorleggen.

Het uitvoeringsplan is een lijvig document geworden, maar het was moeilijk om het beknopter te houden. De Vlaamse regering zou evenwel de procedure van het openbaar onderzoek grondig moeten bekijken.

De uitgangspunten van het uitvoeringsplan zijn afval voorkomen en minder restafval produceren. Voorafgaand moet ik toch op twee fenomenen wijzen. Een eerste vaststelling is dat de totale afvalproductie blijft stijgen, een tweede vaststelling betreft de zogenaamde ontkoppeling : de toename staat los van de stijgende welvaart.

De OVAM heeft indicatoren uitgewerkt, waaruit dat zeer duidelijk blijkt De hoeveelheid afval per consumptie-eenheid daalt, maar we consumeren zoveel dat er toch een lichte stijging van de totale hoeveelheid afval is. Op het gebied van restafval en het gescheiden houden van de diverse afvalsoorten scoort Vlaanderen goed. In 2001 werd maar liefst 67 procent van het huishoudelijk afval selectief ingezameld. Dat is een record. Daartegenover staat dat het hergebruik, zeker van verpakkingen, daalt. Het is de bedoeling om met dit plan de minder goed scorende gemeenten en de afvalstromen waarvoor minder goede resultaten geboekt worden, te corrigeren. De nadruk komt te liggen op de voorkoming en het hergebruik. Bovendien is het de bedoeling ontwijkgedrag zoals sluikstorten te bestrijden.

Het plan moet beschouwd worden in samenhang met een aantal initiatieven, onder meer de convenants met de lokale besturen, het nieuwe subsidiebesluit en Vlarea (Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en -beheer). De wijziging daarvan zal binnenkort door de Vlaamse regering goedgekeurd worden. De producentenverantwoordelijkheid zal verhoogd worden door het aanpassen van bestaande aanvaardingsplichten.

Het uitvoeringsplan wenst tegemoet te komen aan de behoefte aan een duurzaam afvalbeleid. De ladder van Lansink is uiteraard het uitgangspunt : de laagste trede, het storten moet afgebouwd worden. Dat zal gebeuren parallel met inspanningen om de eindverwerkingsinfrastructuur, onder meer verbrandingsinstallaties, te optimaliseren. Er zullen zeer strenge eisen gesteld worden.

We hebben ervoor geopteerd om te werken met diverse scenario's, naar analogie van Mira (Milieu- en Natuurrapport Vlaanderen). De grote uitdaging is om met het duurzaamheidsscenario echte oplossingen te vinden voor de afvalberg. Het is een ambitieus plan, maar ik ben optimistisch omdat we al goede resultaten gehaald hebben. We hebben de doelstellingen van het vorige plan vroeger bereikt dan vooropgesteld was. Vlaanderen is dus goed bezig. Het moet mogelijk zijn de doelstellingen waar te maken.

De aandacht gaat naar de voorkoming van afval op lokaal en Vlaams niveau. De verantwoordelijkheid van de producenten moet verhoogd worden, zodat de kosten voor de gemeenten dalen. Het financiële aspect is daartoe onontbeerlijk. De gemeenten kunnen nu kiezen tussen verschillende vormen van financiering. Het plan gaat uit van het principe dat de vervuiler betaalt. We moeten ook via de financiering de burger aanzetten om minder afval te produceren. De voorkeur daarbij gaat uit naar diftar of gedifferentieerde tarieven. Een voorbeeld daarvan is de prijs voor de afvalzakken, waarbij ook een aantal zakken gratis ter beschikking kunnen worden gesteld en extra zakken duurder kunnen worden gemaakt.

Het ontwerpplan stelt voor om de forfaitaire gemeentelijke afvalbelasting af te schaffen. De afvalverwerking kost veel en slechts een deel van de kosten kan gec recupereerd worden door gedifferentieerde tarieven. De rest kan terugverdiend worden door een inkomensgerelateerde belasting. Dat gaat in tegen de lineaire afvalbelasting, die nu nog door tal van gemeenten gehanteerd wordt. We moeten de gemeenten duidelijk maken hoe dat in praktijk gerealiseerd kan worden. Daarom is het parlementair debat belangrijk, we hopen ideeën te krijgen van de verschillende fracties.

Uit de reacties op de provinciale informatievergaderingen blijkt dat het huishoudelijk afvalbeleid een grond van discussie is. De wijzigingen door de Vlaamse regering hebben betrekking op een structurele aanpak van het afvalbeleid. De discussie gaat meer specifiek over actie 3, die handelt over de taken inzake afval.

Het is de bedoeling dat de provincies de organisatie en coördinatie van de eindverwerking van afval op zich nemen. De regering heeft dat standpunt ingenomen in het kerntakendebat, maar er bestaat nog geen eensgezindheid over. De Vlaamse regering weet nog niet hoe deze optie precies kan gerealiseerd worden, daarom is het debat met de verschillende niveaus belangrijk.

Bepaalde gemeenten laten nu na om, met de idee dat zij na 2007 geen partner in het afvalbeleid meer zullen zijn, cruciale beslissingen uit te voeren. Ik verwijs hier bijvoorbeeld naar een gemeente die niet meer wil investeren in een DeNox-installatie. Dat is een groot probleem. In de komende weken moeten we dus duidelijk maken dat de discussies over de structuren het huidige afvalbeleid niet mogen hypothekeren. Er moet duidelijk gemaakt worden wie welke taak op zich zal nemen.

De Vlaamse regering vindt dat de gemeenten goed werk geleverd hebben op gebied van ophalen en selectieve inzameling en wil hun deze taken niet ontnemen.

Op de vijf provinciale toelichtingsdagen was er een grote opkomst. OVAM kan eventueel later de belangrijkste opmerkingen van het openbaar onderzoek weergeven.

2. Toelichting door vertegenwoordigers van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)

– Procedure

Mevrouw Ann Braekevelt, afdeling projectontwikkeling OVAM : OVAM moet volgens het afvalstoffendecreet vijfjarenplannen uitwerken. Er is in het afvalstoffenbeleid al heel wat gerealiseerd, onder meer dankzij de inzet van de gemeenten. Het afvalstoffenplan van 1997-2001 is met een jaar verlengd om een goede evaluatie te maken, zowel op gebied van preventie, recyclage, eindverwerking, enzovoort. Het was de bedoeling om de opmerkingen van de verschillende betrokkenen vast te stellen en op basis daarvan een nieuw uitvoeringsplan op te stellen. Daarom hebben we voorgesteld om pas op het einde van 2002 een nieuw afvalstoffenplan op te stellen voor 2003-2007.

Het afvalstoffendecreet vormt de basis van het uitvoeringsplan. Op basis daarvan hebben we een inspraakprocedure van twee maanden opgestart. Om het nieuwe plan tijdig klaar te hebben, moest die procedure starten in de vakantie. Ze loopt tot 4 oktober. Vanaf oktober tot midden november zullen we het verslag opstellen, rekening houdend met de opmerkingen en suggesties.

De evaluatierapportage is zeer uitgebreid en kan worden ingekeken door de parlementsleden. Op basis van deze rapportering hebben we een aantal voorstellen en suggesties geformuleerd, die in april 2002 werden voorgelegd aan het overlegplatform, waarin alle betrokken partijen zetelen. De respons was zeer groot, waardoor er eigenlijk in april en mei een eerste openbare procedure plaatsvond. Er werd constructief werk geleverd en aanpassingen werden doorgevoerd. De teksten werden vervolgens bezorgd aan de bevoegde kabinetten.

Op 19 juli 2002 heeft de Vlaamse regering akte genomen van het ontwerpplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007. We hebben de parlementsleden een kopie bezorgd van de regeringsbeslissing. Actie 3 (over de voorbereiding van de toekomstige her-

verdeling van de taken inzake afval) werd daarbij gewijzigd. Op 31 juli 2002 was er de publicatie bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad, waardoor de openbare procedure kon worden opgestart.

Hoe vernemen de betrokkenen de inhoud van het ontwerpplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007 ?

We hebben gewacht tot de openbare procedure van het ontwerp van milieubeleidsplan werd opgestart, aangezien het ontwerpplan over huishoudelijke afvalstoffen een van de actieplannen daaruit was. We hebben geprobeerd heel inhoudelijke informatie te verschaffen. OVAM en het kabinet hebben gewerkt met een publieksbrochure, een cd-rom, radio, televisie, dagbladen, vaktijdschriften, een website en regionale toelichtingsdagen. De gemeenten en intergemeentelijke verenigingen kunnen gebruik maken van hun informatieblad, website, gemeentehuis, bibliotheek en de open Minaraden (milieu- en natuurraden).

We zijn begonnen met het verspreiden van informatie in augustus en hebben onmiddellijk veel respons gekregen. De burger stelt vaak praktische vragen, reageert op krantenartikelen. Het is echt een interactief gebeuren.

Tijdens de regionale toelichtingsdagen verschuift het accent van detailbepalingen naar grote hoofdlijnen, zoals het kerntakendebat, de verpakkingsproblematiek, preventie, de frequentie en optimalisatie van de selectieve inzameling. De gemeenten, die op deze punten een belangrijke rol spelen, stellen bijvoorbeeld vragen over de financiële haalbaarheid.

– Doelstellingen

De heer Danny Wille, dienst afvalstoffenbeheer OVAM : Bij het afvalstoffenbeleid werden drie strategische doelstellingen geformuleerd. De eerste doelstelling is de preventie van afval en het hergebruik van materialen, waarbij de milieudruk zo klein mogelijk moet zijn. De tweede doelstelling is de selectieve inzameling en recyclage. We moeten de vraag stellen of we goed bezig zijn voor het leefmilieu : selectieve omhaling mag geen doel op zich zijn. De derde doelstelling is dat er uiteindelijk zo weinig mogelijk afval mag worden gestort of verbrand, een item dat wordt behandeld in het hoofdstuk over de eindverwerking.

Deze strategische doelstellingen worden in de drie hoofdstukken van het plan omgezet in cijfermatige doelstellingen en in acties voor de komende jaren.

Welke cijfermatige doelstellingen zijn haalbaar ? Daarover presenteren we in het derde hoofdstuk drie scenario's. Vooreerst is er het passieve scenario waarbij het huidige beleid gewoon wordt voortgezet. Daardoor dreigt echter de aandacht van de betrokken actoren af te zwakken. Verder zijn er het duurzaamheidsscenario en het duurzaamheids+-scenario, die de klemtoon leggen op preventie. Daarvoor is natuurlijk een inbreng van de verschillende beleidsniveaus nodig. Ten slotte is er het ladderscenario dat de klemtoon legt op selectief inzamelen.

Wij hebben samen met de minister en met de regering gekozen voor het duurzaamheidsscenario als minimum, maar mettertijd willen we het duurzaamheids+-scenario bereiken. Dat vereist echter een belangrijke mentaliteitswijziging.

– Preventie

Een eerste doelstelling is preventie, want ook selectief ingezameld afval kost geld. Per fractie staan er concrete preventiedoelstellingen in het plan. In elk geval willen we dat de toename van de afvalberg stopt vanaf 2003. In 2001 was er nog een kleine toename met 0,8 procent. We hebben daarbij nog geen rekening gehouden met de groei van de bevolking, maar we kunnen besluiten dat de groei van de afvalberg nu al bijna gestopt is.

Per jaar willen we twee procent preventie realiseren. In vergelijking met het referentiejaar 2000 moeten we in 2007 dus 14 procent preventie realiseren. Die vermindering is verdeeld over heel wat fracties. We kunnen de bevolking sensibiliseren voor de preventie van verpakkingsafval en we kunnen ook een beroep doen op instrumenten zoals ecoboni en ecotaksen.

De samenwerking van alle openbare en private actoren is noodzakelijk. Voor wit- en bruingoed streven we naar een levensduurverlenging door fiscale maatregelen en door het bevorderen van de verkoop in de kringloopcentra en van het herstellen van de apparaten.

We denken ook aan maatregelen voor de luiers, voor papier en karton en zeker voor het organisch afval. Op dit ogenblik doet 34 procent van de gezinnen aan actief thuiscomposteren. In 2007 willen we komen tot 40 procent, waarbij we een onderscheid maken tussen stedelijke gebieden, gebieden

waar GFT wordt opgehaald en gebieden waar groenafval wordt ingezameld.

– *Selectieve inzameling en recyclage*

Niet alle afval kan voorkomen worden. De tweede trap van de ladder is dan ook selectief inzamelen en recycleren. Op dat vlak willen we minstens op het huidige niveau blijven. Op dit ogenblik wordt 67 procent van het huishoudelijk afval selectief ingezameld en dat kan niet veel meer toenemen.

Zoals reeds gezegd, is het de bedoeling via preventie in te werken op de selectief ingezamelde afvalberg. Bovendien is niet alleen de milieudoelstelling belangrijk ; het moet ook betaalbaar blijven. De hoge prijs van sommige recyclageprocedures wijst trouwens vaak op een groot energieverbruik of op hoge transportkosten.

Voor de recyclagedoelstelling hebben we ons beperkt tot een lichte stijging, tot 69 procent. Bepaalde doelgroepen of bepaalde gemeenten kunnen immers nog beter selecteren indien ze daarin ondersteund worden.

Uiteraard moet de inzameling zo goed mogelijk verlopen. De sorteerbodschap mag niet te ingewikkeld zijn. Overigens bestaan er voor bepaalde fracties nieuwe verwerkingstechnieken waardoor bepaalde selectieve inzamelingen mettertijd overbodig worden of er dan toch anders zullen gaan uitzien.

De vervuiler betaalt. Dat is een belangrijk principe voor de selectieve inzameling. De gemeente kan de burger confronteren met de kostprijs van inzameling en recyclage van bepaalde fracties. In sommige gevallen kan de burger trouwens zelf initiatieven nemen, bijvoorbeeld door het thuiscomposteren van organisch afval en door de preventie van verpakkingsafval en papierafval.

Ook de producenten moeten inspanningen doen. De terugnameplicht voor verpakkingsafval is een belangrijk instrument dat verder geoptimaliseerd dient te worden. De kosten worden gedragen door de producent, maar ze kunnen doorgerekend worden aan de burger. De financiering gebeurt dus niet end of pipe, maar bij de aanschaf. Uiteindelijk moeten de producenten door deze werkwijze meer oog krijgen voor de preventie en de recycleerbaarheid van de verpakkingen.

Het plan vermeldt de mogelijke acties per fractie. Het verwijst ook naar de vele onderzoeken die op dit vlak gebeurd zijn. Daarbij is er niet alleen aandacht voor de impact op het afvalbeleid, maar ook

voor het ruimere energie- en leefmilieubeleid. De communicatie met de burger is zeer belangrijk. Samenwerking tussen alle betrokken private en publieke sectoren is noodzakelijk.

We streven naar een selectieve inzameling van 69 procent van het huishoudelijk afval, wat betekent dat er voor 31 procent van het afval moet gezocht worden naar een mogelijkheid voor eindverwerking. Dat betekent dat we tegen 2007, maar liefst nog vroeger, het restafval willen beperken tot 150 kilogram per inwoner per jaar. Het gaat hier om een gemiddelde, want niet alle gemeenten kunnen dat cijfer realiseren.

– *Eindverwerking*

De eindverwerking betreft niet alleen huishoudelijk afval. Het bedrijfsafval van categorie 2 dat met huishoudelijk afval vergelijkbaar is, komt in dezelfde installaties terecht en wordt mee opgenomen in het plan.

Recyclage is een open Europese markt en daarom willen we niet sturend optreden. Het belangrijkste is dat de verwerking goed gebeurt, in een vergunde instelling die aan de normen voldoet. Met de term eindverwerking verwijzen we naar drie soorten van installaties : de voorbehandelende installaties, de verbrandingsinstallaties en de stortplaatsen. Het is de bedoeling geen nieuwe verbrandingsinstallaties te bouwen.

Inzake eindverwerking wil Vlaanderen zelfvoorzienend zijn conform de Europese strategie. Dat betekent dat we mettertijd voldoende verwerkingscapaciteit moeten opbouwen. Op dit ogenblik is er een capaciteit van 1,3 miljoen ton per jaar. Op het einde van dit jaar willen we echter de verbrandingsoven in Sint-Niklaas sluiten. Ook de sluiting van de ISVAG-oven in Wilrijk moet nog worden bediscussieerd.

Als we het storten gaan afbouwen en op termijn voor alle brandbare afvalstoffen stopzetten, moeten we in principe tussen de 600.000 en 700.000 ton nieuwe capaciteit bijbouwen. Dat hebben we berekend in het duurzaamheidsscenario dat we gekozen hebben.

Daar staat in dat we geen nieuwe verbrandingsroosteroven capaciteit mogen bijbouwen. De huidige regering heeft het moratorium dat de vorige heeft ingesteld, gehandhaafd. We moeten dus op zoek naar andere technieken. Als we nieuwe capaciteit bouwen, moet dat met de beste beschikbare technieken zijn. De VITO heeft de technologie ge-

toetst op ecologische en economische waarde. Een aantal technieken dienen zich aan als betrouwbaar en onmiddellijk realiseerbaar. Op dit ogenblik zijn al 600.000 ton aan nieuwe verwerkingsinstallaties gekend en gepland, en de meeste daarvan ook al vergund, maar er is nog niet begonnen met de bouw. We hopen midden volgend jaar duidelijkheid te hebben over wie een vergunning gekregen heeft en welke installaties er al operationeel zijn. De nieuwe technieken zijn allemaal voorbehandelings-technieken. Nog heel wat restafval zal moeten verbrand worden, met zoveel mogelijk recuperatie van energie.

In die programmering zit nog één pijnpunt : we weten nog niet hoeveel afval er op dit ogenblik naar het Brusselse en het Waalse Gewest gaat. Met die afvalstromen houden we nog geen rekening. Als zou blijken dat die toch in Vlaanderen blijven, kan er nog meer capaciteit bijgebouwd worden, ook weer met voorbehandelingstechnieken, die nog moeten gevolgd worden door een verbrandingsstap.

Indaver plant de bouw van een wervelbedverbrandingsinstallatie in Beveren. Er zijn echter nog problemen met de milieuvergunning.

We moeten er uiteindelijk voor zorgen dat het restafval in Vlaanderen blijft en dat het eerder verbrand wordt dan gestort. Daarvoor moeten we instrumenten inzetten. Zeer belangrijk daarbij zijn de milieuheffingen, die momenteel in herziening zijn. Zij moeten ervoor zorgen dat storten duurder blijft dan verbranden.

– *Financiering*

Aan een dergelijk economisch en ecologisch afvalbeleid hangt natuurlijk een prijskaartje. Maar zowel voor de gemeenten als voor de burger zal de afvalkost tot 2007 slechts licht stijgen : met 7 procent. Dat is niet duur. Voor een gemiddeld gezin van 2,5 personen betekent dit een kost van 175 euro, alles inbegrepen. Hoe dit alles op de burger moet verhaald worden, is aangepast aan het zomerakkoord. Vaste kosten, ophaalkosten, personeelskosten en uitbating van het containerpark worden gefinancierd via inkomensgerelateerde aanslagen, dus met sociale correcties. Anderzijds kunnen zowel armen als rijken hun hoeveelheid afval beperken. Die wordt belast via contantbelastingen, de vroegere retributies. Ook de producenten moeten voor hun verantwoordelijkheid geplaatst worden : bij aankoop moet de burger al gestuurd worden naar de producten die vanuit milieu-oogpunt het

best zijn. Die moeten overigens voor de consument goedkoper worden.

Het Vlaams Gewest biedt de gemeenten ondersteuning, via milieuconvenants, via het subsidiebesluit en via gemeenschappelijke onderzoeken die we samen met de privé-sector willen uitvoeren.

Uit een doorlichting van de VITO blijkt dat de eindverwerking in het duurzaamheidsscenario veel minder milieu-impact heeft dan het huidige beleid. Alleen het transport is nog niet bekeken. Provincies, gemeenten, intercommunales, het Vlaams Gewest, het federale niveau en de industrie in al zijn geledingen : we moeten er samen voor gaan.

De heer Jean Geraerts : In welke mate stuurt OVAM richtlijnen naar de gemeenten, om bijvoorbeeld te vermijden dat bewoners van appartementen opgezaagd worden met veel te grote bakken, zoals in Bilzen, dat in het diftar-systeem is ingestapt ?

De heer Danny Wille : Het behoort tot de autonomie van de gemeenten om het systeem op het terrein operationeel te maken. Het Vlaams Gewest formuleert enkel aanbevelingen. De laatste keer gebeurde dat in april vorig jaar. De boodschap van OVAM luidt dat diftar niet het enige systeem is en dat het niet noodzakelijk winst voor de gemeente genereert. Een gemeentebestuur mag geen overhaaste beslissingen nemen, moet communiceren met zijn burgers en in voldoende verschillende volumes voorzien, rekening houdend met de doelgroepen.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Ik heb de indruk dat in dit ontwerp van uitvoeringsplan vooral de nadruk wordt gelegd op huishoudelijk afval, terwijl ook nogal wat KMO's en handelaars hun afval aan de gemeente bezorgen. OVAM zegt wel dat daarmee rekening wordt gehouden in de programmering, maar uit de cijfers blijkt dat onderscheid niet. Hoe verhoudt het huishoudelijk afval zich tot het afval van KMO's en handelaars ?

De heer Danny Wille : Dit is een uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen, maar één van de uitgangspunten en actiepunten is dat ook de bedrijven overtuigd moeten worden om te sorteren. Minister Dua heeft ons daar uitdrukkelijk op gewezen. Omdat het uitvoeringsplan te dik zou worden verwijzen we naar de bestaande maatregelen en projecten.

De verschillende Presti-projecten helpen bedrijven afval te voorkomen. De Vlarea-lijst met bedrijfsaf-

val dat afzonderlijk ingezameld moet worden, zal uitgebreid worden zodat de lat voor burgers en bedrijven gelijk komt te liggen. Het uitvoeringsplan Gescheiden inzameling van kleine ondernemingen bevat gerichte acties voor de verschillende sectoren, maar ook voor gemeenten. De gemeenten en bedrijven moeten leren dat het bedrijfsafval enkel tegen betaling van de kosten opgehaald kan worden. Over organisch afval, GFT en groenafval wordt in het voorliggende uitvoeringsplan een en ander vermeld, maar we verwijzen in de eerste plaats naar het specifieke plan.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : U weet dus niet hoeveel afval de huishoudens produceren en hoeveel de KMO's produceren ?

De heer Danny Wille : In de eindverwerking houden we daar wel rekening mee. Zelf bij selectieve inzameling blijft er categorie 2-bedrijfsafval over. We weten hoeveel restafval er toekomt in onze verbrandingsinstallaties of stortplaatsen en proberen in te schatten wat er precies inzit. We houden er rekening mee bij het opstellen van de prognoses. Dankzij de maatregelen moet het restafval van bedrijven tegen 2007 dalen van 1,2 miljoen ton naar 0,9 miljoen ton. Omdat de recyclagemarkt een open markt is, weten we niet exact hoeveel er gerecycled wordt.

De heer Jacky Maes : We hebben het voortdurend over inzameling en preventie, maar de echte bron, de producent, blijft buiten schot. Aan het aanbod wordt niet geraakt en alles moet opgelost worden door middel van preventie en selectieve inzameling. Dat stoort me. OVAM zal antwoorden dat dit uitvoeringsplan over huishoudelijk afval gaat, maar waar ligt de grens tussen huishoudelijk afval en bedrijfsafval ? Is bedrijfsafval dan alleen maar het afval dat in het bedrijf blijft of komt een deel ervan bij de consument terecht ?

Minister Vera Dua : Iedereen weet dat de consument niet altijd voor preventie kan kiezen. Om daaraan iets te doen, moeten we maatregelen nemen op het vlak van productbeleid. Dat is een federale bevoegdheid waardoor wij geen concrete stappen kunnen zetten. De ecotaks wordt belangrijk voor de producenten.

Voor het bedrijfsaanbod aan vergelijkbaar afval is eigenlijk een afzonderlijk plan nodig. Er zijn al een aantal maatregelen genomen, zoals de aanvaardingsplicht en de verplichte selectieve ophaling maar daarmee wordt geen rekening gehouden in dit plan. Ik begrijp uw bezorgdheid. We zullen inderdaad de afvalstroom uit de bedrijven nader

moeten definiëren, en meer bepaald gaat het dan om het afval tussen het gevaarlijke en het huishoudelijke afval. Momenteel is het voor de bevolking niet helemaal duidelijk wat er voor de verschillende stromen gebeurt. Een afzonderlijk plan is nodig.

De heer Johan Malcorps : Ik ben het volledig eens met de heer Maes. Uit het jaarverslag van OVAM blijkt immers dat de totale hoeveelheid afval ook vorig jaar bleef stijgen. Er wordt weliswaar meer gerecycled maar ook recyclage veroorzaakt hinder. Daarom moeten we nagaan hoever het staat met het federale plan voor duurzame ontwikkeling. In de acties 15 en 24 van dit uitvoeringsplan wordt immers verwezen naar dat federale plan. We moeten niet alleen het bewustzijn van de consumenten wijzigen. Ook de producenten moet duidelijk gemaakt worden dat niet alleen de verpakking maar ook de producten zelf anders kunnen. Denk maar aan de levensduur van de producten. Er is ook het federale wetsontwerp inzake productnormen. Als blijkt dat men er op het federale niveau niet uitgeraakt, moeten we daar rekening mee houden in een volgende ronde van de staatshervorming.

De milieubeleidsvereenkomsten worden geëvalueerd. Hoe ver staat het daarmee ? Krijgt het parlement inzage in de evaluatie ? Ik verwijs terzake naar de discussie die in Nederland gevoerd wordt.

De afval- en de recyclagesector zorgt voor liefst 15.000 werkplaatsen. In de hele milieusector tellen we 25.000 werknemers. OVAM kan er misschien de nadruk op leggen dat recyclage en afvalverwerking ook voor zinvolle jobs kunnen zorgen.

Op de kaart van de eindverwerking merk ik dat Vlaams-Brabant en Brussel maagdelijk wit zijn. Blijft dat zo ? Is dat houdbaar ?

Uit de analyse van OVAM blijkt dat Vlaanderen goed scoort. De gemeenten en intercommunales halen goede resultaten. Waarom wil de regering dan door middel van een zomerakkoord heel de structuur wijzigen ?

Er groeit een consensus om de forfaitaire afvalheffing te vervangen door een inkomensgerelateerde heffing. Maar is een provinciale heffing geen stap terug ? Waarom geen solidariteit op Vlaams niveau ?

Minister Vera Dua : Wat het productbeleid betreft, werd in de marge van de Johannesburgconferentie een overeenkomst gesloten met federaal staatssecretaris Olivier Deleuze om de gewesten voortaan te betrekken in de planning inzake duurzame ont-

wikkeling. Productbeleid is tot op vandaag een federale aangelegenheid. Pleit de heer Malcorps voor de defederalisering ervan ?

De heer Johan Malcorps : Ik verwoordde een persoonlijk standpunt.

Minister Vera Dua : De wijziging van Vlarea is deze maand nog rond. De nieuwe reglementering verruimt de aanvaardingsplicht tot onder meer olie, landbouwfolie, hout en tapijten. Die nieuwe maatregelen voor de bedrijven verkleinen de totale afvalberg.

Het is interessant dat we ieders mening te horen krijgen over de structuur van het afvalbeleid, zodat we een lijn kunnen trekken. Er moet snel duidelijkheid komen voor iedereen.

De heer Paul Wille : De discussie over de methodiek is een andere dan die over de structuren.

De heer André Moreau : Inwoners van Dilbeek die het interessanter vinden om een beroep te doen op de containers van een privé-firma, moeten toch elk jaar de forfaitaire gemeentelijke belasting betalen. Een betere regeling, waarbij men de mensen de keuze laat, is wenselijk. De forfaitaire belasting moet zo snel mogelijk verdwijnen.

De heer Jos Bex : Het zal de heer Malcorps geruststellen om te vernemen dat Vlaams-Brabant terzake met een onderzoek bezig is.

Over het algemeen ben ik niet gelukkig met het ontwerp. Het borduurt te veel voort op het vorige uitvoeringsplan. Het is te weinig creatief en dynamisch. Het brengt te weinig vernieuwing.

De vervanging van glazen door plastic flesjes door de nieuwe cateringservice in het Vlaams Parlement illustreert dat we totaal verkeerd bezig zijn. Anders was een dergelijke beslissing nooit genomen.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Is iedereen het ermee eens dat de commissie daarover een protestbrief richt aan het Bureau ? (*Instemming*)

B. HOORZITTINGEN

1. Hoorzitting met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)

De heer Rob Lenaers, gemeenteraadslid Diepenbeek, namens de raad van bestuur van de VVSG :

Eerst en vooral wil ik de voorzitters van de raad van bestuur, de heren Sas Van Rouveroy en Jef Gabriëls, verontschuldigen. Ik onderstreep dat het standpunt van de VVSG politiek gedragen wordt en unaniem is goedgekeurd door de raad van bestuur. Daardoor heeft het standpunt een groot draagvlak.

De heer Christof Delatter, stafmedewerker VVSG : Ik licht een aantal krachtlijnen toe uit het uitgebreide standpunt van de raad van bestuur van de VVSG. Belangrijk zijn inderdaad de goede resultaten die de voorbije jaren in Vlaanderen zijn geboekt. Er is werk gemaakt van het beter en meer selectief inzamelen, recycleren en hergebruiken van afval ; afvalpreventie komt stilaan van de grond ; de hoeveelheid restafval is duidelijk teruggedrongen en de kwaliteit van de verwerkingsinstallaties is goed. Het afvalbeleid in Vlaanderen is een van de weinige milieuthema's die het in internationale vergelijkingen zeer goed doet.

– Resultaten van het Vlaams afvalbeleid

De goede resultaten zijn te danken aan een toenemende professionalisering bij OVAM, de gemeenten en de intercommunales, en vooral aan het maatschappelijke draagvlak dat voor alle beleidsmaatregelen gecreëerd werd.

Dat laatste element wordt vaak onderschat : zonder de medewerking van de burger komen we immers nergens. Dankzij de goodwill van de burgers wordt er goed gesorteerd en worden er initiatieven genomen om minder afval te produceren. Gemeenten en intercommunales spelen daarbij een cruciale rol : zij voeren de dagelijkse dialoog over het afvalbeleid met de burgers. De succesfactor was de mogelijkheid om heel gericht te kunnen inspelen op de lokale omstandigheden en de behoeften, als het over de dienstverlening gaat. De selectieve inzamelmethoden, de uitbouw van containerparken, de recipiënten die men voor de inzameling gaat gebruiken en dergelijke meer, dat zijn allemaal beslissingen die op gemeentelijk niveau zijn genomen, rekening houdend met de lokale omstandigheden. Dat heeft ertoe geleid dat de burger bereid is om eraan mee te werken. In Vlaanderen kan men niet kiezen voor een uniform systeem van afvalverwerking. De kracht is precies geweest dat men lokaal heeft kunnen bepalen welk systeem het best geschikt is. Het afvalbeleid is een succes omdat men gekozen heeft voor een gedifferentieerd beleid.

Voor de komende jaren komt het erop aan de goede resultaten in het afvalbeleid te consolideren, meer zekerheid te creëren, en nog meer werk te

maken van afvalvoorkoming. In bepaalde onderdelen van het voorliggende ontwerp van uitvoeringsplan komt duidelijk de expertise naar voren die de voorbije jaren in Vlaanderen is opgebouwd. Samen met de nakende Vlarea-aanpassing had het nieuwe ontwerpplan daarom de aanzet kunnen zijn tot een definitieve versterking en stabilisering van het vooruitstrevende Vlaamse afvalstoffenbeleid. De gemeenten zijn daarom des te meer ontgoocheld over een aantal last-minute-ingrepen die gebeurd zijn in het ontwerp van Uitvoeringsplan en waardoor de voortzetting van het goede afvalbeleid in Vlaanderen op de helling wordt gezet, vooral gebaseerd op een ongefundeerde roep om de bestuurlijke organisatie van het afvalbeleid te wijzigen.

– Kerntakendebat

De taken van de verschillende overheidsniveaus in het afvalbeleid zijn momenteel zeer duidelijk afgebakend. Het gewest staat in voor de planning en het tekenen van de krijtlijnen van het afvalbeleid. Gemeenten en hun verenigingen zijn bevoegd voor het ophalen en het verwerken van het afval. De Raad van State heeft de gemeentelijke bevoegdheid inzake afvalverwerking al meermaals bevestigd.

Artikel 16 van het afvalstoffendecreet voorziet wel in een coördinerende rol voor de provincies. Volgens het commissieverslag was het vooral de bedoeling dat de provincies preventief coördinerend zouden optreden. Als een gemeente in gebreke blijft, heeft het Vlaamse Gewest altijd de mogelijkheid om in plaats van die gemeente te treden. Omdat dat een zware stok achter de deur was, heeft men een bemiddelende tussenstap ingebouwd. Daar was een rol weggelegd voor de provincies. Dat is de concrete inhoud van artikel 16 in het afvalstoffendecreet.

Het is evenwel duidelijk dat de provincies geen enkele feitelijke bevoegdheid terzake kreeg. De coördinerende opdracht die de provincies konden opnemen, werd zeer duidelijk afgebakend. Een aantal provincies heeft daar perfect op ingespeeld. In West-Vlaanderen en Limburg is men positief over de samenwerking tussen gemeenten, intercommunales en provincies. Ook in Vlaams-Brabant neemt de provincie meer en meer de rol op zich om de intercommunales te steunen in een aantal keuzes betreffende het afvalbeleid. In Antwerpen zag het provinciebestuur zijn rol een stuk sturender dan in het afvalstoffendecreet is opgenomen en dat heeft lokaal tot felle discussies geleid. Om dat uit te klaren was het zinvol om een kerntakendebat te voeren.

Het belangrijkste uitgangspunt van het kerntakendebat is subsidiariteit. Men kiest zoveel mogelijk voor het bestuursniveau dat het dichtst bij de burger staat en er moeten objectieve en zwaarwegende argumenten zijn alvorens men een bepaald beleidsdomein op een hoger niveau kan tillen. Zelfs indien wordt vastgesteld dat er lokaal onvoldoende draagkracht is, gaat de voorkeur ernaar uit om het lokale bestuursniveau te versterken zodat men de taken op een goede manier kan opnemen.

Op basis van dat uitgangspunt zijn een aantal discussies gevoerd. Wat afval betreft, is men niet tot een consensus gekomen. De discussie is verschoven naar het Politiek Coördinatieteam waarin de drie niveaus vertegenwoordigd zijn. Daar was de afspraak gemaakt dat er in de loop van het najaar initiatieven genomen zouden worden om de gesprekken voort te zetten.

In dezelfde periode formuleerde de Vlaamse regering in het zogenaamde zomerakkoord een nieuw standpunt voor het kerntakendebat. Met dit voorstel wil zij de provincies een taak geven in de organisatie en coördinatie van de afvalverwerking. Dat moest getoetst worden aan de procedure en criteria die door de drie overheidsniveaus afgesproken waren. Tot op heden is dat nog niet gebeurd. In het ontwerp uitvoeringsplan is men een stap verder gegaan. Men wacht niet op de besluiten van het kerntakendebat, maar beslist om bij het einde van de planperiode een aantal taken weg te nemen van de gemeenten en aan de provincies te geven. Men poneert een aantal stellingen, die niet onderbouwd worden in het ontwerp. We denken dat er, zoals trouwens gebleken is bij het kerntakendebat, voldoende argumenten zijn om de regie en de huidige taken van afvalverwerking bij de gemeenten te laten.

- Schaalgrootte is het eerste argument. Sommigen gaan ervan uit dat een grotere schaal, zoals de provincie, efficiënter is. Een arbitraire provinciale grens is geen weerspiegeling van een optimale schaalgrootte voor een afvalverwerkingsinstallatie. De optimale schaalgrootte hangt af van de gehanteerde technologie. Er zijn trouwens grote verschillen tussen de provincies, onder meer op het gebied van bevolkingsaantal.

In het buitenland is een omgekeerde trend merkbaar. In Nederland zijn er veel grote installaties. Men stelt daar een aantal belangrijke nadelen vast, onder meer op vlak van mobiliteit : hoe groter de installatie, hoe verder men moet rijden met het afval. In Scandinavië kiest men voor kleinere installaties omdat men

dan meer mogelijkheden heeft voor bijvoorbeeld de afzet van warmte en elektriciteit.

- Intergemeentelijke samenwerking zou niet democratisch gelegitimeerd zijn. De Vlaamse regering heeft echter het decreet intergemeentelijke samenwerking goedgekeurd en één van de voornaamste doelstellingen was precies het garanderen van de gemeentelijke inspraak en de transparante werking.

De VVSG vindt dat men daarin geslaagd is, getuige daarvan de talrijke evaluaties en terugkoppelingsmomenten. Dit argument is dus eerder een slogan dan een realiteit. Democratische legitimiteit heeft niet enkel te maken met verkozen zijn, maar ook met herkenbaarheid en aanspreekbaarheid.

- De gemeenten garanderen een stabiel klimaat bij de afvalverwerking door middel van participatie, inspraak en sterke sturing door de gemeenten. Er zijn afspraken op lange termijn. De verdachtmakingen dat de gemeenten op korte termijn van de afvalverwerking een chaos zullen maken zijn uit de lucht gegrepen.
- De voorbije jaren is er een sterke professionalisering van de gemeenten en hun intercommunales. Zij beschikken over de meeste knowhow. Het Vlaamse beleid is gestoeld op een samenwerking tussen OVAM en intercommunales. OVAM heeft de technische kennis op bepaalde vlakken gehaald bij de intercommunales. Het is vreemd dat men nu een ander bestuursniveau wil verantwoordelijk stellen dat niet beschikt over de nodige ervaring, knowhow, financiële of functionele draagkracht.
- De verticale bestuurlijke integratie van de beleidsuitvoering is belangrijk. Als de gemeenten bevoegd blijven voor de inzameling en de preventie en de provincies voor de verwerking, knipt men deze integratie door. De verwerking bepaalt immers de inzamelwijze van het afval. Door acceptatiecriteria voor de verwerking kunnen eisen worden opgelegd die verhinderen dat het lokale niveau nog maatwerk kan bieden.

De argumenten van de provincies in het kerntakendebat waren volgens de VVSG weerlegbaar. In elk geval verantwoorden ze niet dat een succesvol beleid veranderd wordt. Het afvalbeleid is gebaseerd op het subsidiariteitsprincipe en dat is precies het uitgangspunt van het kerntakendebat.

Voor de start van het kerntakendebat was er een strategisch project over de eindverwerking, waarbij de rol van de actoren besproken werd. Een werkgroep van deskundigen kwam ook tot voornoemde conclusie. Het is opvallend dat men geen rekening houdt met deze besluiten bij het kerntakendebat of bij het ontwerp uitvoeringsplan.

Het ontwerpplan blijft trouwens vaag. Wat wordt bedoeld met termen als organisatie en coördinatie door provincies? Hoe zal men rechter- en partijsituaties verhinderen? Blijft de bevoegdheid van de provincies subsidiair, aanvullend aan de eindverantwoordelijkheid van de gemeenten? Wil men de gemeenten in het algemeen een bevoegdheid ontlenen? Wat is de impact van de hervorming op de bestaande vergunningen van verwerkingsinstallaties waar gemeenten in participeren?

Deze onduidelijkheden kunnen nefaste gevolgen hebben voor de afvalverwerking in Vlaanderen. Gemeenten zijn terecht terughoudend om borg te staan voor de bouw van een DeNox-filter of een energierecuperatie-installatie bij een verbrandingsoven, of voor de bouw van een nieuwe installatie. Zij vrezen immers over enkele jaren geen impact meer te hebben op het beheer van dat financiële risico. Deze rechtsonzekerheid zal de afvalverwerking op korte termijn in zeer ernstige problemen brengen.

Provincies kunnen nochtans veel nuttig en ondersteunend werk verrichten, onder meer bij preventie van bedrijfsafval, sanering van vervuilde slibbodem in onbevaarbare waterlopen... Dat is trouwens voorgesteld op het kerntakendebat, maar het werd door de provincies afgewezen.

– *Financiering van het afvalbeleid*

In het afvalbeleid zijn er vaste en variabele kosten. Vaste kosten worden in hoofdzaak bepaald door de basisdienstverlening en zijn onafhankelijk van de geproduceerde hoeveelheid afval. Het gaat over personeelskosten, inzamelkosten, kosten voor preventie, bewustmaking, communicatie en containerpark. De verwerkingskosten staan rechtstreeks in verband met de geproduceerde hoeveelheid afval en bepalen de variabele kosten.

Voorheen hadden de meeste gemeenten enkel een forfaitaire afvalbelasting. Door het correcter toepassen van het principe 'de vervuiler betaalt' vermindert in veel gevallen het aandeel dat geïnd wordt met een forfaitaire huisvuiltaks. De VVSG wil mee de mogelijkheden van een inkomensgerelateerde taks onderzoeken. De VVSG is van oor-

deel dat de juiste voorwaarden en modaliteiten de juridische belemmeringen kunnen wegwerken. Men zou de vaste kosten ook solidair kunnen maken. Dergelijke solidariteit hoeft niet op te houden bij de grenzen van de provincies, de inning kan op Vlaams niveau gebeuren. Er moet enkel een goede manier gezocht worden om de inkomsten terug te storten naar de gemeenten.

De tarieven – de retributies, wat men betaalt voor de afvalzak – moeten lokaal bepaald worden, want ze hangen samen met de keuze van de recipiënt. Deze retributies verschillen vandaag soms te veel. De Vlaamse overheid kan hier sturender optreden.

Dat waren de krachtlijnen van ons advies. De VVSG is altijd bereid om bij een latere gelegenheid haar visie over diftar, afvalverwerkingstechnieken, internalisering van de milieukosten,... te geven.

De heer Jean Geraerts : In bepaalde gemeenten zijn de tarieven zo hoog dat er winst gemaakt wordt. Wat is het standpunt van de VVSG ?

De heer Christof Delatter : We zijn het daar niet mee eens. De meeste gemeenten moeten algemene middelen aanwenden om de kosten voor afvalverwerking te betalen.

Minister Vera Dua : Kan de heer Geraerts een concreet voorbeeld geven ?

De heer Jean Geraerts : In mijn gemeente rekent men 100 euro per ton groenafval, terwijl de eigenlijke verwerkingskost 50 euro per ton bedraagt.

De heer Paul Wille : Men vindt het onheus dat de lokale overheid winst maakt, terwijl de Vlaamse overheid dat in talloze andere gevallen wel mag. Ik ben bereid om de volledige toestand te saneren.

De heer Johan Malcorps : De debatten over de rol van gemeenten en provincies en over het aandeel van de publieke overheid en de privé-sector lopen hier wat door mekaar. Ik denk dat iedereen voorstander is van een samenwerking tussen de overheid en de privé-sector, maar dat het wel de taak van de overheid is om het afvalbeleid te bepalen. Een aantal gemeenten heeft er echter voor gekozen het afvalbeleid volledig in concessie te geven en zo in praktijk over te gaan tot een privatisering. Wat is de mening van de VVSG hierover ?

De heer Christof Delatter : De discussies over de concessies zijn zeer actueel. De VVSG is voorstander van PPS (publiek-private samenwerking) voor

de uitvoering van het afvalbeleid, maar de overheid moet inderdaad wel het beleid bepalen. Onze kritiek aan het adres van de concessies kwam net voort uit het feit dat een deel van het beleid werd uitbesteed aan privé-bedrijven. We vroegen ons af of dit wel opportuun was en in overeenstemming met de wetgeving op de overheidsopdrachten.

Op de Vlaamse afvalmarkt zijn er al heel wat vormen van PPS werkzaam. De VVSG zal trouwens met een aantal bedrijven rond de tafel gaan zitten om formules die nu al goed werken, op papier te zetten, zodat andere openbare besturen ze als leidraad kunnen gebruiken. Concessies werden in heel wat gemeenten aangeboden, maar slechts enkele zijn er op ingegaan. Dat is het bewijs dat het grootste deel van de knowhow bij de lokale besturen zit.

De heer André Moreau : De Vlaamse regering poogt in haar zomerakkoord een rol te geven aan de provincies en ik veronderstel dat de regering weet waarover ze praat.

Ik ken enkele gemeenten die uit een intercommunale zijn gestapt en samenwerken met privé-bedrijven, met als gevolg dat de prijs voor de inwoners is gestegen. Dat mag niet. Van dergelijke vorm van PPS ben ik geen voorstander.

Minister Vera Dua : Beweert u dat de samenwerking met de privé-sector sowieso duurder is ?

De heer André Moreau : De situatie moet voor alle partijen voordeliger zijn.

De heer Christof Delatter : Sommige Vlaamse intercommunes hebben een zeer progressief beleid gevoerd, andere bleven achter, maar op Europees vlak scoren we gemiddeld zeer goed.

Wat de verwerking betreft, schrijft OVAM in het ontwerpplan dat wij in vergelijking met andere Europese landen zeer goed presteren. De inspecteur-generaal van de milieu-inspectie heeft in deze commissie enkele maanden geleden verklaard dat nergens in Europa een dergelijk park van performante verwerkingsinstallaties bestaat.

De heer Jacky Maes : Het afvalplan en de suggesties van de VVSG worden niet gedragen door alle steden en gemeenten. De VVSG is immers geen vakbond.

Het standpunt van de VVSG wijkt niet zo fel af van het standpunt van de regering in het zomerak-

koord. De financiering van de huisvuiltaks zou immers bespreekbaar zijn.

Ik ga er niet mee akkoord dat de knowhow inzake afval bij de gemeenten zit. Het probleem is net dat de knowhow bij de intercommunales zit en dat de gemeenten er voor spek en bonen bijzitten en enkel de rekening mogen goedkeuren.

De heer Christof Delatter : Het ligt voor de hand dat niet alle steden en gemeenten ons standpunt delen. 308 steden en gemeenten zijn lid van onze vereniging. Wij erkennen de gemeentelijke autonomie, maar proberen over de partijgrenzen heen tot een bepaald standpunt te komen in de raad van beheer. Dit advies werd unaniem goedgekeurd, op basis van standpunten die werden goedgekeurd op een algemene vergadering waarop meer dan tweehonderd gemeenten aanwezig waren, op verschillende vergaderingen van de raad van beheer en van het directiecomité. Gemeenten kunnen er natuurlijk een afwijkend oordeel op nahouden, daarvoor dient ook het openbaar onderzoek. Bepaalde politieke partijen nemen andere politieke standpunten in en vragen hun vertegenwoordigers die standpunten te volgen. Dat is de normale democratische werking.

Het aspect financiering uit het zomerakkoord is zeker bespreekbaar. Onze organisatie had het twee of drie jaar geleden op een studiedag over diftar reeds over inkomensgerelateerde bijdragen.

Inzake de rol van de provincies wijkt onze visie wel af van de inhoud van het zomerakkoord. De heer Maes verklaarde dat de knowhow op dit moment bij de intercommunales zit. Intercommunales en intergemeentelijke verenigingen zijn hulpstructuren van de gemeenten. Hij bevestigt dus eigenlijk dat de knowhow in handen is van de lokale overheden.

Mijn eigen ervaring leert me dat de gemeenten vaak een structurele bijdrage leveren aan de discussies in de intercommunales. Er zullen natuurlijk grote regionale verschillen zijn, wat waarschijnlijk te maken heeft met de bestuurskracht van de betrokken gemeenten. Een van de uitgangspunten van het kerntakendebat is net de versterking van de bestuurskracht van de lokale besturen, in plaats van in te grijpen in een sector die vandaag fantastische resultaten kan voorleggen.

De heer Paul Wille : Minister Dua verklaarde deze voormiddag dat de discussie over het afvalplan niet mag worden gehypothekeerd door een structuurdiscussie. Maar de beslissing van de Vlaamse regering komt eigenlijk neer op een voorafname op het

kerntakendebat, met als gevolg dat de discussie van vandaag er eigenlijk twee zijn : een discussie over de structuren en een discussie over de gevolgdde methode en de gebruikte instrumenten.

Ik sta bekend als een vriend van de provincies. In de huidige fase vinden wij de besluitvorming over wie wat moet doen, secundair, omdat we de methode van de opbouw van het plan in twijfel trekken. Een uitvoeringsplan moet de afgeleide zijn van een bestuursplan, dat de vertaling moet zijn van een beleidsplan. Pro's en contra's moeten worden afgewogen, maar een dergelijke afweging vinden we niet terug. Men werkt op basis van de resultaten uit het verleden, maar een diepgaande kritische evaluatie ontbreekt. De keuze voor een bepaald scenario wordt niet gedragen door een omgevingsanalyse. Een verantwoording ontbreekt, wat de transparantie niet bevordert. Het afvalstoffenplan is op deze manier een eiland, dat volledig losstaat van de rest van het afvalbeleid.

De doelstellingen werden niet financieel-economisch verantwoord. Men gaat blijkbaar uit van het principe dat milieu geen prijs heeft. Wij menen dat een duurzaam beleid inzake afval en milieu ook betaalbaar moet blijven en dat de hele afvalcyclus financieel-economisch moet worden doorgelicht. Dan pas kunnen we een keuze maken. Wie lid is van een gemeentebestuur, weet dat dit een politiek gevoelige materie is.

De provincie zou een observerende en coördinerende rol kunnen spelen. Bij de provincie is er echter geen management om dit op het terrein uit te voeren, toch niet in mijn provincie. Voor alle andere nutsvoorzieningen is er kostentransparantie en marktvergelijking, maar voor afval is dat niet het geval. Een provinciaal alternatief voor de eindverwerking moet financieel-economisch en maatschappelijk verantwoord zijn. Er moet worden vergeleken met de bestaande intercommunale oplossingen. Om recht van spreken te hebben, moet men kunnen bewijzen dat men financieel en ecologisch beter is dan de markt of dan de gemeentelijke alternatieven en dat over een langere periode van vele tientallen jaren. Blijkbaar hoeft het subsidiariteitsprincipe in het afvalbeleid niet nageleefd te worden. We mogen niet vooruitlopen op het kerntakendebat.

De financieel-economische doorlichting mag niet beperkt blijven tot het aspect afval. De hele levenscyclus moet in kaart gebracht worden, ook die van de zogenaamde ecologische opties. Ook de fiscaliteit moet erin opgenomen worden.

Om de burger bij de discussie te betrekken, zouden ook instanties als Test-Aankoop in de overlegplatforms moeten opgenomen worden. Ik heb dus geen moeite met de keuze van sommige collega's maar ik pleit wel voor meer omkadering. Dat zou het maatschappelijk draagvlak ten goede komen.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Inzake het afvalbeleid geeft de Vlaamse overheid steeds meer opdrachten aan de gemeenten, zonder financiële verantwoordelijkheid op te nemen voor de uitvoering van het beleid. Dat is de kritiek van de gemeenten.

In de gemeenten is er geen knowhow over het afvalbeleid. Daarom doen de gemeenten een beroep op de intercommunales, waarin de gemeenten en de provincies vertegenwoordigd zijn. De provincie is zelfs de grootste aandeelhouder van ILVA (Intercommunale Land van Aalst). De vraag is dus op welk niveau men wil werken.

Een democratische besluitvorming blijft wel essentieel.

De heer Christof Delatter : In sommige intercommunales hebben de gemeenten veel inspraak en in andere minder. De VVSG streeft voortdurend naar het verbeteren van die inspraakmogelijkheden, en met succes. Het decreet intergemeentelijke samenwerking bepaalt dat voor belangrijke investeringen het akkoord nodig is van alle gemeenten afzonderlijk. Men moet dus een compromis vinden over verschillende coalities heen en dat is een meerwaarde voor de democratische inspraak.

De gemeenten stellen dat de Vlaamse overheid steeds meer opdrachten geeft aan de gemeenten zonder daar financiële middelen tegenover te stellen. Ik durf deze kritiek bijna niet meer te uiten omdat ik niet de indruk wil geven dat de VVSG alleen maar geld vraagt. Ik ben dan ook blij dat de heer Timmermans deze opmerking maakt.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Ik vertrek wel van een ander uitgangspunt.

Minister Vera Dua : Ik zou willen reageren op de tussenkomst van de heer Wille. In feite voeren we vier discussies door elkaar : hoe we kunnen komen tot een duurzaam afvalbeleid, hoe we dat kunnen financieren, wat er op welk niveau gebeurt, dus het kerntakendebat, en hoe we de eindverwerking organiseren.

Het kader is inderdaad onvoldoende. Ik ben echter ingegaan op de vraag om aan de structuren te mor-

relen, een vraag die trouwens ook uit de VLD-fractie kwam. OVAM heeft dan nagegaan wat de repercussies van die structuurverandering zouden zijn. De twee belangrijkste vragen zijn hoe we een duurzaam afvalbeleid kunnen garanderen en of dat meer zal gaan kosten aan de burger. Dat zal worden uitgerekend. Ik ben gekant tegen een forfaitaire afvalbelasting, maar er mag geen provinciale afvalbelasting voor in de plaats komen. Als het voorstel om de provincies een grotere rol te geven in de verwerking van afval betekent dat er een nieuwe provinciale belasting wordt ingevoerd, dan gaat dit voorstel voor mij niet door.

Langs de andere kan men er niet principieel van uit gaan dat de gemeente de enige structuur is die de verwerking van afval kan organiseren. Indien een coördinatie op provinciaal niveau zou leiden tot een beter afvalbeleid, dan moet dat volgens mij ook kunnen. Op basis van deze twee vragen streef ik naar een goede discussie, zonder verborgen agenda.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Dat was meteen een goede conclusie voor dit deel van de discussie. Ik bedank de sprekers van de VVSG voor hun bijdrage en geef nu het woord aan de heren Geuens en De Langhe van de VVP (Vereniging van de Vlaamse Provincies).

2. Hoorzitting met de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP)

De heer Jos Geuens, bestendig afgevaardigde provincie Antwerpen : Ik ben het op vele vlakken eens met de VVSG. Voor een paar onderdelen is Vlaanderen de beste leerling uit de Europese klas : selectieve ophaling en restafval. Dat dit ooit een exclusieve gemeentelijke opdracht geweest is, betekent echter wel dat er nu in Vlaanderen duizenden stortplaatsen liggen – niet allemaal even schone slaapsters. Gemeenten hebben zich in intercommunales georganiseerd en zien nu in dat men twee intercommunales aan elkaar moet koppelen om een voldoende schaalgrootte te hebben. De optimale schaalgrootte bestaat niet, maar de schaalgrootte die de optimale het meest benadert, is die van de provincies. Dat zit al vervat in het oude afvalstoffenplan : destijds had men het al over vijf entiteiten in Vlaanderen, maar durfde men het woord provincie nog niet gebruiken. Ook toen al had men een schaalgrootte voor ogen die gebaseerd was op een eindverwerking van ongeveer 300.000 ton. In het volume dat aan het eindstation moet afgeleverd worden, is inmiddels nog niet veel verandering gekomen. Voor een schaal als Antwerpen moet men nu al drie intercommunales bundelen

om een verantwoord eindverwerkingsstation neer te zetten. Dan zit men al op het territorium van de provincie. De meest democratische bovenstructuur is dan toch de provincieraad.

Afval gaat bovendien niet enkel over verwerking en bewerking maar ook over transport. Over de uitvoering moeten keuzes worden gemaakt die afdwingbaar zijn. Tot nader order is afval nog een zaak van de vrije markt en gaan gemeenten en intercommunales vrij naar de goedkoopste partner. Ook een locatiebeleid moet gevoerd worden : de onevenwichtige spreiding van de verwerkingsinstallaties over Vlaanderen heeft te maken met te weinig coördinatie en sturing op dat vlak.

In de rolverdeling moeten een aantal bindende afspraken worden gemaakt. Dat het beleid op Vlaams niveau moet worden gevoerd en de gemeentebesturen het best geplaatst zijn voor inzameling en preventie, staat buiten discussie. De coördinatie en de organisatie van de eindverwerking moeten op provinciaal niveau gebeuren, maar dat mag niet vrijblijvend zijn : een en ander moet opgelegd worden door de Vlaamse overheid. De provincieraad moet bepalen hoe de trafieken gebeuren, waar de inplanting gebeurt en welke soort be- en verwerkingstechnieken men hoort te gebruiken. Precies waar men niet in die coördinatie geslaagd is, zijn er twee installaties in de maak rond alternatieve verwerking. Waar die coördinatie zogezegd wel succesvol is, blijkt nog niets gebeurd. Dat is misschien geen toeval : bepaalde intercommunales zien allicht graag dat er niets gebeurt.

Ik heb vandaag voor het eerst gehoord dat de VVSG geen probleem heeft met de tarifiering en de bindende beleidssturing op Vlaams niveau. Kern van het debat is dan nog enkel of het Vlaamse Gewest dan wel de provincie bindend stuurt in de doe-taken. Wij pleiten ervoor dat er een eenheid van tarief wordt gehanteerd met de provincie als inningsinstrument, dat er een provinciale aanslag komt, op basis van het principe de vervuiler betaalt, maar wel met een systeem van remgeld. Anderzijds moet het geheel worden gefinancierd uit de algemene middelen van de provincie. Met het kerntakendebat in het achterhoofd, gaan we ervan uit dat de provincie niet alle taken meer moet uitvoeren die ze nu nog doet.

Als er één thema is die een beleidskeuze vraagt op het niveau van de provincie is het wel afval : dat is een bovenlokale aangelegenheid die bindend moet gestuurd worden. Daardoor zullen we overigens ook het NIMBY-syndroom inzake locatiebeleid kunnen tegengaan : als de minister vier of vijf alter-

natieve verwerkingsinstallaties in Vlaanderen vraagt, kan geen enkele provincie nog de andere kant uitkijken. Wij pleiten voor één tarief per provincie, op voorwaarde dat die provincie haar verantwoordelijkheid neemt in de eindverwerking. Als dat niet gebeurt, zal dat gevolgen hebben voor de tarifiering.

Inzake de timing, pleiten wij ervoor dat er snel bindende maatregelen worden genomen. Zoniet moet de hele discussie in 2007 nog eens worden overgedaan. We kunnen in een mum van tijd het management opbouwen, met de huidige actoren : intercommunales en privé-organisaties. De huidige actoren blijven immers actief, maar door een eenheid van tarifiering komt er ook een eenheid van facturatie. De provincie, die de middelen int, betaalt de factuur van het systeem. We zullen, op basis van benchmarking, de kost per ophaling bij parameter moeten vastleggen. Gemeenten die het goed doen, moeten worden beloond voor hun inspanning, andere zullen moeten worden gesanctioneerd.

Over een aantal passages in het ontwerp van afvalstoffenplan had ik graag meer duidelijkheid. Zo staat er dat de provincies de organisatie en coördinatie van de eindverwerking van afval overnemen van de gemeenten, 'zoals dat nu het geval is'. Daarvoor bedanken we : we vragen uitdrukkelijk een bindende, sturende rol te kunnen spelen. Ook de woorden 'bij voorkeur', die wijzen op een relativering van onze rol, zien we liever verdwijnen.

Het gaat overigens niet alleen om huishoudelijk afval maar ook om daarmee gelijkgesteld bedrijfsafval. Dat is evenzeer een enorm circuit waarvoor de VVP een duidelijke en bindende rolverdeling vraagt.

De heer Jacky Maes : Hoe gaan de provincies aan de knowhow komen die thans bij de gemeenten en de intercommunales zit ? Wat moet er in het scenario van de VVP in afwachting van 2008 gebeuren ? Wat met de lopende contracten en de investeringen die nu en de komende jaren nog in de gemeentebegrotingen figureren ?

De heer Jos Geuens : Wie een factuur voor afvalverwerking betaalt, betaalt altijd mee aan de investering. Die zit immers in de kostprijs. In elk geval blijven de bestaande installaties in gebruik tot ze zijn afgeschreven, waardoor er vandaag in feite niet veel verandert. Als ons plan aanvaard wordt, is het zo dat diegenen die thans actief zijn in de afvalverwerking, dat blijven, al kunnen zij voortaan niet meer doen wat zij willen. De oriëntatie gebeurt dan op het niveau van de provincie, maar volgens de

wensen van de Vlaamse overheid, bijvoorbeeld inzake alternatieve verwerkingstechnieken, verbranding en storten.

Wij zijn ervan overtuigd dat de intercommunalegetrouwheid van de gemeenten tot het verleden behoort. Thans kiest de gemeente de intercommunale die het goedkoopst is. Een en ander heeft overigens enorme mobiliteitseffecten. De genoemde getrouwheid veroorzaakte enorme afvalverplaatsingen over het hele grondgebied van de provincie. Als de markt vrij wordt, zal niet voor vervoer over water worden gekozen indien blijkt dat dit veel duurder is dan een andere modus, tenzij het wordt opgelegd.

Heffingen zijn ook een mogelijkheid, maar die hebben dan weer als nadeel dat zij ons uit de Europese markt prijzen.

De heer Paul Wille : Op de vraag of de provincies hun voorstellen zullen kunnen betalen, antwoordt de VVP bevestigend. Men meent dat de taken die na het kerntakendebat zullen overgeheveld worden naar een ander niveau, middelen zullen vrijmaken. Men gaat er dus blijkbaar van uit dat de bijhorende middelen niet mee verhuizen. Toch zullen bijvoorbeeld de gemeenten, als die een provinciale taak overnemen, hun fiscaliteit moeten aanpassen. Zal de toewijzing van de coördinatierol aan de provincies op die manier de totale fiscale druk niet doen toenemen ?

De heer Jos Geuens : Het kerntakendebat moet de provincies ook nieuwe instrumenten geven. De burger zal ook rechtstreeks aangesproken worden door het opleggen van een soort remgeld en de toepassing van het principe de vervuiler betaalt. Daarnaast moet men de provincies ook toestaan om de algemene provinciebelasting inkomensgerelateerd te maken. Dat is thans onmogelijk. Vandaag bestaat alleen een sociale modulering.

De heer Paul Wille : Uw plannen zullen OCMW's voor rijken nodig maken.

Minister Vera Dua : Wat bedoelt de heer Geuens precies met remgeld ? Gaat het om een forfaitair – dus niet inkomensgerelateerd – bedrag ?

De heer Jos Geuens : Als men het principe van de betalende vervuiler over heel Vlaanderen tot in de finesses wil realiseren, mag men de burger niet de indruk geven dat zijn bijdrage de hele kostprijs dekt. Op een vuilniszak zou moeten staan dat de burger hem weliswaar kan kopen voor vijftig frank maar dat hij er in feite vijfhonderd kost.

Minister Vera Dua : De prijs van een vuilniszak is dus een voorbeeld van wat u het remgeld heeft genoemd.

De heer Jos Geuens : Inderdaad.

De heer Johan Malcorps : Het kerntakendebat is nog niet afgerond. We moeten eerst de resultaten daarvan afwachten. De snelle wijziging en het verlenen van alle macht aan de provincies doorkruist een en ander. Het voorliggende plan is overigens geen beleidsplan, maar een uitvoeringsplan, al komen er wel zaken op langere termijn in voor.

Bovendien is de situatie niet in alle provincies gelijk. In Antwerpen staan afvalverwerking en -beleid hoog op de agenda. De situatie is er moeilijk en was er lange tijd zeer gespannen. Ik gewaagde ooit van een afvaloorlog. Dat is niet in alle provincies zo. Men beschikt dan ook niet overal over dezelfde knowhow. Vragen alle provincies evenzeer om de voorgestelde coördinatierol ?

De heer Jos Geuens : Het is waar dat het kerntakendebat niet is afgerond. Omdat gemeenten en provincies het niet eens werden en dat nooit zullen zijn, werd de zaak doorgeschoven naar het Politiek Coördinatieteam, zoals altijd het geval is wanneer een consensus ontbreekt. Er is dus geen sprake van doorkruising.

De VVP spreekt zich unisono uit voor het verhaal dat ik bracht. Het standpunt werd door de vijf bestendige deputaties goedgekeurd.

De heer Jos Bex : De hele discussie over de rolverdeling tussen gemeenten en provincies stelt de doelstelling zelf in de schaduw. Tegelijk positioneert een derde partij zich op de markt, volgens haar eigen voorwaarden. Als wij niet eerst onze doelstellingen formuleren, zullen de privé-bedrijven waar het over gaat, ons voor voldongen feiten stellen.

Het is waar dat vroeger gestort werd op waardevolle natte gronden. Men koos nu eenmaal die terreinen waar de landbouwer met zijn ploeg niet meer doorheen raakte. Inmiddels hebben wij andere inzichten, maar dat zal misschien in de toekomst evenzeer het geval zijn voor de keuzes die wij vandaag maken.

Er werd gesproken over schaalvergroting in de afvalverwerking. Op heel wat vlakken is echter juist sprake van schaalverkleining. Zo wordt er gedacht aan voorbehandeling op het niveau van de ge-

meente en op hoogcalorische verbranding op wijk-niveau.

De overheid bepaalt door middel van het product-beleid waaraan producten moeten voldoen, maar de overheid verkoopt die producten niet zelf. Misschien moet de overheid alleen maar duidelijk bepalen wat er precies met het afval dient te gebeuren om zich vervolgens uit die sector terug te trekken.

Afval is het resultaat van een proces dat zich afspeelt tussen producent en consument en gestuurd wordt door de marketing. De marketing overtuigt immers in functie van de producent de consument om een bepaald product te kopen. Als politici hebben wij de illusie dat we dit probleem kunnen oplossen, maar uiteindelijk is het de marketing die de regels bepaalt.

Afval is voor de meeste mensen waardeloos. De burger moet dus betalen voor iets dat niets meer waard is. Ook in dit plan blijven we in een bepaalde manier van redeneren en denken steken omdat we er nog altijd van uitgaan dat we het probleem kunnen oplossen. Maar dat kunnen we niet. De essentie van mijn betoog is dat we eens goed nadenken of de huidige manier van werken wel de goede is.

De heer Jos Geuens : Aangezien de VVSG bereid is de sturing en tarifiering af te staan is dit niet langer een discussie tussen gemeenten en provincies, wel tussen de Vlaamse overheid en de provincies.

De heer André Moreau : Ik ben net als de heer Geuens al langer voorstander van een provinciale aanslag op basis van het principe dat de vervuiler betaalt.

De heer Jos Geuens : We ontvangen thuis een aanslag op basis van het principe dat de vervuiler betaalt. Die aanslag dekt evenwel niet alle kosten en dient bijgevolg als een remgeld beschouwd te worden. Omdat vrijwel geen enkele gemeente verdient aan het afval, moet het tekort uit de algemene middelen van de provincie komen.

De heer Erik Matthijs : De heer Geuens wil alles op het intermediaire niveau organiseren. De ophaling, belastingen, financiering, ... verschillen momenteel immers van gemeente tot gemeente. Als de provincie dit alles organiseert is de situatie in alle gemeenten gelijk. Maar waarom organiseren we dan niet alles op Vlaams niveau ?

De heer Jos Geuens : Die keuze moet in het parlement gemaakt worden.

De heer Jean Geraerts : De afvalverwerkingsinfrastructuur is een bijkomend probleem binnen de afvalverwerking. Ik merk echter dat de provincies hun infrastructurele verantwoordelijkheid doorschuiven naar het Vlaamse Gewest. Limburg durft het bijvoorbeeld niet aan een initiatief te nemen omdat het probleem politiek gevoelig ligt.

De heer Jos Geuens : Ze hebben geleerd uit de ervaring van de provincie Antwerpen die wel initiatieven heeft genomen maar door niemand gevolgd werd.

Minister Vera Dua : Er is in Limburg inderdaad nogal wat beroering ontstaan over de afvalbehandelingsinstallatie. Het Vlaams Gewest is er altijd van uitgegaan dat de provincie Limburg zelf moet zorgen voor een installatie. Maar blijkbaar raakt men het niet eens over de gepaste locatie. Op aandringen van het gewest zijn de drie betrokken intercommunales en de provincie gaan samenwerken. Ze hebben me beloofd spoedig met een voorstel op de proppen te komen.

Limburg is zowel een slecht als een goed voorbeeld. Het is een slecht voorbeeld omdat men er na al die maanden nog niet uit is. Het is goed omdat alle betrokkenen nu samen naar een oplossing zoeken, waarbij iedereen ervan overtuigd is dat er een installatie moet komen in Limburg.

In Antwerpen was het probleem anders : er waren twee gegadigden en men vond dat één volstond. In Limburg vindt men dat er één installatie moet komen, maar blijkbaar wil geen enkele gemeente die op zijn grondgebied.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Ik verneem dat we nog niet over de nodige knowhow beschikken, maar dat we die snel zullen verwerven. Hoe goed we ook bezig zijn, het kan dus nog verbeteren.

Wie vandaag actief is in de afvalsector zal voortaan niet meer kunnen doen wat hij of zij wil. Wat bedoelt u daar precies mee ?

Nogal wat gemeenten hebben geïnvesteerd in verwerkingsinstallaties. Worden die investeringskosten – die verschillen van gemeente tot gemeente – overgenomen ?

De heer Jos Geuens : De afvalmarkt is een vrije markt. De gemeenten brengen hun afval bijgevolg

op de goedkoopste manier naar de goedkoopste plaats. Bepaalde aspecten van verantwoorde afvalverwerking maken dus op voorhand al geen kans. Geen enkele gemeente zal het afval over het water vervoeren. Pas als de provincies verplicht worden een gepaste locatie te zoeken, verdwijnt de vrije markt en komt er één solidair tarief voor de hele provincie. Anders zou het kunnen dat de provincie die de grootste inspanning heeft geleverd de stortplaats wordt van alle andere provincies. Het grote voordeel van één solidair tarief is dat wie naast de verwerkingsplaats woont evenveel betaalt als diegene die op dertig kilometer afstand woont.

De heer Paul Wille : Door dat systeem gaan de voordelen die men bereikt dankzij een efficiënt management verloren. Aan gemiddelden gaan we kapot. Ik werk liever goed om er nadien de vruchten van te plukken.

De heer Jos Geuens : Vindt u het normaal dat afval uit de Kempen naar Brugge vervoerd wordt ?

De heer Paul Wille : U kan dat op provinciaal niveau verbieden. Ik heb nog niet veel provinciale vergunningen gezien waarin bepaald wordt dat enkel via het water aangeleverd mag worden.

De heer Jos Geuens : De investeringskosten worden overgenomen. Het probleem met de Isvag-verbrandingsoven is binnen een solidaire provinciale context oplosbaar.

3. Hoorzitting met de Bond Beter Leefmilieu (BBL)

De heer Bart Martens, beleidsmedewerker BBL : Vlaanderen kan een zeer mooi palmares voorleggen voor het afvalbeleid. Uit de rapporten van het Europees Milieuagentschap blijkt dat afval een van de weinige milieuthema's is waarin Vlaanderen koploper is in Europa. Zowel het gewest, de gemeenten, de intercommunales als de burgers verdienen een pluim omdat ze erin slagen de hoeveelheid restafval zodanig af te bouwen en in belangrijke mate zoveel mogelijk afvalstoffen te recupereren.

Natuurlijk kan alles beter. We geven aan op welke punten het ontwerp van uitvoeringsplan en het Vlaamse beleid nog bijgestuurd kunnen worden. We brengen de principes van een duurzaam afvalbeleid in herinnering.

– *Algemene principes afvalbeleid*

Het principe van de afvalbeheershiërarchie (dat stelt dat preventie vooraan moet staan, gevolgd door hergebruik, materiaal- en energierecuperatie en pas in laatste instantie storten) dient verder verfijnd en beter aangestuurd te worden. Voorts dient men het afvalbeleid meer te kaderen in een integraal productbeleid. Het principe 'de vervuiler betaalt' wordt niet altijd even consequent toegepast. Meer bepaald zou de tarifiering in het afvalbeleid meer regulerend en ook meer sociaal rechtvaardig gemaakt kunnen worden. De beste beschikbare technieken krijgen ook niet altijd even goede kansen. Verder kan het principe van de producentenverantwoordelijkheid tevens consequenter toegepast en verruimd worden naar andere productcategorieën. Aan het zelfvoorzienings- en nabijheidsbeginsel wordt eveneens niet altijd voldaan. Ten slotte is ook het principe van de subsidiariteit belangrijk in een duurzaam afvalbeleid.

– *Afvalbeheershiërarchie verfijnen*

De afvalbeheershiërarchie moet verfijnd worden. Dat komt omdat er door de technologische ontwikkeling een aantal beheersopties zijn bijgekomen zoals de technologie van de vergassing die tussen de materiaalrecyclage en de nuttige toepassing 'verbranden met energierecuperatie' in staat.

Die technologische ontwikkeling moet aanleiding geven tot een verfijning van de afvalbeheershiërarchie. Ook binnen elke afvalbeheertrap zijn er opties die leiden tot meer of minder milieuaantasting. Als kunststoffen bijvoorbeeld gerecycleerd worden, is de milieuwinst sterk afhankelijk van de toepassing die de gerecycleerde kunststof krijgt. Als het recycleert gebruikt wordt ter vervanging van primair kunststof dan is de milieuwinst zeer groot. Als gerecycleerd kunststof wordt gebruikt ter vervanging van hout, betonnen of stalen toepassingen, dan is de milieuwinst veel kleiner. Hetzelfde kan gezegd worden over verbranding met energierecuperatie. Er zijn ovens die amper energierecuperatie hebben en er zijn er ook die zeer veel energie-inhoud van het afval recupereren. Het komt erop aan die tussentrapjes die de technologie ons aanbiedt, kansen te geven, die in te bouwen in de nieuwe afvalbeheershiërarchie en in elke beheersoptie zodanig te sturen dat de meest milieuvriendelijke opties gestimuleerd worden en de milieuschadelijkste opties worden uitgesloten.

Dat kan bijvoorbeeld door bij verbranden met energierecuperatie een minimaal energetisch rendement op te leggen of door bij het recycleren van producten productnormen op te leggen die ervoor zorgen dat nieuwe kunststofproducten voor een minimum aandeel uit recyclelaat moeten bestaan. Zo kan voorkomen worden dat kunststofrecyclelaat wordt aangewend in laagwaardige toepassingen. In het ontwerp van uitvoeringsplan worden de nodige acties ondernomen, maar men zou verder kunnen gaan.

– *Integraal productbeleid*

Laat ons nu even stilstaan bij de noodzakelijke evolutie van afvalbeheer naar integraal productbeleid. Vlaanderen faalt op het vlak van afvalpreventie. Er is wel een relatieve ontkoppeling tussen de afvalproductie en de economische groei. De totale afvalberg groeit minder snel dan de economie, maar hij blijft stijgen. Ook op het vlak van de materiaal en energie-intensiteit van onze economie is er een slechte evolutie en blijft de intensiteit groeien binnen Vlaanderen. Uit een rapport van het Europees Milieuagentschap 'Milieusignalen 2002' blijkt dat de energie-intensiteit van de Belgische economie samen met die van Spanje, Portugal en Griekenland de enige is die het laatste decennium is gestegen. Uit het Mira-T-rapport 2001 blijkt dat ook de materiaalintensiteit van onze economie zeer hoog is en blijft stijgen. De materiaalintensiteit van Vlaanderen bedraagt meer dan het dubbele van het gemiddelde van de vijftien EU-lidstaten. De materiaalintensiteit en de toenemende energie-intensiteit, en het falende preventiebeleid vereisen eenzelfde oplossing. We moeten gaan naar meer afvalpreventie en tegelijkertijd meer resource management (voorraadbeheer) dat erop gericht is om eindige grondstof- en energievoorraden uit te sparen.

Het komt erop neer dat we de afvalbeheershiërarchie moeten spiegelen naar het productbeleid. Waar men in de afvalbeheershiërarchie stelt dat het storten van afval moet ontraden worden, moet men in het kader van het productbeleid het gebruik van primaire grondstoffen en energiedragers kunnen ontraden. Waar men in het afvalbeheer stelt dat materiaal gerecycleerd moet kunnen worden, dient men in het productbeleid te stellen dat nieuwe producten moeten bestaan uit een minimale hoeveelheid gerecycleerd materiaal in plaats van uit nieuwe primaire grondstoffen. Om dat waar te maken zijn we in grote mate afhankelijk van het federale en het Europese niveau. Het Vlaamse afvalstoffenbeleid kan wel voorzien in duidelijke kaders om samenwerkingsakkoorden tussen de gewestelij-

ke overheden en de federale overheid mogelijk te maken, om nieuwe terugnameplichten in te voeren en om ook te werken aan een normering die de weerspiegeling van de afvalbeheershiërarchie in het productbeleid mogelijk kan maken. Ook de aansturing van het Europese beleid zou van dichtbij opgevolgd moeten worden, zodat het Europese afvalbeleid beter in een integraal productbeleid gekaderd kan worden.

Om ook op institutioneel vlak werk te maken van een integratie van het afvalbeleid in een integraal productbeleid, kan eraan gedacht worden om in het kader van de operatie beter bestuurlijk beleid over te gaan tot een fusie tussen OVAM en de administratie Natuurlijke Rijkdommen en Energie. De ene probeert nu immers zoveel mogelijk afval te recupereren en als secundaire grondstof in te zetten; de andere probeert zoveel mogelijk primaire grondstoffen te delven en op de markt te brengen. Dat is tegenstrijdig en een fusie van beide instanties zou een aanzet kunnen zijn om stofkringlopen te sluiten en primaire grondstoffen te laten vervangen door secundaire.

– *Beste beschikbare technieken*

Het principe van de beste beschikbare technieken moet in het ontwerp van uitvoeringsplan meer aandacht krijgen. Uiteindelijk moet er op het vlak van afvalverwerking niet veel meer bijgebouwd worden. Er is alleen een tekort aan capaciteit voor de verwerking van hoogcalorische afvalstoffen. In Vlaanderen gaan de vier biologisch-mechanische voorbehandeling-installaties een aanzienlijke stroom hoogcalorisch restafval opleveren. Momenteel is alleen de wervelbedoven van Indaver daarvoor voorzien. Deze is ontoereikend voor de verwerking van al het hoogcalorisch afval. In het ontwerp van uitvoeringsplan staat dat de vergassing van het afval een enorme milieuwinst kan inhouden, maar dat die technologie te bedrijfsonzeker is om erin te investeren. We betreuren dat want als we nu niet investeren in vergassing, dan maakt Vlaanderen de innoverende piste van vergassing voor de volgende twintig jaar onmogelijk. In Nederland wordt er bijvoorbeeld wel massaal geïnvesteerd in vergassingsinstallaties nabij kolencentrales, terwijl ook in Duitsland vergassingsinstallaties gecombineerd met een back-to-feedstock recyclage op grote schaal operationeel zijn. De bewering dat de technologie te hoge risico's inhoudt, houdt geen steek.

Beste beschikbare technologie betekent ook dat het bestaande verbrandingspark geoptimaliseerd wordt. Het is spijtig dat er in Vlaanderen nog drie

verbrandingsovens zijn zonder energie-recuperatie. De Ivago-oven in Gent, de oven van de Intercommunale voor het Meetjesland in Eeklo en de verbrandingsoven van Knokke-Heist recupereren niet de energie die in het afval aanwezig is, ondanks het feit dat het vorige afvalstoffenplan aan de lagere besturen oplegde dat tegen uiterlijk eind 1999 elke verbrandingsoven met een energierecuperatie moest zijn uitgerust. We vragen daarom dat in Vlaam II duidelijke minimale voorwaarden opgenomen worden inzake het te realiseren energierendement. Het in het ontwerpplan opgenomen "richtinggevend" energierendement voor bestaande installaties, blijft anders te vrijblijvend.

Afvalheffingen moeten sturender gemaakt worden. Momenteel is er een heffing op het verbranden van afval. De input in de installatie wordt als heffingsgrond gebruikt. Als de output van de installatie (de hoeveelheid nog te storten restfractie of de uitstoot van stikstofoxide) als grondslag voor de heffing gebruikt wordt, krijgen de installaties die investeren in een verdergaande rookgasreiniging of in een slakkenopwerkingsinstallaties of in biologisch-mechanische installaties al op voorhand een duwtje in de rug. Op die manier kunnen we sturend werken naar een continue verbetering en technologische optimalisering van het verwerkingspark.

De opbrengsten van de heffing kunnen gaan naar een subsidiefonds voor investeringen in het opkrikken van het energierendement, bijvoorbeeld het financieren van stadsverwarmingprojecten voor die installaties die in of nabij woonzones gelegen zijn.

Om te voorkomen dat de investeringen die momenteel gebeuren in biologisch-mechanische voorbehandelingsinstallaties uiteindelijk leiden tot een netto-resultaat dat slechter is voor het milieu, moeten de risico's verbonden aan het bijstoken in industriële installaties van de hoogcalorische reststroom die uit die voorbehandelingsinstallaties ontstaat, worden tegengegaan. Als die hoogcalorische reststromen naar de Waalse cementindustrie weglekken, kunnen we weliswaar heel wat fossiele energie besparen en emissies vermijden maar het probleem blijft dat de vluchtige zware metalen die nog in het afval aanwezig zijn, in belangrijke mate opnieuw worden uitgestoten. Uit een onderzoek van onze Europese federatie naar de transfer van een aantal zware metalen in bijgestookt afval in cementovens blijkt dat 40 tot 90 procent van het kwik uit het bijgestookte afval terug te vinden is in de rookgassen. Het gevaar voor eco-dumping moet erkend en tegengegaan worden. In elk geval moeten de exploitanten van de voorbehandelingsinstallaties aangezet worden om de hoogcalorische reststroom naar

gespecialiseerde verwerkingsinstallaties te brengen, die zijn uitgerust met een degelijke rookgasreiniging, vergelijkbaar met deze van gespecialiseerde afvalverbrandingsinstallaties.

– *Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid*

Wat het principe van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid betreft, vinden we het spijtig dat in dit ontwerpplan nog niet voorzien is in de uitbreiding van de terugnameplicht naar andere productcategorieën, zoals matrassen, tapijten, dierlijke en plantaardige oliën en vetten, en geneesmiddelen.

De producentenverantwoordelijkheid wordt ook niet altijd even consequent en volledig toegepast. De MBO-papier bijvoorbeeld voorziet nu slechts in een gedeeltelijke financiering van de kosten van de lokale besturen voor de inzameling en verwerking van het papierafval. In dit uitvoeringsplan zou een aanpassing van de bestaande MBO's en het Vlarea moeten worden voorzien, zodat de producenten volledig (financieel) verantwoordelijk worden voor hun producten in de afvalfase, ook voor hun productafval in het restvuil, gemeentevuil of zwerfvuil.

– *Zelfvoorzienings- en nabijheidsbeginsel*

Wat betreft het zelfvoorzienings- en nabijheidsbeginsel, is het van belang de verwerkingscapaciteit in Vlaanderen zo optimaal mogelijk te benutten. Daarom is een bovengemeentelijke sturing noodzakelijk. Afval in regio's met een tekort aan capaciteit moet vervoerd worden naar regio's met een overschot. Het clearing house-systeem van OVAM kan een goed uitgangspunt zijn. Intercommunales moeten verplicht worden aan dat systeem mee te werken. De uitdaging is ook het categorie 2-bedrijfsafval – het met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval – binnen de grenzen te houden. Ongeveer 80 procent van dat bedrijfsafval wordt momenteel nog gestort. Er zijn weinig juridische mogelijkheden om de export van dat bedrijfsafval naar sorteerinstallaties in Wallonië of in het buitenland tegen te houden.

Volgens de Europese wetgeving geldt voor het transport van afval naar installaties voor nuttige toepassing immers het vrij verkeer van goederen. Het ontvangende gewest of land bepaalt in grote mate zelf wat een nuttige toepassing is. Een systeem van verhandelbare verwerkingscertificaten kan deze uitvoer verhinderen. Dat systeem is bedacht door de heer Delatter en vergelijkbaar met het systeem van groenestroomcertificaten. Door de

inzamelaars van afval meldingsplichtig te maken kan men hun opleggen om een bepaald percentage van het ingezamelde afval te verwerken in Vlaamse installaties, die daarvoor verwerkingscertificaten afleveren. Deze verwerkingscertificaten kunnen onderling verhandelbaar zijn. Zo kan men garanderen dat de aanzienlijke stroom van met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval in Vlaanderen wordt verwerkt en niet wordt gestort of minder milieuvriendelijk verwerkt in Wallonië of in het buitenland.

Het nabijheidsbeginsel kan gerespecteerd worden door de afvalstromen op het niveau van het Vlaamse Gewest te sturen. Wat de mobiliteitsaspecten betreft, staat het de vergunningverlenende overheid nu al vrij om exploitanten van verwerkings- of voorbehandelingsinstallaties te verplichten om een minimale hoeveelheid via water of spoor aan te voeren. De recent afgeleverde vergunningen bepalen dat inderdaad. Voor andere bedrijvigheden langs kanalen wordt echter zeer weinig gebruik gemaakt van de mogelijkheden van Vlaam II om dat te verplichten.

Het nabijheidsbeginsel kan ook gehandhaafd worden door bij een vervroegde sluiting van Isvag de vervangcapaciteit van 140.000 ton in de provincie Vlaams-Brabant te vestigen. In deze provincie hebben de provincie en de intercommunales samen een openbare aanbesteding uitgeschreven om hun restafval te verwerken. Ze krijgen echter in het voorliggend ontwerpplan niet de kans om binnen de eigen provinciegrenzen verantwoordelijkheid op te nemen en een oplossing uit te werken.

– Subsidiariteit

De optimale schaal hangt af van het type installatie. Er zijn nieuwe voorbehandelingstechnieken waarvoor een schaalverkleining nodig is, bijvoorbeeld kleine pyrolyse-eenheden. Als echter gekozen wordt voor vergassing van afval of wervelbedovens is een grotere schaal nodig en zijn noch de intercommunales noch de provincies geschikt. De juiste schaal is dus afhankelijk van de verwerkings-techniek. De stelling dat de intercommunale schaal per definitie te klein is voor de bouw en exploitatie van verwerkingsinstallaties en dat een provinciale schaal per definitie de voorkeur zou moeten genieten, wordt daarom door ons niet bijgetreden. Voor bepaalde technieken is het Vlaamse niveau het best geschikt en kan bijvoorbeeld in het uitvoeringsplan hoogcalorisch afval bepaald worden wie waar nog bepaalde restverwerkingscapaciteit krijgt.

We zijn ervan overtuigd dat de regie van de afvalketen, gaande van preventie over selectieve inzameling tot eindverwijdering in handen moet zijn van hetzelfde bestuursniveau. Dat moet bovendien in overheidshanden blijven. Afhankelijk van het type eindverwerkings- of voorbehandelingsinstallatie moet de strategie voor de selectieve inzameling bepaald worden. Als men het huishoudelijk afval gaat scheiden en vergisten, heeft het weinig zin pampers selectief in te zamelen. De vezels worden toch gerecycleerd in een recupereerbare vezelfractie. Als door biologische-mechanische voorbehandeling alle metalen worden gerecupereerd in een ferro- en non-ferro-fractie, kan men zich terecht afvragen waarom blik nog in de blauwe zak moet. De verschillende beleidskeuzes op vlak van eindverwerking, selectieve inzameling en preventie moeten elkaar dus wederzijds beïnvloeden.

Het is gevaarlijk om de sturing van het afval toe te vertrouwen aan een bestuursniveau dat zelf ook bepaalde installaties exploiteert. Dan is belangenvermenging immers niet uit te sluiten. Dit gevaar stelt zich als – zoals in het ontwerpplan is voorzien – de sturing en coördinatie van de eindverwerking een provinciale bevoegdheid zou worden. Enkele provinciebesturen participeren immers in eindverwerkingsinstallaties of hebben plannen daartoe.

Subsidiariteit betekent tenslotte dat elk bestuursniveau de kans krijgt om de eigen problemen op te lossen, maar betekent niet dat de kosten afgewend kunnen worden op andere niveaus. Er moet daarom solidariteit zijn voor de extra kosten waarmee steden te kampen hebben. Steden met een centrumfunctie hebben meer afval, waarvoor randgemeenten mee verantwoordelijk zijn. Solidariteit kan door een Vlaamse heffing, die teruggestort wordt aan de gemeenten. Daarbij kan men rekening houden met de correctiefactoren uit het afvalstoffenplan en de verdeelsleutels uit het Gemeentefonds.

De heer Jean Geraerts : De spreker heeft het over het gebruik van recyclaten in het originele product. Na een aantal recyclages gaat de kwaliteit echter verloren. De vezels van papier gaan bijvoorbeeld stuk na herhaaldelijk recycleren. Is het niet beter om te recycleren in een ander product ?

De heer Bart Martens : Men moet zoveel mogelijk recycleren in het initiële product. Pas als het recycleproduct niet aan de eisen voldoet, kan men substitueren door minderwaardige producten. Het is bijvoorbeeld spijtig dat uit de recyclage van tetrabriks geen hoogwaardigere producten worden gehaald.

De heer Johan Malcorps : Zijn er succesvolle buitenlandse voorbeelden van schaalverkleining ?

De heer Bart Martens : De meeste pyrolyse-voorbehandelingseenheden zijn kleinschalig. Er zijn er echter weinig. De roosterovens in Scandinavische landen zijn kleinschaliger, ongeveer voor 60 tot 80.000 ton, en zijn vaak gevestigd in stedelijke gebieden omdat de restwarmte gebruikt wordt om de huizen te verwarmen. Dat is milieuvriendelijk omdat daardoor vele individuele verbrandingsketels voor de verwarming van woningen kunnen worden uitgespaard.

In Nederland is men niet geneigd op kleinere schaal te gaan werken. Er is wel gebleken dat het provinciale niveau soms niet geschikt was. Veel hangt af van de bestaande situatie en de gehanteerde technieken. In verschillende provincies was er te veel of te weinig capaciteit, daarom heeft men in het Landelijk Afvalstoffenplan besloten om de sturing van het provinciaal niveau naar het landelijk niveau te brengen.

De heer Jos Bex : De autoclave-voorbehandeling kan op heel kleine schaal, zelfs bij een vliegveld of een groot ziekenhuis.

Wat bedoelt de heer Martens met de uitspraak dat de producenten de kosten moeten dragen ? Over welke kosten gaat het precies ?

De heer Bart Martens : De producenten moeten alle afvalinzamelings en -verwerkingskosten dragen voor producten die ze op de markt brengen. Voor het verpakkingsafval staan ze momenteel wel in voor de kosten van selectieve inzameling, maar niet voor die van het zwerfvuil of van de verpakkingen die niet selectief worden ingezameld. Die kosten worden nog steeds door de overheid of de burger gedragen. Een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid impliceert dat ook die kosten door de producent worden gedragen.

Bovendien weerspiegelen de afvalverwerkingskosten niet de totaliteit van de maatschappelijke kosten. Ook de externe kosten zouden moeten worden doorgerekend aan de producent en dat is mogelijk met een systeem van ecotaksen. Op elk niveau kan men de milieukosten internaliseren. Het verpakkingsafval dat in het buitenland wordt geproduceerd, kan echter moeilijk op die manier aangepakt worden.

4. Hoorzitting met de Federatie van Bedrijven voor Milieubeheer (Febem)

De heer Pierre Kittel, algemeen directeur Febem : Febem is een beroepsfederatie van de grote bedrijven en van een belangrijk deel van de kleine bedrijven die actief zijn in de verwerking van bedrijfsafval. Samen zijn deze bedrijven goed voor een zakencijfer van 1 miljard euro. Febem is lid van FEAD, de Europese organisatie die een centrale rol probeert te spelen in de verbetering van het milieubeheer, zowel op wettelijk niveau als in het dagelijks leven van de burger.

Wij zijn blij dat we de mogelijkheid hebben gekregen onze stem te laten horen in het Vlaams Parlement. De positie van Vlaanderen in deze sector wekt bewondering en dat willen we verder verbeteren.

We staan achter de filosofie van dit plan dat de preventie en de selectieve inzameling en recyclage van verpakkingsafval moet worden gestimuleerd en dat de voorkeur moet worden gegeven aan verbranding met terugwinning van energie. Dat betekent echter nog niet dat we ons achter alle onderdelen van dit plan kunnen scharen.

Febem wordt betrokken bij bepaalde acties van het plan, maar wij menen dat overleg met Febem ook in andere gevallen nuttig zou kunnen zijn. De leden van Febem zijn immers de praktische uitvoerders van deze activiteiten. Het gaat vaak om grote en bekende multinationale ondernemingen die beschikken over de nodige knowhow en die als goede burgers willen optreden.

We vinden het vreemd dat het plan er nu al van uitgaat dat er een aantal wijzigingen is aangebracht op bestuursniveau. Wij menen dat men de conclusies van het kerntakendebat moet afwachten.

Op de gevaren van het voorstel om de provincies een grotere rol te laten vervullen, hebben anderen al gewezen : monopolievorming en daarmee samenhangend een stijging van de kostprijs, belangenvermenging indien de provincies tegelijkertijd installaties kunnen bouwen en de vergunningen ervoor kunnen afleveren, het bemoeilijken van synergie tussen huishoudelijk en bedrijfsafval en het feit dat de provincies op dit ogenblik niet over de middelen of de knowhow beschikken.

De publieke en de private sector moeten aan dezelfde wetten worden onderworpen. Een vorm van

gezonde concurrentie moet blijven bestaan. Men geeft trouwens toe dat de privé-sector een belangrijke meerwaarde geeft aan het beleid en aan de afvalsector.

De meerderheid van de ondernemingen is niet gekant tegen het voorstel dat er een charter voor ondernemingen zou worden afgesloten. Ze menen wel dat alle ondernemingen aan de wet moeten worden onderworpen.

Er wordt gesproken over het behoud van één stortplaats. Wij begrijpen dat de stortplaatsen moeten afgebouwd worden, maar we menen dat meerdere stortplaatsen mogelijk moeten blijven.

Er worden acties voorgesteld waarvan we denken dat ze problemen zullen opleveren voor de veiligheid.

Sommige verenigingen vervullen bepaalde taken zonder dat ze onderworpen worden aan de lasten die aan de sector worden opgelegd. De gemeenten en de intercommunales zorgen voor rechtstreekse of onrechtstreekse mededinging en dat vinden we ongezonder.

De groeiende rol van de kringloopcentra vinden we sympathiek, maar hun subsidies moeten beperkt worden en mogen niet langdurig zijn.

De verlaging van de BTW is een goed idee, maar ze moet dan wel doorgevoerd worden voor de hele sector die werk van algemeen nut levert.

Volgens Febem bevat het ontwerp van afvalstoffenplan nog een aantal onduidelijkheden en bestaat er voor bepaalde aspecten ervan een gebrek aan rechtszekerheid. Zo biedt het plan geen zicht op de kosten van de volledige cyclus. Voor een aantal acties ontbreken precieze referenties. De volledig nieuwe wendingen in sommige aspecten van het beleid kunnen grote problemen veroorzaken voor ondernemingen die langetermijninvesteringen hebben gedaan. Ik denk bijvoorbeeld aan de selectieve inzameling van glas.

Op het vlak van het exportbeleid geven we, om economische redenen, de voorkeur aan het nabijheidsprincipe boven het regionaal zelfvoorzieningsprincipe. Wij zijn het bovendien niet eens met de beslissingscriteria voor het onderscheid tussen 'disposal' en 'recovery': de criteria zijn in strijd met de Europese richtlijnen en de milieu-energetische balans wordt onvoldoende in acht genomen.

We zijn het er wel mee eens dat er moet geprobeerd worden om het heffingenbeleid van Brussel en Wallonië te beïnvloeden en dat het heffingenbeleid op elkaar moet worden afgestemd. Tot slot zijn wij tegen de afschaffing van de rode lijst van afvalstoffen.

5. Hoorzitting met de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen (IOK)

De heer Paul Macken, diensthoofd Afval IOK : IOK en IGEMO zijn twee Antwerpse intercommunales voor de arrondissementen Mechelen en Turnhout en staan in voor 700.000 inwoners. We zijn al in 1997 gestart met een project 'Alternatieve technieken'. Daaraan is een hele besluitvorming voorafgegaan op basis van ontwerp teksten met betrekking tot bijkomende verbrandingscapaciteit in Vlaanderen. In 1997 is daaronder – na het maatschappelijke debat – een definitieve streep getrokken en zijn we op zoek gegaan naar alternatieve technieken. Dat is een hele evolutie geweest die aanleiding heeft gegeven tot een concreet dossier. Dat dossier spiegelen we aan actie 3 in het ontwerp Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen, waarin staat dat men een coördinerende en uitvoerende rol wenst toe te kennen aan de provinciale besturen.

Dit project is niet zomaar tot stand gekomen. Er is duidelijk aangetoond dat er een economisch en ecologisch voordeel is. De gemeentelijke overheid heeft een aantal concrete stappen ondernomen. In december 1999 heeft men een Europese wedstrijd-offerte gelanceerd. Op dat ogenblik hebben alle mogelijke Europese systeemleveranciers een offerte kunnen indienen. Op basis daarvan hebben we in november 2000 de gunning van de eerste fase toegekend aan de firma Herhof-Recycal. Dat is een zeer belangrijke verbintenis voor de gemeentelijke sector. Het gaat om een zeer grote investering, met name 40 miljoen euro of 1,6 miljard frank.

Er is een hele vergunningenprocedure geweest. In eerste instantie hebben we een weigering van de provinciale overheid gekregen. Volgens sommigen ging het duidelijk om een rechter-partijsituatie. Het was zeer duidelijk dat alle voorafgaande adviezen in het dossier positief waren. Op 6 mei 2002 hebben we de definitieve vergunning gekregen van de Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw. De gemeenten dienen wel rekening te houden met extra kosten omdat we een jaar stilstand hebben gekend.

Tegenover het ontwerp-uitvoeringsplan staan de kosten, de inspanningen, de aangeane verbintenis-

sen en de intentie van de gemeenten om op een proactieve manier het Vlaamse afvalstoffenbeleid maximaal gestalte te geven. Er is de verplichting om de installatie binnen drie jaar in gebruik te nemen en er werd een vergunning voor 20 jaar toegekend. Bij een installatie die gebruik maakt van alternatieve technieken wordt maximaal getracht om de bruikbare zaken eruit te halen en de overblijvende reststromen een calorische toepassing te geven, waardoor de keten kan worden gesloten.

De hele sector stelt de vraag wat de coördinatie en organisatie van de eindverwerking door de provincies (zoals geformuleerd in actie 3 van het ontwerpplan) inhoudt. Ik ken diverse intercommunales die met vergelijkbare investeringsdossiers zitten en met dezelfde problemen hebben af te rekenen.

De cruciale vraag is of alle initiatieven wel tot een goed einde kunnen worden gebracht als het dossier door anderen kan worden overgenomen. Op die manier kunnen de einddoelstellingen van het afvalstoffenbeleid niet behaald worden in 2007. Dat kan niet de bedoeling zijn.

In het ontwerp-uitvoeringsplan staan zeer weinig argumenten om tot actie 3 over te gaan. Men spreekt alleen over een optimale schaal. Die is evenwel enorm afhankelijk van het investeringsproject. Het gaat hier over 150.000 ton afvalproductie. De optimale provinciale schaal was IGEMO-IOK met 700.000 inwoners. Als men de provincies Limburg en Antwerpen vergelijkt, dan is dit qua schaal nagenoeg het dubbel.

De optimale provinciale schaal bestaat niet. De schaal is zeer divers voor de verschillende provincies. Voorts is de schaal te bepalen per investeringsproject. Het is aan de gemeentelijke sector zelf om per investeringsproject te kijken of de optimale schaal voldoende groot is binnen de eigen intergemeentelijke of intercommunale vereniging. Het nieuw decreet Intergemeentelijke Samenwerking staat samenwerking toe tussen verschillende samenwerkingsverbanden zodat bestuurlijk de juiste oplossing en schaal kan worden gevonden.

Tot slot hebben we twee zeer concrete juridische vragen. Is het mogelijk om op basis van een actie in een uitvoeringsplan en van een eventuele wijziging van het afvalstoffendecreet een dergelijke bevoegdheid bij de gemeenten weg te nemen? Hoe zit het met de bestaande verbintenissen, eigendom maar ook milieuaansprakelijkheid als de lusten en lasten uit het verleden worden overdragen? Het is ook niet duidelijk of het bij eindverwerking om storten, verbranden, voorbehandelen, en ook om

compostering gaat. Volgens juristen is er maar een mogelijkheid, met name onteigening. Daartoe moet evenwel het openbaar nut worden aangetoond. Het gaat hier duidelijk over een openbaar nut dat wordt overgeheveld van de ene openbare dienst naar de andere zodat het voordeel moet kunnen worden aangetoond. Dat betekent dat men op basis van subjectieve gronden tot onteigening moet overgaan en dat is in de praktijk zeer moeilijk of niet haalbaar.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : De heer Jos Geuens van de Vereniging van de Vlaamse Provincies stelde vorige week dat de provincies nog niet over de kennis en know how beschikken, maar dat ze die wel snel zullen verwerven. Wat is uw standpunt daarover? De heer Geuens zei eveneens dat ook de financiële lasten overgenomen zouden worden. Hoe bekijkt u dat?

De heer Johan Malcorps : Vorige week hadden we met de VVSG en de VVP reeds een discussie over actie 3 van het ontwerpplan. Daarover zal nog een debat worden gevoerd, want er stelt zich duidelijk een aantal problemen. In een uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen kan men volgens mij het afvalstoffendecreet niet impliciet veranderen of gemeentelijke bevoegdheden afnemen.

Als de provincie een meer coördinerende rol moet gaan spelen, moet ze zich objectief opstellen. U hebt een zware beschuldiging geuit aan het adres van de Bestendige Deputatie van de provincie Antwerpen door te stellen dat de weigering van een vergunning voor uw installatie ingegeven is vanuit een rechter-partijsituatie.

De provincie Antwerpen is immers betrokken partij in een alternatieve installatie met eenzelfde doelstelling. Als u stelt dat er geen voldoende grond was om de vergunning te weigeren, dan heeft de deputatie misbruik van zijn positie gemaakt om de vergunning voor een concurrerende installatie te weigeren.

De heer Jef Van Looy : Dit vormt duidelijk een probleem. Als men de provincies een rol geeft zoals die in het ontwerp-uitvoeringsplan wordt bepaald, dan krijgt men een rechter-partijsituatie. En daar moet men heel voorzichtig mee omspringen. De vraag is wat coördinatie en organisatie inhoudt. De gemeenten hebben heel wat inspanningen gedaan voor sensibilisering en dergelijke. Wat zal er met die initiatieven gebeuren als de provincie dergelijke taak krijgt? Kan het juridisch dat de provincie optreedt als coördinator en organisator? De

gemeenten hebben momenteel de bevoegdheid om afval op te halen en te verwerken.

Minister Vera Dua : In het plan staat dat de ophaling een bevoegdheid van de gemeente blijft. Het gaat alleen over de coördinatie van de eindverwerking.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : De gemeenten hebben die bevoegdheid met veel plezier doorgeschoven naar derden, onder meer intercommunales. Her en der werden initiatieven genomen die elkaar doorkruisten en er was geen enkel plan voor capaciteit van afvalverbranding. Om de concurrentie weg te nemen, werd in 1994 reeds, via een amendement in de commissie leefmilieu, in het afvalstoffendecreet ingeschreven dat de provincies belast zijn met de coördinatie van de uitvoering, door de gemeenten en de intercommunales, van de plannen inzake huishoudelijke afvalstoffen.

De heer Jef Van Looy : Wat toen meespeelde, was dat de provincie diende op te treden indien een gemeente haar verantwoordelijkheid niet neemt, als een soort stok achter de deur. Maar hier is sprake van coördinatie én organisatie. Men moet opletten dat men de gemeentelijke dynamiek niet wegneemt.

De heer Paul Macken : Onze bezorgdheid over de verwerking gaat verder dan de coördinatie en dus ook over de organisatie, met name de lusten en lasten van de verwerking.

Het is logisch dat de provincies niet over de nodige kennis beschikken omdat ze vandaag niet bevoegd zijn. Wij vrezen alleen dat ze die kennis niet van de ene dag op de andere zullen verwerven, wat tot provinciale concessies kan leiden waardoor we het afvalstoffenbeleid de facto uit handen geven. Hoe kunnen we de naleving van de doelstellingen dan nog controleren ? Wat met preventie en recyclage in dat geval ? De gemeenten financieren preventieacties momenteel door middel van het restafval. De integrale aanpak is dus heel belangrijk.

Wat tot slot de vraag van de heer Malcorps betreft. Nogal wat gemeentelijke mandatarissen en andere betrokkenen hadden bij de weigering van de vergunning inderdaad het gevoel dat het om een rechter-en-partij-situatie ging.

De heer Jacky Maes : Is dat de enige opmerking van het IOK bij het ontwerp Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007 ?

De heer Paul Macken : Er was ons gevraagd hier een toelichting geven over de eindverwerking. IOK heeft een bezwaarschrift van enkele bladzijden ingediend. Slechts twee alinea's daarvan handelen over dit probleem. De andere opmerkingen gaan over de overige acties uit het ontwerp van uitvoeringsplan, maar dit punt is fundamenteel omdat het over de organisatie van de afvalverwerking gaat. Ik zal de volledige tekst van het bezwaarschrift aan de commissie bezorgen.

Gemeenten zijn gemotiveerd omdat zij politiek, juridisch en financieel volledig verantwoordelijk zijn. Ze hebben er alle belang bij om aan preventie te doen en dat financieren ze met de eindverwerking. Ze kunnen de burger moeilijk vragen een bijdrage te leveren voor een preventieactie. Door inzameling en verwerking te scheiden, komen de eerste twee treden van de ladder van Lansink eveneens in gevaar. Daar maken wij ons zorgen over.

De heer Erik Matthijs : We moeten eerlijk zijn : we hebben de intercommunales gevraagd te getuigen over hun expertise en hun bedenkingen bij het plan, ook hun opmerkingen bij een eventuele andere organisatie van de keten.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : De fracties konden eerder dit jaar voorstellen doen over te horen instanties. Daarbij werd IOK genoemd wegens hun project inzake alternatieve verwerkings technieken. Ik vind het echter een goed idee dat heer Macken ons een kopie van het volledige bezwaarschrift bezorgd.

6. Hoorzitting met de Intercommunale voor Slib- en Vuilverwijdering van Antwerpse Gemeenten (ISVAG)

De heer Philip Heylen, voorzitter ISVAG : Het doet ons plezier dat de commissie de tijd wil nemen om te luisteren naar het standpunt van onze intercommunale en de specifieke situatie die ISVAG in de sector van de huishoudelijke afvalverwerking bekleedt.

We zijn verheugd dat het plan wijst op de goede resultaten die in het verleden geboekt zijn. Deze resultaten werden trouwens onderschreven door OVAM en VVSG : niet alleen op vlak van inzamelen, recycleren en hergebruiken, maar ook op vlak van verwerkingsinstallaties hebben we in Vlaanderen een hele weg afgelegd. VITO verklaarde zelfs dat onze Vlaamse verbrandingsovens de best werkende installaties van Europa zijn en volgens het Europees milieuagentschap blijkt dan weer dat

Vlaanderen inzake afvalbeleid een absolute voorloper is.

– *Zelfvoorzieningsprincipe*

Uit de ontwerpversie van het afvalstoffenplan begrijpen we dat een belangrijke doelstelling in het plan de zelfvoorziening is. Vlaanderen dient zelf in te staan voor de verwijdering en verwerking van zijn huishoudelijk afval en mag zijn probleem niet exporteren. Als dit principe van de zelfvoorziening behouden wordt, kunnen we niet anders dan besluiten dat er in Vlaanderen nog steeds capaciteit tekort is, zelfs wanneer alle geplande voorbehandelingsinstallaties in werking zullen zijn. Wij beschikken over de beste beschikbare technologie (BBT) en stellen met fierheid vast dat we koploper zijn in Europa inzake verantwoord afvalverwerken. Het verbaast ons dan ook ten zeerste dat in hetzelfde ontwerpplan nauwelijks enkele pagina's verder gesproken wordt over het exporteren van ons afval naar Wallonië, Frankrijk en Duitsland waar het wordt verwerkt volgens andere – lees minder strenge – normen, of gewoon wordt gestort. In bepaalde scenario's die in het ontwerpplan beschreven worden, is er sprake van maar liefst 288.600 ton per jaar die we nog gaan exporteren.

Antwerpen is in Vlaanderen de grootste producent van huishoudelijk afval. Het is vandaag ondenkbaar om dit volledig elders te gaan verwerken. We kunnen ons probleem niet exporteren. Volgens het ontwerpplan moet de ontbrekende eindverwerkingscapaciteit op korte termijn weggewerkt worden met installaties die beantwoorden aan het BBT-principe, in afwachting van de ontwikkeling van alternatieve technieken.

Die alternatieve technieken zijn er vandaag echter nog steeds niet. Wanneer men spreekt over scheiden en vergisten als alternatief, vergeet men er dikwijls bij te vermelden dat de laatste noodzakelijke stap nog steeds verbranden blijft. Het is enkel een voorbehandeling, waardoor de hoeveelheid te verbranden afval wordt verminderd. Als er morgen echte, volwaardige alternatieven ontwikkeld worden, zullen wij de eerste zijn om ze toe te passen.

– *Rol provincies*

De gemeenten en intercommunales hebben in de afvalverwerking steeds een cruciale rol gespeeld. Wij zijn ervan overtuigd dat de optimale schaalgrootte voor een verwerkingsinstallatie nog steeds de intercommunale is. Wij betrekken op continue basis de gemeentebesturen bij onze werking en dit biedt de beste garantie voor een democratische

werking. Wij werken op een doelgerichte en verantwoorde manier en hebben intussen heel wat knowhow verzameld.

We hebben dan ook onze bedenkingen bij de intenties om bestuurlijke wijzigingen door te voeren en bevoegdheden over te dragen aan provincies. Het kerntakendebat is nog aan de gang, en over heel wat aspecten is nog onduidelijkheid, niet het minst bij de vijf provincies onderling. Het lijkt dan ook te vroeg om hier al keuzes te maken. Wat voor ons wel al duidelijk is, is dat de provincies ongetwijfeld een rol als overlegplatform kunnen spelen, maar geenszins rechter en partij tegelijk mogen zijn. Onze gemeenten willen voldoende autonomie behouden in de afzet van hun afvalstoffen en het toewijzen ervan aan de verwerkingsinstallaties.

Als de provincie coördineert, moet ze ook alle verantwoordelijkheden, met inbegrip van het financiële aspect, overnemen. Bovendien lijkt het ons – op basis van de inplanting van de verwerkingsinstallaties, zeer ongelijk verdeeld over de provincies – niet mogelijk om een provinciale coördinatie van de eindverwerking te organiseren. Er blijft nog steeds een interprovinciale sturing noodzakelijk, en dit is een taak die OVAM toekomt.

– *Imagoprobleem*

We beschikken in Vlaanderen over uitstekende installaties en kunnen op een economisch en ecologisch verantwoorde manier ons afval verwerken. Alleen moeten we dit nog op een duidelijke manier aan de mensen mededelen. Elk incident met verwerkingsinstallaties wordt uitvergroot. De sector van de afvalverwerking heeft hierdoor nog steeds een kwalijk imago. Hier ligt een belangrijke uitdaging voor de komende jaren. Het is onze plicht en uitdaging om volgens het principe van de BBT het afval op de meest verantwoorde manier te blijven verwerken.

Vandaag hebben we ovens die beschikken over BBT en die aan alle normen voldoen. In de laatste editie van de OVAM nieuwsbrief 'Opgeruimd' lezen we dat onze emissies de laatste jaren met 95 procent gedaald zijn en dat onze afvalverbranding nog maar 0,3 procent van de dioxine-uitstoot in Vlaanderen vertegenwoordigt. Liefst 40 procent is voor rekening van gebouwenverwarming, hout- en kolenkachels, allesbranders en niet het minst het stoken van illegale vuurtjes in open lucht, die goed zijn voor 25 procent. De huidige normen zijn gelukkig zo streng dat wat nog door de rookgaswassing van een verbrandingsoven komt minimaal is. Bovendien liggen de metingen bij ISVAG op ge-

middeld 10 percent van de norm, dus nog een pak lager dan wettelijk opgelegd. Dankzij onze energie-recuperatie-eenheid voorzien we 40.000 mensen – jaar in, jaar uit – van elektriciteit. Elders in Europa noemt men dit een "warmtekrachtcentrale".

Gaan we deze installatie vandaag sluiten om elders een gelijkaardige installatie op te bouwen of om ons afval vervolgens gewoon te exporteren? Het eerste is economische waanzin, het tweede ecologische waanzin.

Op de rondetafelconferentie in mei dit jaar werden drie scenario's voor ISVAG voorgesteld. Alle partijen waren er het toen over eens dat een onmiddellijke vervroegde sluiting zonder meer vandaag maatschappelijk, ecologisch en financieel onhaalbaar is. Heroriëntering van de activiteiten is een absolute voorwaarde om een vervroegde stopzetting van de verbranding te bekijken, want het financieel verlies mag geenszins ten koste gaan van de vennoten. Het afvalstoffenplan gaat tot onze verwondering nog steeds uit van een vrijwillige vervroegde sluiting van ISVAG. Die sluiting impliceert de volgende voorwaarden: de sluiting gebeurt in overleg met alle betrokken partijen; de financiering ervan wordt volledig geregeld; er wordt voorzien in vervangende BBT-capaciteit in Vlaanderen, zoniet komt het zelfvoorzieningsprincipe in het gedrang; de afvalstoffen die bij ISVAG worden verwerkt, mogen in geen geval bijkomend worden gestort. Aan geen van deze voorwaarden is op dit moment voldaan.

– Historische vervuiling

Het zou ook niet correct zijn ISVAG vandaag te sluiten, enkel op grond van een zogenaamde historische schuld. Er is nergens in Vlaanderen zoveel gezocht en zo weinig gevonden als in de omgeving van ISVAG.

De VITO-studie 'Dioxineconcentraties in depositie- en bodemstalen in de omgeving van Wilrijk' in opdracht van OVAM (januari 1999) heeft aangetoond dat in de ISVAG-regio niets anders te vinden is dan in de rest van Vlaanderen. Het rapport stelt letterlijk: 'Een zeer markante bevinding is dat de verontreiniging van de bodem op deze schaal geen duidelijk herkenbare sporen in het verontreinigingspatroon vertonen die naar de verbrandingsinstallaties van IHK of ISVAG wijzen.'

Er is volgens VITO geen enkele aanwijzing dat ISVAG verantwoordelijk kan gesteld worden voor historische verontreiniging: 'We moeten besluiten dat de belangrijkste bron voor dioxinebesmetting

van de bodem in dit gebied niet de huisvuilverbrandingsinstallaties zijn geweest, maar één of meerdere in het westen gelegen bronnen.'

Voor de jaren negentig kon men helemaal geen dioxines meten. Vervolgens (vanaf 1993) werd alleen rond de ovens gemeten. Er bestonden enkel gegevens over dioxines in de nabijheid van de ovens. Als men maar één bron meet, is dit uiteraard de grootste bron. Een beschuldigende vinger werd naar de ovens uitgestoken, maar intussen is duidelijk gebleken dat er allerlei andere, en grotere bronnen zijn.

Een voorbeeld: uit een meting bleek onlangs dat scharrelkippen in Stabroek dioxine-eieren leggen. Iedereen legde onmiddellijk een oorzakelijk verband met de nabij gelegen installatie van Indaver en de pers bracht hierover uitvoerig verslag uit. Enkele dagen later bleek dat ook elders in Vlaanderen, ver weg van verbrandingsinstallaties, de scharrelkippen dioxine-eieren leggen. Wanneer men kippen gaat gebruiken als levende vuilverwerkingsinstallatie – zoals vele gemeentebesturen nu op georganiseerde schaal propageren – is dit het resultaat.

De jongste jaren heeft ons bedrijf een enorme evolutie doorgemaakt, gekenmerkt door een doorgedreven professionalisering op verschillende niveaus. Het uiteindelijke resultaat was een beleidsplan dat begin dit jaar werd opgemaakt en dat onze koers uitstippelt op het vlak van communicatie, installatie, technische know-how en management.

– Beleidsplan 2002-2011

Na een lange periode van stilstand werd de ISVAG-installatie opnieuw opgestart in november 1999. De periode van opstart in 1999 en 2000 ging gepaard met zware investeringen, voornamelijk in technologie, extern personeel en dure metingen. In de afgelopen boekjaren werden hierdoor aanzienlijke verliezen opgestapeld.

Samen met experts op vlak van financiën en personeelsbeleid onderzochten de directie en bestuur van ISVAG alle elementen die impact hebben op de rentabiliteit van de installatie. Voor personeelsbeleid, exploitatie, aanvoer van afval, financiën en communicatie werd bekeken hoe de kost-effectiviteit kan worden geoptimaliseerd en hoe de opgestapelde schulden uit het verleden kunnen worden weggewerkt.

Op een bepaald moment werd gespeculeerd dat ISVAG niet langer aan de normen zou kunnen vol-

doen, nu Seghers failliet is en we niet meer op hun begeleiding een beroep kunnen doen. Niets is minder waar. In overeenstemming met ons beleidsplan werd de begeleiding door de firma Seghers afgebouwd en intussen is onze eigen personeelsstructuur ingevuld. Door intensieve aanwervings- en opleidingsprogramma's beschikt ISVAG vandaag over een aantal ingenieurs en begeleiders die voor de goede werking van de installatie instaan. Het faillissement van SeghersBetterTechnology heeft dan ook geen gevolgen voor de werking van de intercommunale.

Op basis van alle bekende gegevens werd een berekening gemaakt van de inkomsten en uitgaven over de looptijd van het beleidsplan, met name 2002 – 2011 (de looptijd van onze vergunning). Uit deze prognose blijkt dat alle maatregelen er zullen toe leiden dat ISVAG op een rendabele manier kan werken en alle opgestapelde verliezen en leninglasten van de intercommunale tegen 2011 kan aflossen.

– *Communicatie*

Vooraf op vlak van communicatie hebben we in het verleden opportuniteiten laten liggen. ISVAG heeft lange tijd niet op een optimale manier gecommuniceerd met de omwonenden, de pers en alle andere doelgroepen.

Volgens Vlaams minister Vera Dua hoeven de mensen zich niet ongerust te maken want de verbrandingsinstallaties in Vlaanderen functioneren perfect en voldoen aan alle normen. Bij het aantreden van de huidige regering was ISVAG gesloten, en het is tijdens deze legislatuur dat de minister de installatie heeft laten heropstarten.

Herhaaldelijk heeft de minister in het Vlaams Parlement verklaard dat ze de ISVAG-installatie niet kan sluiten, omdat we perfect aan alle normen voldoen. In plaats van nu op zoek te gaan naar allerlei scenario's om onze installatie toch te kunnen sluiten, zouden we beter werk maken van het ombuigen van de negatieve houding van de mensen ten opzichte van de huisvuilverwerking. We zijn een voorbeeldige sector en de mensen mogen dit weten.

Centraal in het te voeren beleid van ISVAG staat daarom alvast een uitgebreide communicatie en dialoog met de omwonenden, het grote publiek, de vennoten en de Vlaamse regering. Teneinde de dialoog met de omwonenden en het brede publiek te verbeteren, werden vorig jaar reeds een aantal succesvolle acties ondernomen.

Zo heb ik op regelmatige basis persoonlijk contact met de afgevaardigden van het actiecomité De Pijp Uit. In september 2001 werd in de ruime omgeving een documentatiefolder verspreid waarin de belangrijkste informatie over ISVAG op een rijtje wordt gezet.

Op hetzelfde moment lanceerden we, op vraag van en na overleg met De Pijp Uit, een eigen website waarop de meetresultaten en andere relevante informatie online kunnen worden geraadpleegd.

Op de Open Bedrijvendag in 2001 ontvingen wij bijna 3.000 bezoekers. Op continue basis verwelkomen we ook groepen voor een rondleiding in de installatie. Het gaat hier vooral om scholen, verenigingen, enzovoort... Volgende zaterdag organiseren we voor het eerst een Burendag. Meer dan 300 omwonenden en afgevaardigden van bedrijven uit onze onmiddellijke omgeving hebben zich ingeschreven en zullen bij ons te gast zijn. Op zondag hopen we opnieuw honderden geïnteresseerden te mogen verwelkomen naar aanleiding van de Open Bedrijvendag. Ook u willen we graag nog eens persoonlijk uitnodigen. We ontvangen de commissie graag met open armen en laten u kennismaken met onze installatie en onze medewerkers.

Om gestaag te kunnen verder bouwen op de resultaten die bij de verschillende doelgroepen werden bereikt, zal ISVAG ook in de toekomst een open huis zijn en consistent dezelfde boodschappen blijven uitsturen. ISVAG blijft immers een actueel "dossier" dat geregeld in media opduikt. Daarom is het belangrijk om in beperkte mate, maar op continue wijze contact te houden met de pers. Daarenboven bepaalt ISVAG zelf haar communicatie-agenda en treedt ze op vastgestelde tijdstippen op een positieve wijze naar buiten.

Op geregelde basis worden alle gemeentebesturen uitvoerig betrokken bij onze werking. Zo werd over de ontwerpversie van het beleidsplan vergaderd met alle gemeenten-vennoten en werd het plan in alle gemeentebesturen persoonlijk toegelicht. Alle gemeentebesturen hebben het document onderschreven en op die manier samen een breed draagvlak gecreëerd. Wat ik hier vandaag vertel werd met alle burgemeesters vennoten doorgenomen. Het is dus niet de boodschap van één bedrijf of één voorzitter van CD&V-strekking, maar van de verschillende sp.a, CD&V-, VLD- en Agalev-burgemeesters en gemeenteraadsleden in onze regio.

Gaat de oven dicht ? Wanneer gaat deze dicht ? We weten het niet. Vandaag hebben we alles in huis om

perfect te kunnen werken op een economisch en ecologisch verantwoorde manier. Wanneer er morgen betere alternatieven zijn, zullen we ze graag mee bekijken en inpassen in onze werking. Onze doelstelling is immers niet per se het verbranden, maar wel het verwerken van afval. Tot nader order blijft het verbranden, met energierecuperatie de meest verantwoorde techniek om ons afval te verwerken.

We kunnen ons beleid in een vijftal punten samenvatten : we willen naar een zelfvoorziening met installaties die voldoen aan BBT. Daarnaast willen we de autonomie van de intercommunales bewaren. Wij vragen duidelijkheid over de rol van de provincies, zonder voorafname op het kerntaken-debat. Een vervroegde ISVAG-sluiting staat diametraal op de doelstelling van het afvalstoffenplan. De financiering van de ISVAG-sluiting mag niet ten koste van gemeenten en vennoten gaan. En ten slotte willen we het negatieve imago van de sector ombuigen.

De heer Johan Malcorps : Ik heb bedenkingen bij de nadruk op het imago- en het communicatieprobleem. We kunnen toch niet ontkennen dat er in het verleden ernstige problemen zijn geweest, niet alleen met het imago en de communicatie maar ook en in de eerste plaats met alle huisvuilverbrandingsinstallaties in heel Vlaanderen.

De huidige en de vorige minister hebben hard gewerkt om ervoor te zorgen dat de verbrandingsovens niet meer de belangrijkste bron van dioxinevervuiling zijn. Jarenlang waren ze dat wel, en dat betekent dat alle achtergrondvervuiling van dioxines en PCB's, onder meer in scharreleieren, te maken heeft met die historische schuld, die voor het grootste deel veroorzaakt werd door de huisvuilverbrandingsovens.

ISVAG en IHK hebben wel degelijk een bijdrage geleverd aan het probleem. Vandaag vertelt u een succesverhaal waarbij het verleden met de mantel der liefde bedekt wordt. Als er nu een imagoprobleem en lokaal een groot wantrouwen bestaat, dan heeft dat te maken met het feit dat de ISVAG dat jarenlang genegeerd heeft, verkeerde informatie doorgegeven heeft, en zelfs gelogen heeft. Er was wel degelijk iets aan de hand : ISVAG heeft zelfs de oven gesloten, op het ogenblik dat minister Kelchtermans liet doorschemeren dat hij het anders zelf zou doen. Intussen is er duidelijk gesaneerd en worden de normen gehaald. U mag de historische vervuiling niet veronachtzamen en doen alsof er niets gebeurd is.

Rond de milieugezondheidsproblematiek rijzen er ook nog altijd vragen. Het probleem ligt niet enkel bij de scharrelkippen maar ook bij de mensen. Er zijn in Vlaanderen geen zwarte of witte gebieden : heel Vlaanderen is grijze zone. Voor bepaalde contaminanten blijft de wijk Neerland echter een concreet probleem. Het is niet voor niets dat men heeft aangedrongen op een vervroegd sluitingssce-nario. Ook als de norm op dit moment gehaald wordt, dan kunt u niet doen alsof die kwestie van de historische schuld niet meespeelt. Ik dacht dat er een consensus bereikt was en dat er gedacht wordt in de richting van vervroegde sluiting, maar ik heb nu de indruk dat u vertelt dat ISVAG zonder meer zal blijven doorwerken tot 2011.

Nog een opmerking over het kerntakende-bat en de rol van de intercommunales. De intercommunales hebben namens de gemeenten belangrijke inspanningen gedaan, ook in verband met afvalpreventie, hergebruik en recyclage. Ik denk dat het vandaag belangrijk is om te zien wat ISVAG en de ISVAG-gemeenten kunnen doen inzake afval, niet alleen inzake eindverwerking maar ook wat de andere opdrachten betreft.

De heer Jef Van Looy : We werden hier in de commissies reeds vaak geconfronteerd met ISVAG en al wat met dat dossier verband houdt. Telkens komt men terug op het verhaal over historische vervuiling. Dioxine wordt bijna niet afgebroken, dus moet historische vervuiling in de bodem ook meetbaar zijn. In de tekst van de heer Heylen lees ik dat ISVAG niet verantwoordelijk is voor een eventuele historische vervuiling. Is er cijfermateriaal ? Bestaat die beruchte historische vervuiling al dan niet ?

Mevrouw Marleen Van den Eynde : U laat uitschijnen, mijnheer Heylen, dat er geen problemen zijn met de verbrandingsovens. Het tegendeel is waar. De ovens hebben een negatief imago, maar dat is niet verwonderlijk. Onlangs was er zelfs een incident met de Indaver-oven waarbij de norm veertienhonderd maal overschreden werd. Ook de ISVAG-oven werd in het verleden stilgelegd. U hebt dus zelf aandeel in het negatieve imago. De gezondheidsstudies wijzen uit dat er een verhoging van het dioxinegehalte was in het lichaam van de buurtbewoners van de Neerlandwijk. Er zijn dus wel degelijk problemen geweest .

Zou u niet gebaat zijn met een overname door de provincie ? De financiële schulden zouden op die manier meteen van de baan zijn.

Verder zou ik willen ingaan op de uitnodiging om met de commissie een bezoek te brengen aan ISVAG.

De heer Erik Matthijs : Ik heb me reeds de moeite getroost een bezoek te brengen aan de installatie. Ik denk dat het verhaal, dat hier gebracht werd, een correct verhaal is, en geen succesverhaal zoals de heer Malcorps het noemt.

Er zijn vroeger inderdaad problemen geweest, ook in mijn regio. Maar er is in vijf jaar tijd een zeer lange weg afgelegd. Vandaag zit men ver onder de normen die opgelegd werden door het Vlaamse Gewest en door Europa. Met het werken aan de communicatie en het open staan voor alternatieven heeft men nu een goede optie genomen.

Ik ben het eens met de heer Heylen dat interprovinciale sturing nodig blijft. Dat is de taak van OVAM. De normen voor recyclage en preventie moeten op Vlaams niveau vastgelegd worden. Voor de rest hebben de intercommunales inmiddels een lange weg afgelegd, waarbij zij veel kennis hebben opgebouwd. Zij staan de gemeenten dan ook uitstekend bij in het oplossen van de problemen inzake afval.

De heer Jacky Maes : De heer Heylen legde in zijn besluit de nadruk op de autonomie van de intercommunales bij de besluitvorming. In feite echter zijn zij volledig afhankelijk van de steun van de gemeenten. Die ondersteunen de autonomie niet langer. De intercommunales zijn geen staat in de staat. Precies daarom wordt de verwerking van huishoudelijk afval – want daar gaat het om – naar een hoger niveau overgeheveld. Daarover zal een politiek debat moeten worden gevoerd.

Voorts vraagt de heer Heylen geen voorafname op het kerntakendebat. Dat is nochtans nodig. De provincies hadden er vorige week in elk geval geen moeite mee. De VVSG is trouwens evenmin afkeurig van de toekenning van deze taak aan het provinciale niveau, toch niet voor wat de heffing, de financiering en de verwerking betreft. De gemeenten moeten immers nu telkens geld bijpassen om de intercommunales in stand te houden.

De heer André Moreau : De spreker gewaagde van een evenwicht tussen economie en ecologie. De historische vervuiling is een aspect, de hedendaagse situatie is een ander aspect. Is het werkelijk zo dat de beste beschikbare technologie vandaag garandeert dat afvalverwerking geen enkel gezondheidsprobleem veroorzaakt ? Worden de milieunormen voor honderd procent gerespecteerd ?

De heer Jos Bex : De bespreking van het afvalstoffenplan in de commissie zou de blik moet richten op de toekomst eerder dan op het verleden. Ik ben er bijvoorbeeld van overtuigd dat wij over vijftien jaar helemaal geen afval meer zullen hoeven te verbranden.

De heer Philip Heylen : De heer Malcorps verwijt ons dat wij een succesverhaal vertellen. In onze nota erkennen wij nadrukkelijk dat ISVAG destijds grote fouten heeft gemaakt. Ik heb onze historische schuld trouwens nooit onder stoelen of banken gestoken. Het debat over die schuld is belangrijk, maar men moet tegelijk beseffen dat het verleden voorbij is. Vroeger golden ook op andere gebieden, bijvoorbeeld in het verkeer, andere normen dan vandaag. Welke alternatieve werkwijze stelt men trouwens voor ? Meer uitvoeren naar Wallonië ? Storten ? De V van ISVAG staat voor verwijdering en niet voor verbranding. Als men ons een haalbaar alternatief biedt, dan zijn wij bereid om dat vanaf morgen toe te passen in de plaats van onze verbrandingsoven. Wij willen ons werk zo goed mogelijk doen, op de meest verantwoorde manier, in overleg met alle partners, inclusief de omwonenden.

Wat de gezondheidsonderzoeken betreft, verwijs ik naar de VITO-studie uit 1999 over dioxineconcentraties in depositie- en bodemstalen in de omgeving van Wilrijk. Daarin worden OVAM-cijfers aangehaald waarbij men tot de zeer markante bevinding komt dat de verontreiniging van de bodem op die schaal geen duidelijk herkenbare sporen vertoont die naar de verbrandingsinstallaties van IHK of ISVAG wijzen. Men besluit dat de belangrijkste bron van dioxinebesmetting van de bodem in het gebied niet de installaties voor huisvuilverbranding zijn geweest maar een of meerdere westelijk gelegen bronnen.

Ik ben voorstander van een eerlijk debat tussen de gemeentebesturen als vennoten van de intercommunales enerzijds en de mensen uit de omgeving anderzijds. Toen deze regering aantrad lag de ISVAG-oven stil. Wij investeerden in verbeteringen volgens de nieuwe normen. Had men vastgesteld dat wij die niet haalden, dan zou men ons toch opnieuw gesloten hebben ? Dat is niet gebeurd. Wij willen eerlijk werken en, juist rekening houdend met de historische schuld, vandaag doen wat men van ons verwacht. Als wij het fout doen, dan moet men dat zeggen. Er werd trouwens geen enkele installatie in Vlaanderen meer onderzocht dan de onze.

De heer Malcorps heeft zeer zware aantijgingen gericht aan het adres van sommige leden van de raad van bestuur. Maar als hij beweert dat zij op een bepaald moment gelogen of cijfermateriaal gewijzigd hebben, moet hij dat aantonen. Ik zal dan de eerste zijn om dat publiek te erkennen, uit respect voor de buurtbewoners.

De heer Johan Malcorps : De toekomst is inderdaad belangrijker, maar dat wil nog niet zeggen dat men de problemen uit het verleden mag ontkennen. Er was wel degelijk meer aan de hand dan alleen maar een communicatie- of imago probleem. Er was ook een reëel probleem. Toch bestond ISVAG het om zelfs de dag voor de stillegging van de oven door minister Kelchtermans nog te beweren dat er niets aan de hand was. In die periode werd gesuggereerd dat de oven perfect was, terwijl de ene overtreding na de andere werd vastgesteld inzake dioxineuitstoot. De milieugezondheidsproblemen in de buurt zijn reëel.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : We hebben geen behoefte aan een debat over het al dan niet in de fout gaan. Ik zou graag hebben dat de commissie ingaat op de uitnodiging om een bezoek aan ISVAG te brengen. Nu ben ik geïnteresseerd in de mening van ISVAG over het afvalstoffenplan.

De heer Philip Heylen : Als we het in onze uiteenzetting hadden over de autonomie van de intercommunale, bedoelen we daarmee niet de intercommunale als instelling. Bij ons is de samenwerking tussen het bedrijf en de vennoten zeer nauw : we zijn één en ondeelbaar. De gemeentebesturen hebben al jaren inspanningen gedaan en willen die blijven doen. De gemeentebesturen werd gevraagd een investering van 2 tot 3 miljard frank te doen, maar die zijn die natuurlijk niet in enkele jaren afbetaald.

De grote frustratie van de gemeenten is dat de installatie nog niet open was, of er werd al gezegd dat ze niet open mocht. Het enige wat men nu wil is een en ander, in nauw overleg met de gemeentebesturen, zo snel mogelijk rond krijgen, zonder dat daar extra middelen voor nodig zijn. We weigeren de uitgestoken hand van de provincie zeker niet, maar haar rol is op dit moment nog te onduidelijk om echt stelling te kunnen nemen.

Of we volledig aan de normen beantwoorden, is eigenlijk een vraag voor de minister.

Minister Vera Dua : De heer Heylen en ik zijn geen van beiden besmet door het verleden, maar moeten oplossingen zoeken voor het heden. Mo-

menteel functioneert ISVAG goed : de oven beantwoordt aan alle normen. Vanaf het moment dat dat niet zo is, treedt de milieu-inspectie op en wordt de ovenlijn stilgelegd. Een ander zeer groot verschil met het verleden is de communicatie met de bevolking. Bij het begin van mijn ministerschap werd er door de omwonenden nog betoogd, nu is er een dialoog aan de gang en wordt de bevolking in de installatie toegelaten. Op drie jaar tijd is het dossier dus grondig geëvolueerd.

De heer Erik Matthijs : Men moet inderdaad niet spreken over de autonomie van de intercommunale, maar over die van de gemeenten : zij treden vrijwillig tot de intercommunale toe. De resultaten daarvan zijn zeer goed. Ik zou het jammer vinden moest een en ander worden overgedragen naar een hoger echelon – dat van de provincie. De verbrandingsprijs per ton is nu in de meeste intercommunales vergelijkbaar. Als de provincie verantwoordelijk wordt, zal het prijskaartje stijgen door reorganisaties en nieuwe investeringen.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Daarmee zijn we al bij de politieke discussie aanbeland. We zullen later een afspraak maken voor een bezoek aan ISVAG, dat kunnen we misschien combineren met een bezoek aan de Hoge Maey. Daarvoor heeft de commissie ook een uitnodiging ontvangen.

7. Hoorzitting met Fost Plus

De heer Henri Meiresonne, afgevaardigd bestuurder Fost Plus : Fost Plus wil een reactie geven op het afvalstoffenplan, ten eerste als vertegenwoordiger van de industrie en met name als expert van verpakkingen en verpakkingsafvalbeheer. Fost Plus heeft daarbij geen enkel vooroordeel in de discussie tussen herbruikbare en eenmalige verpakkingen. Daarnaast wil Fost Plus in eigen naam reageren, omdat het plan ook een impact op haar werking heeft.

– Algemeen

Het afvalstoffenplan is een zeer degelijk maar al te lijvig document. Het bedrijfsleven onderschrijft uiteraard wel het streven naar een duurzaam beleid. Het plan bevat echter een fundamentele tegenstrijdigheid : ondanks de uitstekende resultaten van de voorbije jaren, wordt een koerswijziging in het beleid vooropgesteld. Het plan is wetenschappelijk noch sociaal-economisch onderbouwd. Daardoor bevat het een onverantwoorde discriminatie tussen verschillende materialen, systemen en producten en tussen product- en materiaalhergebruik. De

focus op verpakkingen is buiten proportie en dus onverantwoord. De kosten zijn niet berekend. Fost Plus raamt de kostenverzwaring op minstens 200 miljoen euro per jaar, alleen al voor verpakkingsafval. Het plan is onaanvaardbaar en het bedrijfsleven vraagt dringend overleg, niet enkel over de uitwerking, maar ook over de uitgangspunten en de krachtlijnen van het plan.

– *Fundamentele opmerkingen*

Een eerste fundamentele beschouwing betreft de evolutie van de afvalgroei. Volgens de opstellers van het plan, trad er in het verleden slechts een lichte stijging op. Het plan geeft daarvoor drie oorzaken. Vooreerst zou de toename van de selectieve inzameling tot meer afval leiden. Dat is voor ons onbegrijpelijk : moet die selectieve inzameling dan gestopt worden ? Ten tweede wordt er meer en meer bedrijfsafval verwijderd via gemeentelijke kanalen. Ten derde worden de stromen veel beter geregistreerd dan vroeger. De tweede en derde oorzaken zullen wel kloppen. Dat leidt mij echter tot de conclusie dat, als men de juiste vergelijking maakt, er wellicht eerder een daling van de totale hoeveelheid afval is.

In het plan wordt voor de toekomst gesproken over een totale ontkoppeling tussen de afvalhoeveelheid en de economische groei. Er wordt ook geen rekening gehouden met andere belangrijke factoren als demografische ontwikkeling, mobiliteit of consumptiepatronen. Dat is in tegenstelling tot in Nederland, waar het Landelijk Afval Beheerplan wel degelijk met die factoren rekening houdt. Het is ook tegenstrijdig met wat we zien als evolutie in de huishoudelijke verpakkingen tussen 1995 en 2001. In die periode groeide het BBP met 28 procent, terwijl het totale verpakkingsafval nauwelijks toenam.

Vervolgens wordt het ontwerp van uitvoeringsplan gekenmerkt door een eenzijdige en fragmentarische aanpak. Men kijkt enkel naar het huishoudelijk afval en niet naar het bedrijfsmatig afval. Nochtans bestaat er een grote wisselwerking tussen primaire, secundaire en tertiaire verpakkingen. Andere aspecten van het milieu worden intussen genegeerd, waardoor dus eigenlijk geen optimale milieuwinst wordt nagestreefd.

Het ontwerp van uitvoeringsplan gaat ook uit van een enge visie op preventie en doet daardoor aan discriminatie. De definitie in het plan luidt : "Hergebruik is het opnieuw aanwenden van een product en/of materialen in het afvalstadium voor hetzelfde doel of soortgelijk doel als waarvoor zij oor-

spronkelijk bestemd waren". Professor Lansink zegt : "Producthergebruik is preventie, materiaalhergebruik ook, zelfs in die mate dat aan producthergebruik geen absolute voorkeur mag worden gegeven.". Ik verwijs ook naar een recente uitspraak van het Europees Parlement die een gelijkwaardigheid stelt van hergebruik en recyclage. Het ontwerpplan legt dit alles zomaar naast zich neer.

De doelstellingen en acties uit het afvalstoffenplan zijn niet onderbouwd. Er wordt uitgegaan van verkeerde en dogmatische uitgangspunten. De kosten zullen sterk toenemen, zonder dat bewezen wordt dat dit ook daadwerkelijk een milieuwinst zal opleveren. De voorgestelde koerswijziging leidt tot een gebrek aan consistentie voor de burger en tot rechtsonzekerheid voor de bedrijfswereld.

Ik ga even in op de verpakkingen. De beschikbare levenscyclusanalyses (LCA) leren ons dat het milieueffect van het gebruik van herbruikbare materialen en van eenmalige materialen die worden gerecycleerd, nagenoeg equivalent is. Deze equivalentie wordt hier verdraaid en eenzijdig gebruikt of zelfs misbruikt.

Volgens de Interregionale Verpakkingscommissie (IVC) is de balans van de werking van Fost Plus positief en is het systeem zeer kostenefficiënt. De in 2001 geboekte resultaten zijn de beste resultaten in heel de wereld. 82 procent van alle verpakkingen in België wordt gerecycleerd, in Vlaanderen ligt dit percentage nog hoger. Afhankelijk van het materiaal wordt 76 tot 94 procent van de drankverpakkingen in intensieve projecten in Vlaanderen verzameld, waarbij 86 procent van de bevolking is betrokken. De finale verwijdering van verpakkingen is daardoor tot een absoluut minimum gedaald. 91 procent van alle verpakkingen (herbruikbare plus eenmalige) wordt gerecycleerd via ofwel producthergebruik ofwel materiaalhergebruik. In het afvalstoffenplan lezen we intussen dat de selectieve inzameling een negatief effect heeft op preventie en dus moet worden bijgestuurd. Dat is gewoon onzin.

Het afvalstoffenplan hekelt de milieu-impact van de selectieve inzameling. Er zouden immers honderden vrachtwagens moeten rondrijden om de blauwe zakken op te halen. Het vervoer van de hervulbare verpakkingen wordt intussen niet in rekening gebracht.

Volgens het afvalstoffenplan zal 20 procent van de eenmalige verpakkingen vervangen moeten worden door herbruikbare verpakkingen. Wij hebben al problemen met de terminologie : wij noemen

eenmalige verpakkingen recycleerbare verpakkingen. Op welke basis werd deze beleidsoptie genomen ? Hoe kwam men aan die 20 procent ? In de praktijk is deze doelstelling onhaalbaar. Zo is er bijvoorbeeld 327,6 kiloton aan recycleerbare drankverpakkingen ; 20 procent daarvan is 65,5 kiloton. 175,9 kiloton van de verpakkingen is afkomstig van sterke drank en wijn, waar de botteling meestal aan de bron gebeurt. Die 65,5 kiloton zal dus moeten worden gezocht bij de overige 151,7 kiloton aan verpakkingen, wat wil zeggen dat er een omschakeling moet gebeuren voor 43 procent van die verpakkingen.

De scholen zouden concrete informatie krijgen over de levenscyclusanalyses van verpakkingen. Het afvalstoffenplan doet echter ook aan desinformatie, ontrading en subsidiëring.

Ten slotte willen we erop wijzen dat de voorgestelde systemen van statiegeld en bonussystemen een meerkost met zich zouden meebrengen van 160 miljoen euro per jaar.

– *Gevolgen voor Fost Plus*

Wat zijn de gevolgen van het afvalstoffenplan voor de werking van Fost Plus ? Het ontwerpplan maakt gewag van het optimaliseren van de inzamelsystemen. Er is sprake van een tegenstrijdigheid : bij glas en karton spreekt men van optimaliseren, bij de PMD-fractie wordt gesproken van een afbouw. Wat houdt het woord 'optimaliseren' in ? Het aan huis ophalen van glas is alvast geen optimalisering, aangezien het voor een meerkost zorgt van 33 miljoen euro per jaar. Een rekening die de burger zal mogen betalen.

Het afvalstoffenplan voorziet in een uitbreiding van de PMD-fractie met de P+-fractie. Het gaat hier om minder dan 10 procent van alle PMD-verpakkingen. De inzameling ervan zal een kost met zich meebrengen van 40 miljoen euro per jaar. De totale kostprijs bij Fost Plus zal daardoor stijgen met 45 procent, de kostprijs van de verwerking van PMD met 75 procent. Deze materialen kunnen niet worden gerecycleerd, aangezien de nieuwe technologieën daarvoor nog toekomstmuziek zijn. In Duitsland worden deze stoffen wel opgehaald, maar komen ze enkel in aanmerking voor een scheikundige recyclage : ze worden verwerkt om te kunnen worden verbrand. Een selectieve inzameling van de P+-fractie is volgens ons niet verantwoord. De industrie is intussen bereid om de financiering van restafvalverpakkingen voor 100 procent op zich te nemen en om mee te werken aan studies naar alternatieve technologieën.

In het afvalstoffenplan staat het voornemen om de prijs van een blauwe zak op 0,75 euro te brengen, dit vanuit de redenering dat mensen dan minder verpakkingen zullen kopen die in die zak terecht moeten komen. Fost Plus gelooft daar niet in en vindt de hogere kostprijs van de zakken in strijd met de terugnameplicht. Op deze manier betaalt de burger tweemaal : bij de aankoop van het product en bij de aankoop van zijn blauwe zak. De kost voor de burgers zal jaarlijks 40 miljoen euro bedragen.

– *Conclusies*

Fost Plus concludeert dat het ontwerpplan nieuwe verplichtingen en een koerswijziging wil opleggen op een domein waarop reeds uitstekende vooruitgang geboekt wordt. Vlaanderen is de nummer één op wereldvlak. Het ontwerpplan is volgens ons vaak gebaseerd op foutieve en twijfelachtige uitgangspunten en negeert evidente feiten en studies. Het ontwerpplan brengt voor minstens 200 miljoen euro kosten met zich mee, zonder bewezen milieuwinst. En het ontwerpplan is onrealistisch.

Het vertrouwen van het bedrijfsleven wordt door het ontwerpplan zwaar op de proef gesteld. Het bedrijfsleven vraagt dat het plan grondig wordt aangepast, zowel op het vlak van uitgangspunten, krachtlijnen, doelstellingen als acties. Het vraagt dat eerst overleg wordt gepleegd om samen realistische doelstellingen op te stellen. Het bedrijfsleven verwijst naar zijn voorstellen voor een milieu-beleidsvereenkomst die complementair is aan het bestaande wettelijke kader en onder meer betrekking heeft op hergebruik, preventie, zwerfvuil en de 100-percentfinanciering van alle verpakkingen die door onze leden op de markt worden gebracht. Het nodigt de Vlaamse overheid nogmaals uit om deze constructieve voorstellen in overweging te nemen.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Het bedrijfsafval zit momenteel inderdaad vervat in het plan voor de huishoudelijke afvalstoffen. We hebben er al eerder op gewezen dat hieraan iets moet worden gedaan. Wat zijn de gevolgen voor de toekomstige werking van Fost Plus van de goedkeuring van het ontwerp van Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 2003-2007 zoals het nu voorligt ? Kan Fost Plus verklaren waarom sommige gemeenten bepaalde verpakkingen wel in de blauwe zak laten stoppen, terwijl dit in andere gemeenten niet kan ? Volgens OVAM zijn hervulbare verpakkingen beter voor het milieu dan gerecycleerde verpakkingen. Kunt u mij van het tegendeel overtuigen ?

De heer Jos Bex : Het is in om de werking van Fost Plus aan te vallen, maar daar wil ik niet aan mee doen. Dat wil nog niet zeggen dat ik Fost Plus het ideale systeem vind, maar qua systematiek en methode kunnen we er toch heel wat van leren.

In de media wordt publiciteit gemaakt voor allerhande producten in wegwerpverpakkingen. De overheid is niet realistisch wanneer ze probeert in te gaan tegen een trend zonder daarvoor over de juiste instrumenten te beschikken. Ik doe een oproep tot realisme. De overheid moet beseffen dat we nu eenmaal in een andere maatschappij leven. Het Vlaams Parlement slaagt er niet eens in herbruikbare drankverpakkingen te gebruiken.

Veel verpakkingen worden selectief opgehaald met de bedoeling ze te recyclen. Ik heb inlichtingen ingewonnen bij de Interregionale Verpakkingscommissie, bij Fost Plus en bij OVAM, maar niemand heeft me cijfers kunnen geven over de hoeveelheid verpakkingen die werkelijk gerecycleerd wordt. Ik kreeg alleen informatie over de recyclagemogelijkheden en over de tonnages die selectief werden ingezameld.

De heer Johan Malcorps : Fost Plus stelt de uitgangspunten van het afvalbeleid in vraag. Hoe moet men daarmee omgaan ?

Vlaanderen doet het goed met zijn afvalbeleid en Fost Plus speelt daar een belangrijke rol in. De totale hoeveelheid afval neemt echter nog altijd toe. Ook voor het verpakkingsafval is er nog steeds een stijgende trend. Misschien is er een ontkoppeling met de groei van het BNP en dat zou dan een trendbreuk zijn. Er wordt nog steeds reclame gemaakt voor wegwerpverpakkingen en voor andere wegwerpmaterialen. Er is dus nog altijd een probleem.

Afval leidt tot problemen. Vooreerst zijn er beperkingen bij de eindverwerking. Inzake recyclage informeert Fost Plus ons perfect over de bestemming van de ingezamelde materialen. De recyclage gebeurt in eigen land en in het buitenland. We kunnen ons afvragen of dat overal op een oordeelkundige manier gebeurt. In elk geval leidt de vestiging van recyclagebedrijven in een bepaalde buurt stevast tot problemen. Ook het probleem van het zwerfvuil hebben we niet onder controle. Fost Plus is wel bereid hiervoor op de een of andere manier verantwoordelijkheid op te nemen. Om al deze redenen hebben we er alle belang bij zo weinig mogelijk afval te laten ontstaan.

De rangorde van het Vlaamse milieubeleid is eerst preventie, dan hergebruik van verpakkingen en dan pas recyclage, dus het hergebruik van materialen. Inzake het milieu-effect is er een duidelijk verschil tussen recyclage en het hervullen van verpakkingen, al wordt dat door Fost Plus ontkend. We kunnen daarover blijven discussiëren, want ook uit het RDC-rapport dat in opdracht van de Europese Commissie werd opgemaakt, blijkt dat de experten van mening blijven verschillen. De transportafstanden spelen daarin een rol. De meeste experten blijven echter van mening dat hergebruik voor het milieu beter is dan recyclage. Dat is dan ook het uitgangspunt van de milieubeweging en van het Vlaamse afvalbeleid. Op basis daarvan gaan we de aanvaardingsplicht invoeren. Als Fost Plus dat betwist, dan is er een probleem. Uiteraard zijn veel zaken voortdurend in evolutie en moet men de levenscyclusanalyses blijven uitvoeren.

Veel voorgestelde acties zijn gebaseerd op het uitgangspunt dat preventie centraal moet staan en dat geldt ook voor actie 61 over de inzameling van PMD-afval. We willen de gemeentelijke autonomie laten spelen om preventie maximale kansen te geven. We mogen de selectieve inzameling niet laten evolueren tot een systeem dat elke vorm van preventie in de kiem smooit. Alle verpakkingsafval moet in de blauwe zak kunnen. Het onderscheid tussen verschillende soorten van verpakkingsafval is voor de bevolking ondoorzichtig.

Ik zal niet ontkennen dat Fost Plus in het verleden een aantal dingen gerealiseerd heeft en dat het een aantal juiste bedenkingen heeft gemaakt. Ik hoop echter dat Fost Plus zich kan inschakelen in het Vlaamse afvalbeleid. De verpakkingssector heeft belang bij de productie en de recyclage van verpakkingsafval. De gemeenschap heeft er belang bij dat er zo weinig mogelijk afval wordt geproduceerd. Preventie moet dus centraal staan.

De heer Henri Meiresonne : Het is niet juist dat Fost Plus de verpakkingssector vertegenwoordigt. Het bedrijfsleven heeft er geen belang bij zoveel mogelijk afval te produceren, al was het maar alleen uit kostprijsoverwegingen.

De heer Johan Malcorps : De verpakkingsproducenten hebben daar wel belang bij.

De heer Henri Meiresonne : De heer Malcorps stelt dat hergebruik beter is, maar de LCA's zijn zeker niet eenduidig. Zelfs al zouden we ervan uitgaan dat hergebruik iets beter is voor het milieu, dan nog hebben wegwerpverpakkingen duidelijke voordelen bijvoorbeeld op het vlak van hygiëne en

convenience voor oudere mensen. Ik ben er niet van overtuigd dat hergebruik een beter systeem is voor de samenleving of toch zeker niet dat het zodanig veel beter is dat men daarvoor bestaande evoluties moet omgooien. Het bedrijfsleven wil meewerken aan evoluties die de samenleving verbeteren, aan een duurzaam beleid. We vinden het echter niet zinvol om bestaande zaken om te gooien of in gevaar te brengen.

Mevrouw Van den Eynde vroeg hoe we de toekomst van onze organisatie zagen als het plan zou doorgaan. Wij blijven hopen op intelligente aanpassingen, want bepaalde aspecten van dit plan zetten de werking van Fost Plus op de helling. Het zal bijvoorbeeld niet meer mogelijk zijn de Europese recyclage-objectieven inzake PMD-inzameling te halen.

De heren Bex en Malcorps vragen zich af of alles wat ingezameld wordt, ook gerecycleerd wordt. In heel Europa wordt geen enkele organisatie zo strikt gecontroleerd als Fost Plus. Elke gram afval wordt gevolgd tot de recyclage. We kunnen dat volledig documenteren.

We zeggen niet dat professor Lansink zijn standpunten volledig ingetrokken heeft. We moeten de ladder van Lansink echter niet zien als een strikte hiërarchie maar als een volgorde van voorkeur. Verschillende opties kunnen soms equivalent zijn. Misschien moeten we een gesprek met professor Lansink organiseren om een aantal misverstanden uit de wereld te helpen.

De heer Jos Bex : Ik heb contact opgenomen met OVAM, met de IVC en met Fost Plus en ik heb telkens gevraagd of men duidelijk kan aantonen dat de verpakkingen die worden ingezameld ook worden gerecycleerd. Ik heb telkens dezelfde tabel gekregen met de opgehaalde hoeveelheden.

Het is wel mogelijk te controleren hoeveel materiaal er bij de verwerkende bedrijven geleverd is, maar er zijn geen gegevens over wat er uiteindelijk met de gesorteerde materialen gebeurt is. Er zou een tweejaarlijkse controle gebeuren bij de recyclagebedrijven, maar ik heb nog geen verslag daarvan kunnen bemachtigen. Het feit dat we niet precies weten wat er wordt gedaan met de selectief ingezamelde stoffen vormt een hiaat bij de beoordeling van het afvalstoffenplan. Het controlesysteem zou pas volgend jaar in voege treden.

De heer William Vermeir : Die opmerking heeft betrekking op een aantal diensten, Fost Plus, het kabinet, OVAM, IVC. De ernst van recyclagebe-

drijven wordt op verschillende manieren gecontroleerd. Zij vragen vergunningen, doen investeringen en realiseren een omzet. Zij dumpen de stoffen niet. We kunnen u informatie bezorgen, maar u moet uw vraag verduidelijken : gaat het over recyclageattesten ?

De tweejaarlijkse controle door Fost Plus is een supplementaire controle. We gaan zelf de recyclagebedrijven in binnen- en buitenland bezoeken. Gelukkig zijn de meeste recyclagebedrijven in Vlaanderen gevestigd. Door internationale ontwikkelingen daalt dat aantal. Ik stel voor om een aantal bedrijven samen met u te bezoeken. De resultaten van de recyclage blijken ook uit het feit dat meer en meer producten voor een bepaald percentage uit secundaire grondstoffen worden gemaakt.

Het is absurd materialen, die niet kunnen gerecycleerd worden, in te zamelen. In Duitsland en Oostenrijk worden alle plastics ingezameld. Daar is de recyclage drie maal duurder. In sommige gemeenten bij ons gebeurt dat trouwens ook nog. Daar bestaat 60 procent van het selectief ingezamelde materiaal uit residu. Dat is meestal bestemd voor chemische recyclage, klassieke verbranding of toepassing in de cementovens. Dat is in sommige omstandigheden niet negatief.

De heer Jos Bex : Hoeveel blik wordt per jaar selectief ingezameld ? Wat gebeurt daarmee ? Zijn er attesten of documenten waaruit blijkt hoeveel platen daarvan geproduceerd worden ? Wat is het residu ? Hoeveel plastic wordt omgezet in bruikbaar materiaal ? Hoeveel wordt achteraf verbrand ? Gezien de inspanningen voor selectieve inzameling is het nodig dat wij over die gegevens beschikken.

De heer Johan Malcorps : Het klopt dat selectieve inzameling noodzakelijk is voor recyclage. Er zijn echter een heleboel verpakkingen die nog niet gerecycleerd kunnen worden. Daarom moet men de productie van dergelijke materialen vermijden en moet ook het aantal verpakkingen verminderen. Dat is een opdracht voor de industrie.

Op de website van Fost Plus staat dat 17 van de 27 recyclagebedrijven voor drankverpakkingen zich in het buitenland bevinden. Er is een Europese regeling, maar het is niet eenvoudig om bedrijven in het buitenland te controleren. De Europese regeling interpreteert het begrip nuttige toepassing ruim. Het kan gaan over minderwaardige recyclage. Wat is het uiteindelijke product ? Meer informatie zou dus nuttig zijn. Allicht kan dat ons geruststellen.

De heer Henri Meiresonne : We kunnen enkel controleren of er inderdaad secundaire grondstoffen gemaakt worden. Als u de vraag specificeert, kunnen we u daarover informatie bezorgen. Vooraleer men beslist over een beleidswijziging, moet er, op basis van correcte informatie, nog uitvoerig gediscussieerd worden. Momenteel praat men op basis van uiteenlopende informatie. Ik wijs er nogmaals op dat Vlaanderen de koploper van de wereld is op dit vlak.

8. Hoorzitting met Regionale Milieuzorg

De heer Kris Somers, directeur Regionale Milieuzorg : We zullen ons project 'Retour is terug' voorstellen. We hebben een bundel met onze bezwaren en opmerkingen op het uitvoeringsplan overgemaakt aan de commissie. Over het algemeen zijn we het echter eens met het ontwerpplan, vooral omdat de nadruk gelegd wordt op intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, preventie en recycling. Dat sluit aan bij ons beleid.

– Voorstelling en kengetallen

Regionale Milieuzorg is een intergemeentelijk samenwerkingsverband tussen 16 gemeenten in Noordwest-Limburg, waar 289.962 inwoners of 100.117 gezinnen wonen. We hebben de gemeente Zonhoven in Midden-Limburg gekozen om het proefproject uit te voeren. Dat is een gemeente met ongeveer 19.000 inwoners en 7.100 gezinnen. Het project is gestart in oktober 2001.

De Regionale Milieuzorg promoot sinds 1992 thuis composteren. Ondertussen verwerkt ongeveer 75 procent van de inwoners organisch afval selectief. In een landelijk gebied is dat allicht gemakkelijker. We zamelen uiteraard afval selectief in. We trachten ook op een professionele manier te sensibiliseren en te communiceren. We voeren geregeld marktonderzoeken uit. Uit het laatste onderzoek, uitgevoerd door Dimarso, blijkt dat 87 procent van de bevolking tevreden is over het gevoerde beleid.

Samen met AIB-Vinçotte hebben we het VGS- en het OK-compostlabel ingevoerd, voornamelijk voor de biocomposteerbare zakken. We hanteren de goedkoopste Diftar in Vlaanderen. Er is een restfractie van 146 kilogram huisvuil per inwoner, waarvan we 90 kilogram inzamelen in grijze zakken. We hebben een systeem opgezet om een bepaald quotum zakken ter beschikking te stellen voor de basisvervuiling. Daardoor hebben we onze afvalberg kunnen halveren. Ongeveer 82 procent van de bevolking vond het systeem een verbetering.

Ons kippenproject is ook bekend en recent zijn we ook bezig met afvalvriendelijke tuinen en de zogenaamde CO₂-bossen.

Belangrijk is dat we dit resultaat hebben bereikt zonder een intensieve GFT-inzameling en zonder een klassieke PMD-inzameling met een PMD-zak.

Sorteeranalyses in 1997 hebben aangetoond dat de resultaten inzake plastic en verpakkingsmaterialen niet slechter waren dan die van een Fost Plus-regio (IVM). In 1999 werden die onderzoeken herhaald door OVAM. Daaruit blijkt dat de gemiddelde huisvuilproductie per inwoner ongeveer 90 kilogram bedraagt. Het Vlaamse streefcijfer van 2001 is reeds gehaald. Voor het verpakkingsafval wordt een duidelijk effect van preventie genoteerd. Het percentage selectieve inzameling is vrij hoog (73 procent). De totale hoeveelheid huisvuil is aan de lage kant en dat is toe te schrijven aan preventie.

– Start en onderbouw van het project 'Retour is terug'

Uit een marktonderzoek bleek dat 73 procent van de ondervraagden geïnteresseerd was om aan te kopen bij een brouwer die tevens het (wegwerp)glas zou meenemen bij identieke kosten. Dat is een belangrijke nuance. De prijsverschillen tussen hergebruik en wegwerp zijn van die aard dat vaak een economische keuze gemaakt wordt.

De Bond Beter Leefmilieu (BBL) was bereid om samen te werken. We hebben eerst onderzocht of er een juridisch kader was. Een intergemeentelijk samenwerkingsverband mag hervulbare drankverpakkingen stimuleren. Voorts is er ook een literatuurstudie gedaan over milieuvergelijking van drankverpakkingen (Life Cycle Analyses of Europese LCA-studies). Die studie is voorgelegd aan VITO en die stelde dat hergebruik zeker niet slechter is dan wegwerp. Een bijkomende opdracht was nagaan hoe men dat kon stimuleren en op die manier is het 'Retour is terug'-project ontstaan.

De resultaten van de LCA-studie zijn eenvoudig. Wegwerpglas is het slechtst. Dat betekent dat het inzamelen van wegwerpglas op termijn ontmoedigd moet worden. Voorts is retour het milieuvriendelijkst. Er zijn wel een aantal voorwaarden : de afstand producent-consument (150-200 km) ; een minimum aantal trips en een reiniging met waterzuiveringstechnieken en dergelijke.

De doelstelling is het aanmoedigen van retourverpakkingen door een alternatief te bieden en het ontmoedigen van eenmalige verpakkingen door de

drempel te verhogen. Zeer belangrijk is de bewustmaking om een tegenwicht te bieden tegen het overaanbod aan advertenties.

We hebben in fases gewerkt. Momenteel zitten we in fase 3. Op dit ogenblik wordt een tweede analyse uitgevoerd naar de resultaten van het 'Retour is terug'-project, vooral een analyse van het huisvuil.

Met betrekking tot de consument zijn we de vraagzijde gaan bespelen. Enerzijds hebben we de bereikbaarheid verhoogd. Elke inwoner moet kunnen gebruik maken van een huis-aan-huislevering. Tevens dient er in de winkels een minimum aanbod retourartikelen beschikbaar te zijn. Anderzijds voorzien we in een beloning. Elke inwoner krijgt een premie (maximum 8,75 euro per inwonend gezinslid) als hij kan aantonen dat hij retourverpakkingen heeft aangekocht. De aankopen worden geregistreerd door een elektronische spaarkaart, die werd ontwikkeld door Valor.

Daarnaast hebben we ook de aanbodzijde bespeeld. De drankhandelaars waren zeer belangrijke partners. We hebben nauw samengewerkt met Unizo-Limburg en we hebben ook de lokale drankhandelaars in Zonhoven proberen overtuigen om mee te werken.

De drankhandelaars hebben enerzijds een aantal plichten : een minimum assortiment in retour aanbieden ; inzamelen van wegwerpglas ; gebruik maken van het registratiesysteem en een gebiedsdekkende bediening garanderen (voor de leveranciers). De rechten zijn : promotie maken voor hun product en dus aan klantenwerving doen ; vermelding in gemeentelijk infoblad en de bladen van de intercommunale en reclame via nationale en regionale media voor de campagne.

De rechten en plichten worden opgenomen in een overeenkomst die gesloten wordt tussen Regionale Milieuzorg, de gemeente Zonhoven en de deelnemende drankhandelaars.

Hoe zijn we begonnen ? We hebben alle afvalstromen in kaart gebracht en grondig geanalyseerd. Tegelijkertijd hebben we een nulmeting gedaan die na een jaar herhaald wordt. Daarmee zijn we volop bezig. Over heel het grondgebied hebben we nog een achtergrondmeting gedaan. We hebben tevens een enquête gedaan bij de consumenten en die wordt nu herhaald. Daarbij wordt nagegaan of er een wijziging in het gedrag is vast te stellen. Ook in de winkels gaan we een meting doen. Zijn de prijzen gewijzigd en hoe evolueert de verkoopsruimte ?

Voor het aspect bewustmaking is er een samenwerkingsverband met de BBL, OVAM, Unizo, Regionale Milieuzorg en een gespecialiseerd communicatiebureau. Ook de VVSG volgt het project van nabij. In Zonhoven zijn er eveneens een aantal samenwerkingspartners : lokale netwerken, wijkverenigingen, scholen en verenigingen waarmee we convenants en charters hebben afgesloten.

– *Eerste resultaten*

Sinds de start in oktober 2001 neemt het aantal geactiveerde kaarten geleidelijk toe. Steeds meer mensen gebruiken hun kaart voor de eerste keer. Op het einde van het jaar wordt bekeken hoeveel punten mensen verzameld hebben en hoeveel premies er uitgedeeld worden. Specialististen zullen uit de statistieken de gepaste conclusies trekken.

De definitieve resultaten zullen in december 2002 worden bekendgemaakt. Het project wordt zeker in 2003 voortgezet. Het bestuur heeft al te kennen gegeven dat het project uitgebreid zal worden tot de 15 andere gemeenten, die ook vragende partij zijn. We wensen regionaal aan milieuzorg te doen en onze naam dus waar te maken. Het is daarbij belangrijk dat de eindverwijdering en de selectieve inzameling nauw samenwerken.

Het project was alleen mogelijk omdat we een eigen afvalverwerking hebben. Daardoor kunnen we bepaalde budgetten sturen en investeren in selectieve inzameling. Tegelijkertijd is er intern veel discussie. Afvalpreventie is ingrijpen aan de bron. We kunnen een leefgewoonte niet van vandaag op morgen veranderen, maar we kunnen slagen als er financiële zekerheid is, als het dicht bij de mensen gebeurt en als het project lokaal wordt gedragen.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Ik dank de heer Somers voor zijn duidelijke uiteenzetting over dit interessante project. Acht u het mogelijk om dit project uit te breiden over heel Vlaanderen ? Wellicht zal in dat geval eerder een lokale dan een provinciale sturing nodig zijn.

De heer Jos Bex : Ik feliciteer de mensen van Regionale Milieuzorg met hun moedig initiatief, dat eigenlijk een strijd is tegen de marketing. Ik wens hun veel succes. Ik sta volledig achter dit project maar vraag me af of u sterk genoeg staat.

Elke inwoner krijgt per jaar maximaal 350 frank uitbetaald. Is dat genoeg als incentive ? En hoe denkt u dat op lange termijn vol te houden gezien de hoge kosten ?

Het is een goede zaak dat u een systeem hebt bedacht waardoor de consument beloond wordt bij de aankoop. Het belangrijkste probleem in het afvalbeleid is volgens mij immers dat men van de mensen doorgaans een inspanning of een bijdrage vraagt voor een product dat niets meer waard is.

De heer Johan Malcorps : Ik sta volledig achter dit systeem en kijk al uit naar de definitieve resultaten.

Dat het aantal kaarten stijgt, is een bewijs dat het systeem succesvol is. Maar heeft u er enig idee van hoeveel percent van de inwoners, winkeliers en warenhuisen deelnemen ?

De heer Kris Somers : Het project kan uiteraard uitgebreid worden. De technologie is er en die kan bovendien aangepast worden. Ik kan me voorstellen dat Antwerpen met andere problemen kampt dan Peer. In Limburg werken zestien gemeenten nauw samen. Een provinciale steun zou die samenwerking alleen maar versterken. De vraag is of de lokale besturen en de provincies overal op dezelfde basis nauw samenwerken. Wij maken bijvoorbeeld werk van groene tuinen. De overheid speelt in dat project een belangrijke rol als voorbeeld. We vragen al twee jaar om een ecologische tuin aan te leggen rond het Provinciehuis. Dat kost enorme moeite omdat men op provinciaal niveau eerst tot een consensus moet komen onder verschillende politieke partijen.

Een intercommunale staat boven de partijpoliek omdat vrijwel alle partijen erin vertegenwoordigd zijn, waardoor wij makkelijker tot een consensus komen. In de ene gemeente zitten die partijen in de meerderheid, en in de andere in de oppositie.

Staan wij sterk genoeg ? Vergeet het verhaal van David en Goliath niet. Ik denk dat we de kans gewoon moeten grijpen. Om het te halen zullen we wel de beste marketingmensen moeten binnenhalen. Zij zijn in de eerste plaats geïnteresseerd in marketing en niet zozeer in het product. Bovendien zijn zij over het algemeen te vinden voor ideeën waarin ze zichzelf herkennen. Op die manier moeten we samen met de inwoners en de lokale besturen nagaan wat de toekomst ons zal brengen. We moeten zo snel mogelijk inspelen op alle veranderingen.

De bonus van 350 frank is perfect betaalbaar mede omdat maar 33 procent van de gezinnen deelneemt. Bovendien is het betaalbaar dankzij de soli-

dariteit van de andere 15 gemeenten uit de intercommunale. Zij beseffen heel goed dat ze ook de vruchten kunnen plukken als Zonhoven slaagt. Op lange termijn zal de gemeenten misschien moeten beslissen de bijdrage per inwoner te verhogen om die nadien terug te geven in de vorm van een premie. Men kan de inwoners door middel van de afvalbelasting zelfs de kans geven al dan niet in het project te stappen. Maar dat is uiteraard een beleidsbeslissing en daar zijn objectieve criteria voor nodig.

Momenteel neemt 30 tot 33 procent van alle gezinnen deel. Uiteraard kocht een deel van die gezinnen vroeger al retourflesjes. Zij worden nu dus extra beloond. Volgens mij doet maar één grote winkel niet mee. Voor de rest is iedereen vertegenwoordigd : van de wereldwinkel tot de Delhaize.

De uitbater van de Delhaize stond eerst weigerachtig tegenover ons project maar heeft uiteindelijk een creatieve oplossing gevonden voor de problemen : op het kasticket wordt eveneens het punten-totaal van de klant vermeld. Misschien kunnen de bestanden van de verschillende winkels ooit gekoppeld worden.

De heer Jos Bex : Wat u verdedigt, is de internalisering van de verwerkingskosten. Ik ben daar voorstander van. Veel gemeenten zijn bezig met lovenswaardige initiatieven, maar in hoeverre is dat de taak van de overheid ? Het betreft hier immers maar 0,7 procent van de gezinsbesteding. Eigenlijk moeten we de fabrikanten ertoe aanzetten de meerkost in de prijs te verrekenen en om de consument te belonen op het moment dat hij de retourfles terugbrengt. De producenten moeten de consumenten ertoe aanzetten de flessen terug te bezorgen.

De heer Jacques Timmermans, voorzitter : Ik stel voor hier de reeks hoorzittingen af te sluiten. In naam van de commissie dank ik alle sprekers voor hun bijdrage aan het debat. Volgende week kunnen we starten met de politieke discussie over het afvalstoffenplan.

C. BESPREKING VAN 10 EN 17 OKTOBER 2002

Op 10 en 17 oktober 2002 werd het ontwerp van uitvoeringsplan besproken in de commissie.

1. Algemene standpunten van de fracties

1.1. Opmerkingen van de VLD-fractie

De heer *Paul Wille* van de VLD-fractie gaat ervan uit dat het ontwerp-uitvoeringsplan vatbaar is voor belangrijke verbeteringen. Het ontwerp is geen afgeleide van een ondernemings- en/of beleidsplan dat is uitgewerkt door de regering. Op basis van de resultaten van het vorige plan, zonder een degelijke maatschappelijke omgevingsanalyse en vanuit een eenzijdig en te beperkt ecologisch perspectief, werd een geïsoleerd toepassingskader gemaakt.

– *Beoordeling van het ontwerpplan*

In het ontwerp worden een aantal doelstellingen geformuleerd die volgens de heer Wille in conflict zijn met een aantal vooropgestelde principes in het kerntakendebat, de regelgeving over intergemeentelijke samenwerking en andere bestuurlijke dossiers. Een en ander leidt in de sector van het afvalbeheer tot het in vraag stellen van de principes rond subsidiariteit, procesgeïntegreerd afvalbeheer, stimulering van producentenverantwoordelijkheid, 'de vervuiler betaalt' en de transparantie en motivering van bestuursdaden. Dat is volgens het lid een zorgwekkend evolutie.

Volgens de heer Wille mist het ontwerp-uitvoeringsplan een voldoende wetenschappelijke basis, niet alleen op milieu-technisch maar ook op sociaal-economisch en juridisch-bestuurlijk vlak.

Milieutechnisch zit er nog te veel dubbelzinnigheid in de hiërarchie van de afvalbeheersing en in het leggen van logische verbanden tussen de acties en de doelstellingen. Het betreft onder meer de vraag hoe preventie, inzameling en verwerking zich onderling verhouden.

Sociaal-economisch wordt de betaalbaarheid van de beheersplanning niet getoetst aan een verantwoorde kosten-batenanalyse, waardoor de reële kost voor elk gezin, elk bedrijf en elk bestuursniveau onduidelijk blijft. De grootscheepse hervormingen rond de Vlaamse eindverwerking worden in dit ontwerp-uitvoeringsplan onvoldoende economisch verantwoord. Het lid pleit voor een doorlichting van de hele afvalcyclus, te beginnen met de preventie over de inzameling tot de verwerking van afval.

Die eis sluit volgens de heer Wille logischerwijze aan bij de vraag naar een degelijke afvalbeheershiërarchie. Vanzelfsprekend moet in dit financieel-economisch onderdeel van de studie ook grondig

werk worden gemaakt van de belastings-, heffings- en subsidiëringssystemen (van heffingen op de input naar een heffing op de output van polluenten en residu's). Het is duidelijk dat een dergelijke sociaal-economische onderdimensionering een Vlaamse openbare nutsvoorziening onwaardig is.

Juridisch-bestuurlijk moet het ontwerp van uitvoeringsplan passen op de vigerende regelgeving die uitgaat van de diverse bestuurlijke niveaus die het Vlaams afvalbeleid vorm geven (Europees, federaal, intergewestelijk, gewestelijk en lokaal). Vanuit veel hoeken wordt terecht gewezen op de conflict-haarden in het ontwerp. Voorbeelden daarvan zijn de betrachting van de Europese Commissie om de producentenverantwoordelijkheid te stimuleren ; de inspanningen op intergewestelijk niveau rond recyclage van afval ; de huidige rol van de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden inzake eindverwerking ; de invoering en subsidiëring van lokale diftar-projecten, enzovoort.

Het ontwerp van uitvoeringsplan moet volgens de heer Wille dan ook kunnen aangevuld worden met een maatschappelijk verantwoorde afweging van ecologische, sociaal-economische en juridisch-bestuurlijke waarden. Voorts moet er meer coherentie verkregen worden in de doelstellingen, de actieplanning en de scenario's. De Vlaamse milieubeleidsplanning moet worden afgestemd op de raakvlakken met de Vlaamse beleidsvoering rond economie, financiën, volksgezondheid, sociale zekerheid, mobiliteit en openbare nutsvoorziening.

– *Aanbevelingen*

De heer Wille vraagt namens de VLD-fractie dat het ontwerpplan zou uitgaan van een aantal politieke basisopties die bij voorrang worden vastgelegd in het aan de gang zijnde kerntakendebat. Daarbij moet de maatschappelijke wenselijkheid in termen van ecologische noden, technische haalbaarheid, sociaal-economische draagbaarheid en bestuurlijke inpasbaarheid evenwichtig worden afgewogen.

Het uitvoeringsplan moet uitgaan van een grondige maatschappelijke omgevingsanalyse. Het plan moet ook een aantal bestuurlijke principes bevestigen zoals de subsidiariteit, het verbod van rechter- en partijsituaties, het verbod van monopolie- of oligopolievorming in het algemeen en in elk strategisch segment van het Vlaamse afvalstoffenbeheer, de verdere uitbouw van de producentenverantwoordelijkheid en van de aanvaardingsplicht en het maximale behoud van proces-geïntegreerd afvalbeheer conform de zogenaamde ladder van

Lansink. Dit geldt niet enkel op niveau van de publieke sector maar ook voor alle toegestane vormen van publiek-private samenwerking.

In de opmaak en de tenuitvoerlegging van dit plan moeten volgens de heer Wille garanties worden ingebouwd opdat elke burger, elk bestuur, elk bedrijf en alle betrokken representatieve organismen in staat zouden zijn de ecologische, sociaal-economische en juridisch-bestuurlijke impact van elke actie van het plan in te schatten. In het bijzonder moet de toepassing van dit plan leiden tot een maximale financiële transparantie over de hele afvalcyclus. Op die manier kunnen burgers, gebruikersverenigingen en besturen het afvalbeheer op volwaardige wijze integreren in hun gedachtegoed en kan het worden gedragen door de gewone burger. Sociale geledingen als werkgevers en werknemers zullen in de toekomst een belangrijke taak te vervullen hebben bij de consequente toepassing van het principe de vervuiler betaalt.

In zijn huidige opmaak gaat het uitvoeringsplan uit van de bestaande belastings-, heffings- en subsidie-regelingen. Het plan moet volgens de spreker wel kunnen worden aangepast bij een herziening van de vermelde regelingen. In de toekomst moeten de heffingen op input, dus op de tonnages verwerkt afval, immers worden vervangen door heffingen op de uitstoot in de lucht en op de nog te storten residu's. In het kader van de omzetbelasting zal een milieuvriendelijk beleid moeten worden gestimuleerd door een wezenlijke verlaging van het BTW-tarief en door de mogelijkheid van een integrale doorrekening van de kosten aan de afvalproducent of de productverantwoordelijke.

Er moet in het plan ook een evenwichtige afweging worden gemaakt van het principe van de zelfvoorziening inzake be- en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen en van de Europese, federale en gewestelijke regelgeving inzake in-, door- en uitvoer van afvalstoffen. Het Vlaams afvalbeleid mag niet worden ondermijnd doordat het in een eilandsituatie geraakt of de speelbal wordt van multinationale krachten.

De regelgeving, het verlenen van vergunningen, de bestuurlijke inrichting en werking, de rapportering, de controle en de sanctionering van het Vlaams afvalbeleid moeten onverkort in handen blijven van de overheid. Dat is volgens de spreker geenszins een antiliberaal standpunt. Over alle segmenten van de huishoudelijke afvalcyclus is er voor private actoren immers wel een belangrijke rol weggelegd, maar dan als louter uitvoerende instanties. De regering moet alles in het werk stellen om de dyna-

miek van de samenwerking tussen de overheid en de privé-sector te stimuleren, hetzij in aannemings-hetzij in ondernemingsverband. Daarbij moeten de reeds aangehaalde bestuurlijke principes worden gerespecteerd.

In het kader van dit uitvoeringsplan moeten beperkte studieprojecten worden opgestart om het principe de vervuiler betaalt op zijn merites te onderzoeken, ook buiten het fiscale en retributieveld. Daarbij moet aansluiting worden gezocht bij dienstverlening, tariefstelling en mogelijkheid tot benchmarking, zoals toegepast wordt voor alle andere openbare nutsvoorzieningen.

Het beheer van het huishoudelijk afval mag volgens de heer Wille niet gecollectiviseerd worden door de invoering van een fiscale of parafiscale uniforme tarifiering, waarbij prijsgunstige mechanismen worden geneutraliseerd ten voordele van een overheidsgeleide prijsstelling, in het kader van een quasi-monopolistisch afvalbeheersconcept. Een marktgevoelig diftarsysteem moet volgens de spreker het proportionaliteitsbeginsel in eerste instantie op het afvalgedrag afstemmen en niet op het inkomen van de afvalproducent. Elk bestuurlijk niveau moet wel zorgen voor een voldoende sociaal-economische ondersteuning van de kans- en inkomensarme burger.

Mevrouw *Dominique Guns* heeft bedenkingen bij een specifieke actie in het ontwerpplan (actie 27 – Onderzoek naar en bekendmaking van herbruikbare luiers). OVAM vraagt opnieuw om hierover onderzoek te mogen verrichten, hoewel in 2002 reeds een studie werd uitgevoerd in opdracht van de OVAM. Uit verschillende internationale studies blijkt dat bij een vergelijking van de levenscyclus van de herbruikbare (katoenen) luiers en de wegwerpluiers er nauwelijks een verschil is wat milieueffect betreft. Het verschil tussen katoenen en wegwerpluiers situeert zich vooral op het vlak van hygiëne en gezondheid. De medische wereld ondersteunt de vaststelling dat het risico op luier-dermatitis groter is bij het gebruik van katoenen luiers dan bij wegwerpluiers. Het apart inzamelen van luiers (actie 70), in afzonderlijke zakken bijvoorbeeld, kan ook een inbreuk op de privacy tot gevolg hebben, niet zozeer voor jonge ouders maar wel voor volwassenen met incontinentie-problemen, die reeds met schaamtegevoelens moeten afrekenen. Het lid is ook kritisch over de andere onderdelen van deze acties. De doelstelling om het gewicht van de luiers te verminderen, is niet echt realistisch. Van producenten van wegwerpluiers kan ook moeilijk worden verwacht dat ze campagnes voor hergebruik gaan voeren. Samenvattend

stelt mevrouw Guns dat deze acties beter uit het plan worden geweerd, in de eerste plaats omwille van hygiënische en gezondheidsredenen, zoals uit diverse internationale studies blijkt.

De heer Jacques Timmermans laat opmerken dat vroeger bij het gebruik van katoenen luiers geen noemenswaardige gezondheidsproblemen werden vastgesteld.

1.2. Opmerkingen van een lid van de VU&ID-fractie

De heer *Jos Bex* is ervan overtuigd dat het verbranden van afval als verwerkingswijze mettertijd zal kunnen worden afgebouwd dankzij de evolutie van de technologie. Hier is volgens de spreker een belangrijke rol weggelegd voor de VITO. Het lid verwijst naar de hoorzittingen en herhaalt zijn vraag naar duidelijkheid over de bestemming van het afval dat wordt ingezameld met het oog op recycling en over het residu van deze activiteiten. Nu is alleen bekend hoeveel afval wordt ingezameld en dat dit afval wordt uitgevoerd naar bedrijven die actief zijn in de recycling.

De heer Bex verwijst naar het grote aantal in het ontwerpplan aangekondigde acties en meent dat er het best een selectie wordt gemaakt in deze acties. Hij verwijst in dat verband naar een aantal ingediende adviezen. Het verdient misschien de voorkeur zich te concentreren op enkele belangrijke acties.

De spreker verwijst ook naar het zogenaamde zomerakkoord van de Vlaamse regering. In de mededeling die de regering op 21 juni 2002 hierover deed werd aangekondigd dat de internalisering van de milieukosten een belangrijk principe zou worden in het afvalbeleid. Het lid vindt daarvan echter weinig terug in het ontwerp van uitvoeringsplan.

1.3. Standpunt van de sp.a-fractie

De heer *Jacky Maes* stelt dat het afvalprobleem sterk leeft bij de gemeenten en de inwoners.

De laatste 10 jaar is een enorme weg afgelegd. Het afvalbeleid in Vlaanderen behoort – als enige van de milieubeleidsdomeinen – tot de beste in Europa. Nergens anders wordt de restfractie zo sterk teruggedrongen door selectieve inzameling. En zelfs de afvalverbranding behoort tot de betere in Europa. Een verandering kan dus enkel een verbetering voor ogen hebben.

Wat heeft gezorgd voor deze goede resultaten ? Volgens de spreker zijn de mensen gevoelig voor de problematiek, onder meer voor de uitstoot van verbrandingsovens. Er is ook een opmerkelijk verband tussen de gemeentelijke keuze inzake afvalfiscaliteit en afvalinzameling en het gedrag van de bevolking. Dat gecombineerd met de verscheidenheid aan gemeentelijke systemen maakt dat men in Vlaanderen op korte termijn een heel aantal systemen kon "testen" en het beste als model nemen. Een andere belangrijke factor is dat de inwoners zich bewust zijn van de kostprijs voor afvalverwerking, omdat deze kostprijs wordt doorgerekend.

Het inzamelen van afval kan en moet volgens de sp.a -fractie sterk verschillen van plaats tot plaats. In een stad met veel hoogbouw en een dichte bebouwingsgraad is de situatie immers totaal anders dan in de buitenwijken van een landelijke gemeente.

Een verandering in het milieubeleid, en dus ook in het afvalbeleid, moet steeds tot doel hebben het beleid socialer en milieuvriendelijker te maken. Er moet ook oog zijn voor de economische aspecten.

Ondanks de lof voor het huidige afvalbeleid zijn er volgens de heer Maes ook een aantal ernstige problemen. Vele mensen ervaren het afvalbeleid niet als positief, maar als heel lastig, bijvoorbeeld bij het sorteren van plastics. Het is – vertrekkende vanuit het standpunt van het individu – niet rechtvaardig dat een inwoner in de ene gemeente meer moet betalen voor het afval dan in de andere.

Een ander probleem is de dreiging van een sluipende privatisering. Gemeenten kunnen de inzameling en verwerking niet langer alleen de baas. Zij zoeken hulp in intercommunaal verband of geven hun afvalinzameling en -verwerking in concessie. Hierdoor verliezen ze evenwel alle controle over het effectief beleid. De private sector oefent ook een steeds grotere druk uit om het huishoudelijk afval in handen te krijgen om zo haar activiteiten verder uit te breiden. Zeker omdat de sector hoopt dat afval meer zal kunnen gebruikt worden als brandstof voor energieopwekking.

Ook problematisch is de werking van de intercommunales, die geen democratisch verkozen niveau vormen. Volgens de heer Maes werken ze vaak ondoorzichtig waardoor gemeenten en inwoners voor een ondoordringbare muur komen. Dit houdt de risico's in dat het beleid het algemeen en openbaar belang niet dient en dat de prijszetting ondoorzichtig wordt.

De heer Jacky Maes geeft in een volgende vergadering nog een aantal bedenkingen bij de preventie en sensibilisering, inzameling, verwerking en heffingen.

– *Preventie en sensibilisering*

Sommige gemeenten zijn volgens de heer Maes zeer bedreven in het voeren van preventiemaatregelen. Deze dynamiek moet verder ondersteund worden en uitgebreid naar andere gemeenten. Het gemeentelijk niveau staat het dichtst bij de mensen en is daardoor het best geplaatst om actief rond preventie en sensibilisatie te werken. Maar ook het gewest heeft de blijvende taak om grote gerichte campagnes te voeren.

In de toekomst moet volgens de sp.a-fractie de gemeente bevoegd blijven voor preventie en sensibilisering, evenals de provincie en het gewest, elk op haar of zijn manier.

De gemeenten hebben, naast een ecologische bezorgdheid, nu ook een sterke financiële stimulans om actief aan preventie te werken. Deze prikkel mag niet verloren gaan.

Daarenboven heeft de gemeente nu een hele reeks van mogelijke instrumenten. Gemeentelijke informatieblaadjes en andere informatiekanalen, regelgeving en ondersteuning voor evenementen, containerparken, verschillende inzamelmethoden en een gepast tariefbeleid. Ook in de toekomst moeten de gemeenten over deze instrumenten kunnen beschikken om hun preventiebeleid kracht bij te zetten.

– *Inzameling*

De inzameling gebeurt nu door de gemeenten (intercommunales) en volgens de heer Maes doen zij dat goed. Er is dus weinig reden om deze taak naar een ander niveau te brengen. Het deur-aan-deur-inzamelen is trouwens een uitgesproken lokale bezigheid. De situatie is sterk plaatsafhankelijk en de behoeften verschillen enorm tussen bijvoorbeeld stedelijke kernen en landelijke buitenwijken. Eenheidsworst zou eerder schadelijk zijn en ook schaalvergroting zou geen economische winst opleveren.

Momenteel zijn de gemeenten volgens de spreker zeer bedreven in het opzetten van selectieve inzameling. Sommige gemeenten doen zelfs belangrijke inspanningen inzake preventie en voeren sensibiliseringscampagnes. De gemeenten hebben een sterke stimulans hiertoe omdat ze zelf (financieel) moeten instaan voor de inzameling en verwer-

kingskost. En die kosten zijn in het Vlaamse Gewest tussen 1990 en 1998 nagenoeg verdubbeld (door verhoogde selectieve inzameling, investering in verwerkingsinstallaties en een toename van de milieuheffing). De gemeenten rekenen dit niet graag rechtstreeks door aan de burger, want dat is politiek niet interessant. Maar als ze de afvalfactuur uit de algemene middelen haalt, dan dalen de middelen voor andere doelen wel. De gemeente zal dus in eigen belang haar afvalberg proberen terugdringen. Deze financiële stimulans moet volgens de heer Maes zeker bewaard blijven.

In het toekomstscenario moeten de gemeenten volgens de sp.a-fractie bevoegd blijven voor de inzameling van het huishoudelijk afval. Daarbij zijn er wel specifieke aandachtspunten. De provincie of het gewest zal moeten coördineren en de inzameling in de gemeenten stroomlijnen. Er mag echter geen eenheidsstelsel worden opgelegd waaraan elke gemeente zich strikt moet houden. Het verleden en de ervaring met Fost Plus hebben reeds aangetoond dat dit niet de beste optie zou zijn.

De bedrijfssector probeert daarenboven steeds meer de gemeenten in te schakelen in hun eigen aanvaardingsplicht. Dit heeft de gemeenten tot nu toe enkel bijkomende kosten opgeleverd. Steeds meer worden de gemeenten ook gedwongen in de richting van de oplossing die de bedrijven voorstellen. Het schoolvoorbeeld hiervan is volgens het lid het organisme Fost Plus, dat één systeem aanbiedt dat te nemen of te laten is. De gemeenten hebben nog niet kunnen genieten van een eventuele verlaging van de afvalaanvoer door preventieve maatregelen van de bedrijven.

Ondanks een zekere stroomlijning moeten de gemeenten de mogelijkheid blijven behouden om te experimenteren met verschillende systemen.

Momenteel zijn er wel een aantal gemeenten die de inzameling en verwerking van hun afval voor een lange periode in concessie hebben gegeven. Hierdoor zijn ze in feite hun sturende taak kwijt, en dit moet volgens de heer Maes in de toekomst absoluut worden vermeden. Een denkpiste hierbij is dat lokale overheden die een contract afsluiten met een privé-partner dit moeten doen met goedkeuring van een regulator, zodat (vooral kleinere) gemeenten beschermd worden tegen te agressieve private partners.

De selectieve inzameling van het huishoudelijk afval staat al veel verder dan dat van het bedrijfsafval. Misschien moet in die optiek bekeken worden of het niet zinvol is om de gemeente ook verant-

woordelijk te stellen voor de inzameling van het gelijkgesteld bedrijfsafval, zeker voor zelfstandige bedrijven en KMO's.

– Verwerking

Vandaag is de gemeente bevoegd voor de afvalverwerking. Vanuit het historisch perspectief, waarbij afvalverwerking niet meer was dan het storten van het afval op een open terrein, is dit begrijpelijk. Het strookt echter niet meer met de huidige, technisch hoogstaande en dure vormen van afvalverwerking. De gemeenten kunnen dit al een tijdje niet meer zelf aan en hebben daarom de (zuivere en gemengde) afvalintercommunales opgericht. Ook het intercommunale niveau wordt te klein. Hierdoor verliest een individuele gemeente steeds meer de controle. In het slechtste geval zijn ze vrijwel volledig afhankelijk van één of enkele private partners, zowel qua financiering als qua kennis en beleidsbepaling. Zelfs de zuivere intercommunales zijn geen ideale oplossing omdat ze niet democratisch verkozen zijn.

In de toekomst wil de sp.a de bevoegdheid van de afvalverwerking op provinciaal niveau brengen. De provincies zouden de volledige bevoegdheid over de verwerking krijgen, weliswaar binnen het kader van de algemene beleidsbepaling van het Vlaams Gewest, zoals dat ook nu het geval is. Dit is een verantwoorde keuze omdat het provinciaal niveau volgens de spreker een aantal voordelen heeft. Het gaat om een democratisch verkozen niveau, dat dus ten volle politieke verantwoording moet afleggen. In vergelijking met de gemeenten staan de provincies bovendien sterker in eventuele onderhandelingen met een privé partner.

De heer Maes vermeldt de andere aandachtspunten van zijn fractie bij de verwerking. Net als in het verleden moet het Vlaamse Gewest de krachtlijnen van het verwerkingsbeleid uittekenen. Het gewest moet ook toekijken bij het verlenen van vergunningen om te vermijden dat de provincie teveel in een rechter- en partijsituatie terecht komt, doordat ze enerzijds de vergunningverlenende en anderzijds de vergunningvragende partij zijn.

Er moet een blijvende aandacht zijn voor een zo milieuvriendelijk mogelijke verwerking, waarbij de hele verwerkingsketen in acht wordt genomen, dus ook het transport.

– Heffingen

Momenteel bestaan er volgens de heer Jacky Maes ongeveer evenveel heffingssystemen als er ge-

meenten zijn. De meeste gemeenten vragen een vaste heffing en een heffing per hoeveelheid aangeboden afval. De vaste heffing is nogal verschillend tussen de gemeenten, maar ook de heffing per hoeveelheid aangeboden afval varieert zeer sterk. De variatie geldt zowel in het systeem van heffing (per gewicht of per volume) als in de hoogte van de heffing. Vele inwoners vinden het niet eerlijk dat er in de ene gemeente meer moet betaald worden dan in de andere. De vaste heffing, die in sommige gemeenten nogal hoog is, en ook de hoge prijs per zak, zijn niet sociaal rechtvaardig.

Samengevat haalt de gemeente haar inkomsten om de afvalfactuur te betalen uit de algemene middelen, de vaste milieu- of afvalheffing en de heffing per hoeveelheid aangeboden afval. De afvalfactuur die de gemeente moet betalen bestaat uit de volgende componenten : de inzameling (een min of meer vaste kost in een gemeente, maar sterk verschillend tussen gemeenten onderling), de verwerkingskost (afhankelijk van transport naar verwerkingsplaats, kost in verwerkingsplaats en van de hoeveelheid ingezameld afval) en diverse kosten (preventie-acties, aanpak zwerfvuil, gemeentelijk vuil, administratiekosten ...).

De gemeente haalt haar inkomsten om de afvalfactuur te dekken uit verschillende bronnen, en de afvalfactuur aan de inwoners is er één van. De gemeente heeft er dus nu alle voordeel bij om de inwoners tot een zuinig afvalgedrag aan te zetten, zodat ze niet te veel belastingen of heffingen moet vragen aan haar inwoners.

In haar toekomstscenario wil de sp.a-fractie af van de vaste afvalheffingen en een te hoge prijs per aangeboden hoeveelheid (zakkenprijs of prijs per kilogram). De inkomsten uit afval moeten eerlijk verdeeld worden over de bevolking, en moeten met andere woorden uit de algemene middelen komen omdat die zijn geïnd op basis van inkomsten. Daarnaast mag er een bepaalde zakkenprijs worden gevraagd om preventie en selectieve inzameling te stimuleren.

De bevolking wordt dus in de toekomst verlost van een te dure zakkenprijs en een forfaitaire afvalheffing. In de plaats hiervan komt er een provinciale heffing op basis van het inkomen en een aanvaardbaar remgeld op de aangeboden hoeveelheid afval.

De provincie is praktisch en financieel verantwoordelijk voor de eindverwerking van het afval. De gemeente is praktisch en financieel verantwoordelijk voor de inzameling van het afval. De gemeente

blijft eveneens verantwoordelijk voor preventie en sensibiliseringsacties en wordt daarin (eventueel) financieel en organisatorisch bijgestaan door de hogere overheden. Het Vlaams Gewest behoudt, zoals nu het geval is, de algemene controle en bepaalt het algemeen beleid.

Om de gemeenten blijvend te stimuleren in de richting van preventie, selectieve inzameling en sensibilisatie kan er een systeem worden uitgewerkt waarbij de gemeente het "recht" heeft om 150 kilogram huishoudelijk restafval per inwoner per jaar af te leveren aan de provincie (gelijkgesteld bedrijfsafval niet meegerekend). Voor al de afval die ze daarboven aanbiedt, betaalt de gemeente zelf de verwerkingskost. Heeft de gemeente gemiddeld minder restafval, dan ontvangt ze een premie a rato van het uitgespaarde afval. Hierdoor worden de preventie-inspanningen van de gemeenten blijvend gewaardeerd en gevaloriseerd.

Volgens de heer Maes moet worden gezocht naar de "ideale zakkenprijs", die enerzijds voldoende hoog is om preventie en selectieve inzameling blijvend financieel aantrekkelijk te maken en anderzijds niet te hoog om sluikstorten tegen te gaan en de afvalprijzen voor iedereen betaalbaar te houden. De ideale zakkenprijs schommelt volgens recente OVAM-gegevens rond de 1,24 euro per zak van 60 liter.

– Bijkomende vragen

De heer Jacky Maes stelt dat de sp.a-fractie beseft dat deze punten niet van vandaag op morgen kunnen worden gerealiseerd. Het gaat om een lange-termijnvisie, waarbij ook nog een aantal vragen moeten worden beantwoord.

Hoe moet de overgang tussen het huidige systeem en het toekomstige systeem worden geregeld? Wat is de toekomstige status en functie van de huidige afvalintercommunales? Hoe kunnen we verder werken aan preventie van de verschillende fracties? Wat met het FOST Plus-systeem, waarover eigenlijk niemand tevreden is? Hoe kan de preventie en selectieve inzameling van gelijkgesteld afval in bedrijven en allerlei overheidsdiensten en -instellingen verbeteren? Voor welke vormen van afvalverwerking en verbranding wordt er gekozen? Waar moeten de verwerkingsinstallaties komen?

Het voorliggende ontwerpplan 2003-2007 kan een eerste stap zijn om deze visie te realiseren, maar ook na 2007 zal verder aan het afvalbeleid moeten worden gewerkt.

1.4. Standpunt van de Vlaams Blok-fractie

Mevrouw Marleen Van den Eynde van de Vlaams Blok-fractie stelt dat het openbaar onderzoek over het ontwerp uitvoeringsplan huishoudelijk afvalstoffen in een zeer slechte periode is gestart. Het openbaar onderzoek werd gestart in een periode van gemeentelijk politieke inactiviteit. Hierdoor was de looptijd te kort en verkeerden de gemeentelijke milieuraden niet in de mogelijkheid om snel en accuraat een ondersteunend advies te formuleren ter begeleiding van een gemeentelijk advies over het ontwerpplan. Dit valt volgens de spreker ten zeerste te betreuren, omdat in de gemeentelijke milieuraden milieubewuste burgers zetelen die toch een bepaalde inbreng hadden kunnen bieden.

Het lijvige ontwerpplan is volgens mevrouw Van den Eynde wel een goed opgebouwd document, dat een beeld schetst van het huidige afvalbeleid in Vlaanderen, met de daaraan verbonden resultaten van inzameling, verbranding, storten en dergelijke. Toch betreurt het lid dat dit plan onduidelijkheden schept aangaande de inspanningen die de burgers reeds gedaan hebben op het vlak van selectieve inzameling, omdat ook het bedrijfsafval het voorwerp uitmaakt van dit plan. Het is dan ook noodzakelijk om een duidelijk onderscheid te maken tussen de werkelijke huisafvalstroom en de stroom van het bedrijfsafval, om zo tot een efficiënte ophaling en verwerking van beide afvalstromen te kunnen komen.

Dit ontwerp van uitvoeringsplan is volgens de Vlaams Blok-fractie een voorstel met nog zeer veel vraagtekens. Het is bijvoorbeeld al te voorbarig om bevoegdheidspakketten te verdelen, zoals het toewijzen van de verwerking aan de provincies, zolang het kerntakendebat niet afgerond is.

– Taakverdeling tussen gemeenten en provincies

Tot op heden is de gemeente (weliswaar via intercommunale werking) verantwoordelijk voor de volledige afwikkeling van het huishoudelijk afval, van ophaling tot eindverwerking. Hierdoor is de gemeente verantwoordelijk voor alle kosten die de verwerking met zich meebrengt, ook voor investeringen in verwerkingsinstallaties en dergelijke. De fractie van mevrouw Van den Eynde stelt zich de vraag of een provinciale bevoegdheid zoveel meer garanties biedt voor een beter afvalbeleid. De kennis en de deskundigheid voor afvalverwerking is aanwezig bij de intercommunales. De provincies hebben die technische kennis nog niet. Het standpunt van de Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP) werd tijdens de hoorzittingen vertolkt door

een bestendig afgevaardigde van de provincie Antwerpen. Maar van de andere provincies is er nog geen enkel duidelijk signaal gekomen waaruit blijkt dat zij in staat zijn deze nieuwe verantwoordelijkheden in te vullen. Behalve van de VVP, heeft de commissie tijdens de hoorzittingen geen enkele positieve reactie gehoord op het voorstel om de provincies dit nieuwe bevoegdheidspakket toe te vertrouwen. Rechter- en partijsituaties, lange transportafstanden en monopolievorming zijn nadelen die de door de overdracht van het bevoegdheidspakket zouden worden veroorzaakt. Het is belangrijk om niet enkel ecologische maar ook economische afwegingen te maken bij een eventuele hervorming van het afvallandschap. Het afvalstoffen-decreet voorziet in artikel 16 in een coördinerende rol voor de provincies, en volgens mevrouw Van den Eynde is dit perfect mogelijk in de vorm van de provincie als bemiddelaar tussen intercommunales. De Vlaams Blok-fractie gelooft niet in een organiserende en coördinerende rol voor de provincies inzake afval en verwerpt dan ook het plan om van de organisatie en coördinatie van de afvalverwerking een provinciale taakstelling te maken.

– *Bewustmakingsproces bij de burger*

Het afvalbeleid kan volgens de spreker enkel slagen en succesvol zijn als er ook een inbreng is van diegenen die het afval aanbrengen. Dat zijn de producenten en de consumenten, waarvoor in dit plan duidelijke acties omschreven staan.

De Vlaamse afvalberg kent nog steeds een aangroei, doch er is een positieve evolutie te onderkennen. Duidelijk onderscheid maken in de verschillende afvalstromen zal er toe leiden dat de pijnpunten beter worden blootgelegd en kunnen aangepakt worden. Ook het bewustmakingsproces bij de bevolking heeft geleid tot een sterke evolutie in positieve zin. Dit blijkt uit de inzamelresultaten van de gemeenten die de langetermijntaakstelling van 150 kg afval per inwoner reeds behalen.

Ook nieuwe initiatieven zoals het project "Retour is terug" in Zonhoven moeten zeer nauwgezet opgevolgd worden omdat hergebruik hier positief wordt benaderd. Het is beter met incentives een positief signaal te geven aan de burger, dan steeds bijkomende financiële kosten of heffingen (zoals ecotaksen) op te leggen.

Acties naar scholen om het bewustmakingsproces reeds op jonge leeftijd te starten, zijn positief maar moeten degelijk ondersteund en begeleid worden.

– *Producentenverantwoordelijkheid*

Volgens mevrouw Van den Eynde ontbreekt er in België nog steeds een gedegen productbeleid. Het is al te gemakkelijk om te wijzen naar de consumenten als diegenen die de afvalberg vergroten indien de producenten terzake geen verantwoordelijkheid nemen. Zo meent het lid dat de huidige milieubeleidsvereenkomsten onvoldoende zijn om producenten bewust te maken van een nieuw milieuvriendelijk productenbeleid. Kosten worden verhaald op de burger, waardoor de afvalstroom niet kleiner wordt. De terugnameplicht leidt er enkel toe dat het product door de producent op een verantwoorde manier kan verwerkt worden. Zo zijn er dranken op de markt die niet in herbruikbare fles te verkrijgen zijn, waardoor de burger verplicht wordt om dit product in recyclageverpakking te kopen. Bovendien zou de burger nogmaals gestraft worden door de invoering van de ecotaksen. Een duidelijk productenbeleid inzake drankverpakking is volgens de spreker dan ook essentieel in een vernieuwd afvalbeleid.

– *Verantwoordelijkheid van de overheid*

De overheid moet onderzoek laten uitvoeren, bijvoorbeeld over de beste beschikbare technologie inzake eindverwerking, maar ook LCA-studies (levenscyclusanalyses) kunnen richtinggevend zijn in een afvalbeleid. De LCA-studie zoekt immers een evenwicht tussen economie en ecologie, wat onontbeerlijk is voor een goed en verantwoord milieubeleid. Er is momenteel onvoldoende kennis hierover aanwezig. De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) zou hierover wel een nota hebben gemaakt, maar de vraag is in hoeverre dit al in de praktijk kan worden omgezet. Een LCA-studie over verschillende vormen van verpakkingsafval moet in ieder geval klaarheid scheppen over de vraag in hoeverre een product in meerdere of mindere belastend is voor het milieu. Het uitvoeren van een LCA-studie moet volgens de spreker dan ook een basisprincipe worden bij het op de markt brengen van nieuwe verpakkingsmaterialen.

– *Verbranden of vergisten of storten*

Volgens mevrouw Marleen van den Eynde moeten de huisvuilverbrandingsinstallaties in Vlaanderen uiteraard aan de BBT-norm (beste beschikbare technologie) voldoen om te mogen functioneren. De technologie inzake afvalverwerking kent een snelle evolutie en het is de taak van de overheid om alle beschikbare technologieën af te stemmen

op de situatie in het Vlaamse Gewest. Het is niet omdat een bepaald type van verbrandingsoven als de beste beschikbare technologie geldt in de Scandinavische landen, dat dit ook meteen een BBT is voor Vlaanderen. Er kunnen andere factoren meespelen in de keuze om een technologie aan te wenden. Socio-economische en ecologische factoren zijn hier twee belangrijke aandachtspunten. Ook het energierendement moet inderdaad opgedreven worden. Volgens het lid moet er ook een opening worden gelaten om nieuwe verbrandingsinstallaties te bouwen indien een nieuwe en betere BBT zich aandient.

– *Herziening heffingensysteem*

Volgens de spreker zijn de burgers bereid om te betalen voor hun afval. De prijsstijging van de afvalzakken heeft vele burgers nog bewuster gemaakt, maar de overheid mag de burger ook niet teveel laten betalen voor zijn inspanningen. Het principe blijft dat de vervuiler betaalt. Voor de Vlaams Blok-fractie zijn al te veel sociale correcties dan ook niet toelaatbaar. Afval blijft immers afval.

– *Besluit*

Het Vlaams Blok meent dat het ontwerp uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen tekortkomingen kent op het vlak van cijfermateriaal, zo is de hoeveelheid met huishoudelijk afval gelijkgesteld bedrijfsafval niet apart opgenomen in het plan. Het plan is wel informatief naar de bestaande toestand. Bijsturingen kunnen enkel indien ze worden ondersteund door degelijke studies, nu berusten nieuwe bijsturingen op mogelijke toekomstscenario's. De Vlaams Blok-fractie kan zich onmogelijk akkoord verklaren met de nieuwe bevoegdheidspakketten die in dit plan worden voorgesteld.

1.5. Standpunt van de CD&V-fractie

De heer *Jef Van Looy* vraagt dat dieper zou worden ingegaan op de rol van de provincies en de voorgenomen herverdeling van de taken inzake afval. Verwijzend naar actie 3 van het ontwerpplan vraagt het lid wat de exacte betekenis is van woorden "coördinatie en organisatie van de eindverwerking van afval". Wat gebeurt er met de eigendom van de installaties? Wat gebeurt er met de waarborgen van gemeenten en steden? Wat met de knowhow die nu niet in handen is van de provinciebesturen? Hoe zal het probleem van de rechter- en partijsituaties worden opgelost? Is het niet beter dat het kerntakendebat eerst wordt afgerond?

De heer Van Looy vreest dat met het voorliggende plan een nieuwe periode van onzekerheid aanbreekt voor het Vlaamse afvalstoffenbeleid.

De heer *Erik Matthijs* stelt dat volgens de CD&V-fractie het afvalstoffenplan haaks staat op de notie duurzame ontwikkeling. De laatste weken zijn er volgens de spreker veel mooie woorden gevallen over duurzame ontwikkeling. Een concept zo oud als de straat, het christelijke rentmeesterschap, kreeg een seculiere naam, maar het blijft hetzelfde: zorg voor het milieu en voor de komende generaties.

Op een recente hoorzitting over de wereldtop in Johannesburg zei minister Vera Dua dat ze wil ijveren voor een Vlaamse minister voor duurzame ontwikkeling en voor integratie van duurzame ontwikkeling in alle beleidsdomeinen, met een aparte administratie. In Johannesburg werden volgens de minister verschillende prioriteiten van de Belgische, Vlaamse en Waalse delegatie behandeld, waaronder water en energie en de combinatie milieu en gezondheid.

Het voorliggende ontwerp van afvalstoffenplan staat volgens de heer Matthijs echter haaks op het concept duurzame ontwikkeling. Het plan heeft geen aandacht voor de milieukost aan water en energie en geen aandacht voor hygiëne en gezondheid. Alleen het principe "minder afval" telt. Het feit dat het uitvoeringsplan een "apart" plan is, duidt volgens de spreker op de non-integratie van het milieubeleid.

De heer Matthijs overloopt verder de diverse opmerkingen van de CD&V-fractie bij het ontwerpplan.

– *Hergebruik en preventie*

De ladder van Lansink als onwrikbaar principe is niet altijd de juiste benadering vanuit het globaal milieuperspectief. Hergebruik, de eerste stap, kan door verbruik aan water, energie, speciale reinigingsmiddelen en ontsmettingsmiddelen meer belastend zijn voor het milieu dan een wegwerpproduct, gemaakt van natuurlijk of gerecycleerd materiaal, dat zonder probleem (indien het geen gevaarlijke afvalstoffen bevat) kan gerecycleerd, gecomposteerd of met energierecuperatie kan worden verbrand.

Een volgende opmerking van de CD&V-fractie is dat "minder afval" geen heilig principe mag zijn.

Verschillende organisaties pleiten voor een algemeen milieuonderzoek, waarbij de aspecten hygiëne en gezondheid in acht worden genomen, en waarbij de focus niet alleen op minder afval wordt gericht. De heer Matthijs haalt enkele voorbeelden aan. Het verbod op wegwerpbekers bij manifestaties leidt tot minder hygiëne en meer ongevallen. Bij het glazen alternatief zijn er veel meer risico's op kwetsuren door gebroken glas. Glazen kunnen ook wapens worden. Het spoelen van herbruikbare glazen of bekers op manifestaties zal ook niet hygiënisch gebeuren. Ook aan het meenemen van eigen verpakkingen naar de slager, voor het inpakken van etenswaren, zijn risico's voor de hygiëne verbonden. Bij het promoten van herbruikbare drankverpakkingen moet de vraag worden gesteld of de grondstofkost, de energiekost, de waterkost, de vervoerskost, de economische kost, de schadelijkheid van en vervuiling door de reinigingsproducten, enzovoort van de herbruikbare fles volledig in rekening worden gebracht. Worden fouten in het productieproces ingecalculleerd? Wordt de milieubalans juist opgemaakt? Volgens de heer Matthijs pleiten producenten en gebruikers van de drankverpakkingen volledig terecht voor een studie naar de totale milieukost van de herbruikbare flessen.

Een volgend voorbeeld van de heer Matthijs betreft het promoten van herbruikbare luiers. Internationale hedendaagse studies over de gezondheid van baby's, de betere hygiëne, en het comfort voor de baby en de ouder, worden in het ontwerpplan genegeerd. Evenals de studie van de milieuverontreinigende aspecten van de herbruikbare luier, die veel water nodig heeft, watervervuילend is en veel energie kost. Internationale milieutotaalstudies stellen volgens het lid dat een wegwerpluier zeker niet meer vervuילend is dan de herbruikbare. De wegwerpluier kan in gemengde installaties na verwijdering van het plastic worden gecomposteerd, of verbrand. Terwijl de minister er prat op gaat oog te hebben voor water, energie, milieu en gezondheid, blijkt in dit symbooldossier en andere dossiers volgens de heer Matthijs het tegendeel. Subsidies voor herbruikbare luiers zijn volgens de spreker overigens in strijd met het principe "de vervuiler betaalt."

Hergebruik is ook een economisch fiasco voor goederen die elders worden gebotteld en internationaal worden verkocht, zoals porto en champagne. Het lid veronderstelt dat de landen van herkomst niet op de lege flessen vanuit België zitten te wachten.

– *Ladder van Lansink*

Een volgende opmerking van de heer Matthijs is dat de ladder van Lansink niet steeds overeind blijft. Is voor de minister de eerste trap van de ladder (afval vermijden) heilig, dan is het voor iedereen een duidelijke principe dat verbranden van afval te verkiezen is boven storten blijkbaar nog niet duidelijk genoeg. De heer Matthijs verwijst in dit verband naar de acties 128 en 129 in het ontwerp van uitvoeringsplan. Uit de tekst van het ontwerp blijkt dat storten nog te vaak goedkoper is dan verbranden. Zo staat letterlijk in de tekst dat – bij de opstelling van het ontwerpplan – de totale kostprijs (verwerking plus heffing) van het verbranden van gewoon bedrijfsafval nog steeds hoger is dan de totale prijs voor categorie-2-stortplaatsen (blz. 204).

In het ontwerpplan wordt gesteld dat de huisvuilverbrandingsinstallaties (HVVI) bij de bevolking onterecht een slechte naam hebben en dat er dringend een betere communicatie moet komen naar de bevolking om het maatschappelijk draagvlak voor de HVVI te verbeteren (actie 132). De minister doet echter juist het omgekeerde door nog steeds de beste verbrandingsoven van België te willen sluiten. Volgens een vertegenwoordiger van de OVAM zuiveren sommige van deze installaties zelfs de lucht, in die zin dat de vervuiling in de omgevingslucht sterker is dan wat de installatie uitstoot. Net als bij de herbruikbare luiers gaat het volgens het lid echter om een symbooldossier. Er wordt een achterhaalde oplossing voorgesteld om hiermee te scoren bij de groene achterban, die niet mee is geëvolueerd.

Volgens de heer Erik Matthijs moet er dringend verbrandingscapaciteit bijkomen, zeker indien het de bedoeling is de stortplaatsen vroeger te sluiten. Er worden onrealistische schattingen gedaan van de vermindering van huisvuil en papier, om de nodige capaciteit zo laag mogelijk te kunnen ramen, en dan nog is er onvoldoende capaciteit. De spreker herhaalt dat het daarom volledig tegen het eigen milieubeleid ingaat om de ISVAG-installatie te willen sluiten.

De spreker stelt verder dat de gemeenten enorm hebben geïnvesteerd in stortplaatsen en verbrandingsinstallaties, zoals ook in het advies van de VVSG wordt benadrukt. Deze investeringen werden gedaan om de stortplaatsen en verbrandingsinstallaties te laten beantwoorden aan het steeds wijzigend en strenger wordend wettelijk kader. Dit waren kapitaalintensieve projecten, die werden gestart met een ruim tijdsperspectief. Nu sommige

stortplaatsen en installaties sluiten, blijven de gemeenten achter met hun afval en een financiële kater. Er moet volgens de heer Matthijs bij vervroegde sluitingen rekening gehouden worden met verliezen door de vroegtijdige sluiting (de saneringskosten, het niet-gerecupereerde deel van de investeringen, de nodige nieuwe initiatieven van de gemeenten...).

Ook selectieve inzameling is voor de heer Matthijs geen heilig principe. De reële kost – zowel de financiële kost als de milieukost (vervuiling door zwaar vervoer) – van de afvalverwerking kan worden vergroot door nog meer aparte inzamelrondes en inzamelinfrastructuur.

Als tegen 2004 blijkt dat de verpakkingsindustrie er niet in slaagt om de hoeveelheid verpakkingen in het zwerfvuil drastisch te beperken – minstens te halveren – dan wordt er statiegeld ingevoerd voor dranken, blikken en brikken tot driekwart liter. Volgens de heer Matthijs is in dit opzicht de vraag van het VEV relevant. Gaat men in de toekomst autoconstructeurs verplichten om de boetes van alle chauffeurs te betalen ?

Als de verkoopprijs van de afvalzak 1,5 euro wordt, dan zal, zoals ook door het VEV wordt voorspeld, de PMD-zak de vuilniszak voor het restafval worden.

– *Geïntegreerd beleid*

De fractie van de heer Erik Matthijs heeft ook vragen bij de integratie van het beleid. Er zijn zoveel acties dat de opstellers van het plan niet eens hebben gezien dat er veel dubbele acties of acties op hetzelfde terrein zijn, vaak met andere initiatiefnemers of betrokkenen. Er is volgens het lid dus geen sprake van een geïntegreerd afvalbeleid, laat staan een geïntegreerd milieubeleid. De spreker verwijst hierbij naar de verschillende acties gericht naar specifieke doelgroepen (acties 16 tot 23, 41 en 101).

– *Aanvaardingsplicht*

Wat de aanvaardingsplicht betreft, is volgens de heer Matthijs duidelijkheid gewenst. Het ontwerpplan vermeldt dat de producenten de goederen waarvoor een aanvaardingsplicht geldt ook moeten inzamelen op het containerpark (actie 25). De "verwijderingsbijdrage" moet de "verwerkingskost" bevatten. Een vergoeding voor de inzamelen overheadkosten voor de gemeenten wordt niet voorzien. Actie 55 daarentegen stelt dat de reële kosten van ophaling van afvalfracties die onder aanvaardingsplicht of terugnameplicht vallen en op

het containerpark worden ingezameld, aan de lokale besturen moeten worden vergoed. Zoals door het VVSG wordt geargumenteed, is een containerpark geen gratis hotel voor afval.

– *Beoordeling*

Terwijl de gemeenten op het einde van de planperiode zeer streng worden beoordeeld op het al dan niet behalen van de doelstellingen, worden er geen concrete doelstellingen of termijnen vooropgezet bij de actie voor het optimaliseren van de aanvaardingsplichten en milieubeleidsvereenkomsten.

Anderzijds worden wel gewaagde doelstellingen vooropgesteld voor vermindering van wegwerpverpakkingen en reclaimedrukwerk. Wat staat er tegenover als de doelstellingen niet worden gehaald ?

– *Kostprijs*

In deel 5 van het ontwerp van uitvoeringsplan wordt een kostprijs voor het Vlaams Gewest van 52 miljoen euro voor vijf jaar berekend, of jaarlijks 18 tot 20 miljoen euro in 2003-2004 en jaarlijks 15 tot 16 miljoen euro in 2005-2007. Als het lid deze voorgestelde bedragen per jaar optelt, komt hij echter aan een prijskaartje van 80 à 88 miljoen euro extra.

Gemeenten en burgers moeten in het plan ook nog eens extra betalen. Volgens een voorzichtige schatting gaat het om slechts 7 percent extra. Omdat daarbij de reële kosten nog worden onderschat, zal het volgens de heer Matthijs voor veel gemeenten nog meer zijn dan 7 percent. Het lid vraagt zich af of hiervoor nog voldoende draagkracht is bij de gemeenten en hun inwoners.

– *De rol van de provincie*

Volgens het zomerakkoord van de Vlaamse regering zou de provincie tussenkomen in het proces van afvalverwerking. Volgens de minister-president is dit wegens de kostprijs, die de gemeenten niet langer aankunnen. Noch de gemeenten, noch OVAM zijn echter vragende partij. Wat zal de rol van de provincies zijn ? Moet dit niet worden besproken in het kerntakendebat ? Het voorstel komt volgens het lid dan ook veel te vroeg.

Vele intercommunale verenigingen voor huisvuilverwerking stellen zich ernstige vragen bij die paragraaf in het ontwerp waarin wordt gesteld dat de provincie de organisatie, coördinatie en eindver-

antwoordelijkheid van de eindverwerking zal dragen (actie 3).

In vele, misschien wel alle verwerkingsinstallaties hebben de gemeenten-vennoten geïnvesteerd, of investeren zij nog belangrijke bedragen om hun installaties continu aan te passen aan de eisen van de BBT. Volgende vragen worden dan ook terecht naar voor geschoven. Wat wordt er juist bedoeld met organisatie, coördinatie en eindverantwoordelijkheid? Betekent dit dat de eigendom van de installaties wordt overgedragen aan de provincie en zullen de gemeenten-vennoten hiervoor rechtmatig vergoed worden? Wat zal er gebeuren met de waarborgen van steden en gemeenten op de leningen die door de diverse intercommunale verenigingen zijn aangegaan voor de verdere uitbouw en instandhouding van de installaties? De installaties hebben tot nu toe goede diensten geleverd aan de gemeenten-vennoten en dit voor een competitieve kostprijs. Worden deze waarborgen door de provincie overgenomen?

Wat met de vaststaande en verworven kennis? Is die bij de provincies aanwezig? Door de overdracht van een aantal taken naar de provincies dreigt de kennis en deskundigheid van de afvalintercommunales verloren te gaan en kan de inschakeling van de provincies de werkingskosten verhogen, met als gevolg nog hogere tarieven.

Verder vraagt het lid zich af of er geen rechter- en partijsituaties ontstaan: de provincie is immers verantwoordelijk voor de klasse 1-milieuvergunningen.

Waarom moet dit alles nu hoogdringend gewijzigd worden, terwijl het zogenaamde kerntakendebat nog bezig is? Dit is volgens het lid onbehoorlijk bestuur.

De resultaten van de intercommunales en OVAM mogen worden gezien, ook internationaal staan zij aan de top inzake afvalverwerking. Velen vragen zich daarom af waarom nu precies een nieuwe periode van onzekerheid gecreëerd wordt: de impasse die voorafging aan de invoering van het nieuwe decreet op de intergemeentelijke samenwerking is nog maar pas voorbij. Dergelijke onzekerheid is een belemmering voor de continuïteit en voor de verzekering van de goede dienstverlening en roept grote twijfel op betreffende de rechtszekerheid.

Er zijn volgens de heer Matthijs dus belangrijke tegenargumenten die aantonen dat een wijziging van het organisatieniveau niet wenselijk is. Het gevaar is reëel dat de gemeenten opnieuw de factuur toe-

geschoven zullen krijgen. De CD&V-fractie plaatst vraagtekens hierbij en meent dat iedere wijziging in de organisatie van het afvalbeleid impliceert dat alle financiële lasten en risico's naar het bevoegde niveau moeten doorgeschoven worden. Verantwoordelijkheid heeft ook financiële implicaties.

1.6. Opmerkingen van de Agalev-fractie

De heer *Johan Malcorps* merkt in een eerste reactie op dat enkele doelstellingen van het Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 1997-2001 al gerealiseerd of zelfs overtroffen zijn. Anderzijds blijft het belangrijkste probleem dat de afvalberg nog altijd groeit. Hoe zullen de producenten op hun verantwoordelijkheid gewezen worden?

Ook wat op federaal vlak moet gebeuren inzake productbeleid moet nader bepaald worden. De levensduur, herstelbaarheid en herbruikbaarheid van producten zijn belangrijk omdat ze afval voorkomen. Op gewestelijk niveau moet werk gemaakt worden van de aanvaardingsplicht en het principe dat de vervuiler betaalt. Zo moeten een aantal milieubeleidsovereenkomsten worden herbekeken. De spreker meent dat het nuttig zou zijn het decreet van 15 juni 1994 betreffende de milieubeleidsovereenkomsten grondig te bestuderen en eventueel aan te passen.

Het nabijheids- of zelfvoorzieningsprincipe wordt met voeten getreden. Een deel van het Vlaams afval verdwijnt naar andere landen. Het lid wil dat wordt nagegaan hoe deze vorm van "ecodumping" kan worden vermeden. Een deel van de verwerkingscapaciteit wordt niet gebruikt en de verwerking van het Vlaams afval in het buitenland veroorzaakt daar overlast.

De heer Malcorps merkt ook op dat de VVSG, VVP en de intercommunales van mening verschillen over het kerntakendebat (de herverdeling van de taken) en de financiering.

De afvalheffing en de huisvuilbelasting moet volgens de spreker bepaald worden op basis van twee principes: de retributies moeten bijgestuurd en geharmoniseerd worden op basis van een sociaal-progressief en een ecologisch-progressief principe. Een inwoner die veel verdient maar milieuvriendelijk leeft, hoeft daarom niet meer te betalen. Een inwoner die weinig verdient maar blijft vervuilen, moet wel de factuur gepresenteerd krijgen. Tussen beide principes moet een evenwicht gezocht worden. Intussen is iedereen het erover eens dat de forfaitaire afval- en milieubelastingen hebben afge-

daan. Deze belastingen moeten nu grondig worden bestudeerd en geëvalueerd.

– *Ladder van Lansink en heffingenbeleid*

In een volgende vergadering gaat de heer Malcorps uitgebreider in op het ontwerp van uitvoeringsplan. De zogenaamde ladder van Lansink moet volgens de spreker het uitgangspunt blijven van het Vlaamse afvalbeleid. Ook de vorige minister van Leefmilieu heeft zich hiervoor ingezet. Het zou dus getuigen van continuïteit in het beleid en een belangrijk signaal naar de bevolking zijn. In de afvalbeheersingshiërarchie moet preventie op de eerste plaats blijven staan, gevolgd door hergebruik en vervolgens door recyclage. In een reactie op de uiteenzetting van de heer Matthijs, merkt het lid nog op dat uit een recente studie in opdracht van de Europese Commissie over hergebruik en recyclage van bepaalde stromen verpakkingsafval blijkt dat veel afhangt van de transportafstanden en het aantal omlopen. Uit contacten met de sector heeft het lid geleerd dat niet enkel herbruikbare maar ook nieuwe flessen om hygiënische redenen met detergents worden gespoeld voor ze worden gebruikt. Het lid ziet dus geen reden om de ladder van Lansink in vraag te stellen, wel zijn er argumenten om ze te verfijnen. Het lid denkt aan volgende invulling : (1) preventie, (2) producthergebruik, (3) herwinnen van materialen of grondstoffen (met daarin recyclage, feedstock recycling, compostering), (4) mechanische afvalscheiding en vergisting, (5) afvalverbranding met energierecuperatie en ten slotte (6) storten, als meest milieuonvriendelijke verwerkmethode.

De heffingen op de eindverwerking van afvalstoffen moeten inderdaad volledig worden afgestemd op deze afvalbeheershiërarchie. Er moet worden nagegaan of dit voldoende en op die wijze wordt geïmplementeerd door het plan. De heffingen moeten de doelstellingen inzake afvalbeheersing ondersteunen, zodat ze ook een duidelijk signaal zijn voor de betrokkenen. Dit betekent uiteraard niet dat de discussie over de sporten van de ladder daarmee voor goed wordt afgesloten. De technische en andere ontwikkelingen moeten uiteraard worden opgevolgd maar rechtvaardigen op dit ogenblik geen wijziging van het beleid.

Het gaat niet op dat een groot deel van het afval nog steeds wordt uitgevoerd naar Wallonië en het buitenland zonder dat duidelijkheid is over de verwerking. De heer Malcorps verwijst naar het advies van de MiNa-Raad waarin wordt voorgesteld een systeem van verwerkingscertificaten te introduceren. Daar zijn volgens het lid argumenten voor.

Een andere mogelijkheid is een systeem met heffingen uit te werken. Het Europese nabijheidsbeginsel zou daardoor concreet moeten worden toegepast.

– *Producentenverantwoordelijkheid*

Er lijkt volgens de heer Malcorps een consensus te bestaan over de prioriteit die moet worden gegeven aan de producentenverantwoordelijkheid. Op Vlaams niveau moet die worden verzekerd door het afdwingen in de diverse sectoren van de aansvaardingsplicht opgenomen in het Vlaamse en door het invoeren van de aansvaardingsplicht voor nieuwe sectoren. Milieubeleidsovereenkomsten mogen nooit neerkomen op een afzwakking van de aansvaardingsplicht. De kosten voor de ophaling en verwerking van de afvalstromen mogen niet langer worden afgewenteld op de gemeenten, zoals ook herhaaldelijk door de VVSG is gesteld. Dit is al in het plan opgenomen maar moet indien nodig scherper worden gesteld. De milieubeleidsovereenkomsten inzake papier blijven wat dit betreft een pijnpunt.

– *Taakverdeling*

De provincies kunnen een belangrijke rol spelen. Die coördinerende rol is reeds opgenomen in het afvalstoffendecreet en kan eventueel nog worden versterkt. Er lopen enkele interessante projecten. Anderzijds is ook het kerntakendebat nog lopende en zal het nog niet onmiddellijk worden afgerond. De gemeenten en intercommunales verrichten bovendien goed werk – het Vlaamse Gewest scoort goed op internationaal niveau – en het nieuwe decreet op de intergemeentelijke samenwerking biedt meer garanties inzake openbaarheid en transparantie. Voor de taakverdeling op lange termijn kan de discussie open blijven. Op dit ogenblik is een overdracht van de exploitatie, en dus van de werkingsinstallaties die door gemeenten en intercommunales worden uitgebaat, naar de provincies echter niet wenselijk. Deze enorme operatie zou ten koste gaan van de realisatie van de concrete doelstellingen in het ontwerpplan. De heer Malcorps ziet wel het nut in van een verstevigde coördinatie en meer overleg over de organisatie. Sommige provincies hebben bewezen dat ze een sturende rol kunnen spelen. In andere provincies was dit minder duidelijk. Volgens het lid moet een onderscheid gemaakt worden tussen wat op korte en wat op lange termijn moet gebeuren.

Het is afwachten wat het kerntakendebat zal opleveren en het voorliggende uitvoeringsplan (dat geen beleidsplan is) kan daar niet op vooruit lopen.

Het lid heeft dan ook vragen bij actie 3 van het ontwerpplan. Het kerntakendebat zou wel dringend naar het parlementaire niveau moeten worden gebracht.

– *Concessies*

De regie over het hele afvalbeleid moet in overheidshanden te blijven en dat zowel op Vlaams, provinciaal als op gemeentelijk niveau. De centrale planning en sturing van het verwerkingsbeleid moet op Vlaams niveau gebeuren. De Agalev-fractie is geen voorstander van het in concessie geven van het afvalbeleid aan de privé-sector, zoals in sommige gemeenten is gebeurd. De fractie ziet wel een duidelijke rol voor private partners in de uitvoering van op voorhand duidelijk vastgelegde doelstellingen inzake de verwerking van afval. Dat kan in de vorm van publiek-private samenwerking (PPS).

– *Financiering*

Inzake de financiering moet volgens de heer Malcorps het onderscheid worden gemaakt tussen vaste en variabele kosten. Voor het dekken van de vaste kosten is, vanuit een sociaal oogpunt bekeken, een forfaitaire huisvuilbelasting niet het beste systeem. Daarover lijkt een consensus te groeien. Probleem is wel dat er diverse vormen van forfaitaire belastingen op gemeentelijk niveau zijn (afvalbelasting, milieubelasting, vestigingstaks) en dat de opbrengst ervan meestal niet volstaat voor het dekken van alle vaste kosten. Er zijn dan ook argumenten voor een doorlichting van de hele gemeentelijke fiscaliteit.

Wat de variabele kosten betreft, zijn retributies noodzakelijk. Daarbij moet het principe de vervuiler betaalt worden toegepast. Een eventuele vrijstelling van retributie voor een (deel van de) niet vermijdbare fractie moet dan ook minimaal blijven. Ook mensen met een laag inkomen moeten worden aangemoedigd om minder te gaan vervuilen. Het is voor het lid duidelijk dat een reële prijs moet worden gevraagd om reële kosten te dekken en dat, naast aandacht voor sociale aspecten, een ecologische sturing mogelijk moet blijven. Zoals reeds eerder gevraagd zou de OVAM op korte termijn werk moeten maken van een geharmoniseerd model van gedifferentieerde retributies voor afvalzakken en containers.

2. Repliek van mevrouw Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw

– *Algemeen*

Minister Vera Dua geeft in de vergadering van 17 oktober 2002 een repliek op de tussenkomen van de leden. De minister laat eerst opmerken dat het openbaar onderzoek over het ontwerp van uitvoeringsplan op 4 oktober 2002 werd afgerond. Er zijn talrijke reacties gekomen, vooral van gemeenten, federaties en dergelijke. Eind oktober zal een verslag beschikbaar zijn van de inspraakprocedure. Het ontwerpplan zal worden aangepast op basis van de reacties, en zou in december 2002 opnieuw aan de Vlaamse regering moeten worden voorgelegd met het oog op de definitieve vaststelling. De planperiode start immers op 1 januari 2003.

De minister verwijst naar de opmerking van de heer Wille dat het plan van een te geïsoleerd toepassingskader vertrekt, te beperkt ecologisch werd opgevat en onvoldoende sociaal-economisch is ingebed. De minister stelt dat het om een sectoraal uitvoeringsplan gaat. De vraag is of de hele sociaal-economische context, die volgens de minister belangrijk is, in een uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen kan worden meegenomen. Bepaalde aspecten, bijvoorbeeld inzake financiering, worden wel meegenomen in het plan of worden door de OVAM opgevolgd. Aan de OVAM kan worden gevraagd om in de toekomst de sociaal-economische omkadering beter uit te werken. In de stuurgroep van het afvalstoffenplan zijn ook de sociaal-economische partners – waaronder het VEV, Unizo en bedrijfsfederaties – vertegenwoordigd.

– *Eindverwerking*

Diverse leden hebben ook vragen bij de methodes voor de eindverwerking van afval. De heer Bex verwijst naar een nieuwe verwerkingstechnologie die de afvalverwerking een totaal andere aanblik zal geven. Het eerste uitgangspunt van de minister is dat steeds moet worden uitgegaan van BBT-studies. Op basis van duidelijkheid over de beste beschikbare technologie kan het beleid zich eventueel heroriënteren.

Een ander uitgangspunt is dat geen nieuwe installaties worden gebouwd louter omdat een nieuwe technologie beschikbaar is. In de planning wordt de noodzakelijke verwerkingscapaciteit zeer nipt in-

geschat, om de druk op preventie hoog te houden. Het risico bestaat immers dat afval zou worden geproduceerd om de installaties draaiende te houden. Rekening houdend met de reeds afgeleverde vergunningen voor voorbehandelingsinstallaties, is er volgens de minister geen noodzaak om nog vele nieuwe verwerkingsinstallaties bij te bouwen. De stortcapaciteit zal verder worden verminderd, maar ook dan is het plaatje van de eindverwerking bijna rond.

Algemeen gezien geven BBT-studies informatie over de technologische en ecologische haalbaarheid. Het is aan het bedrijfsleven om uit te maken of de technologie ook economisch haalbaar is en of een investering verantwoord is.

– *Ladder van Lansink*

Er waren ook bedenkingen van verschillende leden bij de afvalbeheersingshiërarchie, of de zogenaamde ladder van Lansink. De minister pleit voor voorzichtigheid. Het gaat om een basisprincipe dat ook onder de vorige legislatuur het uitgangspunt van het afvalbeleid vormde. Het staat vast dat afval voorkomen de meest efficiënte aanpak is en blijft, en de minister hoopt dat het niet de bedoeling is preventie in vraag te stellen. Wat de discussie over hergebruik en recyclage betreft, verwijst de minister naar de LCA-studies (levenscyclusanalyses) die ook door de VITO worden uitgevoerd. Deze studies moeten uitwijzen voor welke deelstromen moet worden uitgekeken naar hergebruik en voor welke naar recyclage.

Het gaat volgens de minister om een meer dan tien jaar oude discussie. Ook bij de ecotakswetgeving werden uiteenlopende argumenten aangehaald. Er is echter nog geen enkele betrouwbare studie die heeft aangetoond dat recyclage beter is dan hergebruik. In bepaalde gevallen zouden hergebruik en recyclage wel evenwaardig zijn. Veel hangt echter af van de waarde die wordt gehecht aan de factoren die in de analyse worden gebracht. De resultaten van een LCA-studie over het gebruik van glazen flessen kunnen bijvoorbeeld worden vertekend door het uitgangspunt dat het spoelen van de flessen in een ver buitenland moet gebeuren. De minister steunt het voorstel van de heer Malcorps om de ladder van Lansink verder te verfijnen op basis van de beschikbare elementen. Op die manier blijft het een zeer bruikbaar instrument in het streven naar duurzame ontwikkeling.

– *Taakverdeling en financiering*

Uit de opmerkingen en vragen van de leden blijkt ook dat de discussie over het uitvoeringsplan wordt doorkruist door het kerntakendebat en het debat over de financiering. Diverse leden hebben gepleit voor voorzichtigheid bij het voorstel om taken te verschuiven (actie 3). Toch lijkt een grotere coördinerende rol voor de provincies voor geen enkele fractie onbespreekbaar. De minister zegt dat ze ook een duidelijk standpunt van de CD&V-fractie hierover zou appreciëren, gelet op de belangrijke inbreng van deze fractie op het lokale bestuursniveau. De heer Matthijs laat hierbij opmerken dat het standpunt van zijn fractie duidelijk uit zijn tussenkomenst blijkt.

De minister kan een aantal opmerkingen van de leden bijtreden. Een grootschalige operatie, waarbij de installaties van de intercommunales door de provincies zouden worden overgenomen, lijkt uitgesloten. Het gaat immers niet alleen over het overnemen van de installaties en het uitkopen van de intercommunales maar ook over het overnemen van het historisch passief, inbegrepen de problematiek van de stortterreinen. Een coördinerende rol voor de provincies kan nuttig zijn. Daarmee samen hangt de vraag hoe en op welk niveau de financiering in de toekomst zal verlopen. Wordt de financiering aan het gemeentelijk niveau onttrokken en komt er een nieuwe provinciale belasting, zoals de heer Maes voorstelde? Daarover bestaat heel wat discussie.

De minister is het wel eens met de optie, waarover een consensus lijkt te groeien, om de vaste kosten te financieren vanuit de algemene middelen (die afkomstig zijn van sociaal gecorrigeerde ontvangsten). De andere kosten kunnen dan worden gefinancierd door een diftar-systeem. Probleem is wel dat de vaste kosten variëren van plaats tot plaats en dat ze overigens maar op gemiddeld 10 percent van de totale kost worden geschat.

Volgens OVAM is 1,5 euro een streefcijfer voor de kostprijs van de grijze zak (die wordt gebruikt voor de restfractie), als instrument in een diftar-systeem. De minister meent dat deze streefprijs misschien nog te hoog ligt. Er moet worden gezocht naar het juiste evenwicht tussen het stimuleren van het vermijden van afval en het in de hand werken van sluikestorten. In die zin kan het voorliggende plan nog worden aangepast.

De minister heeft haar administratie de opdracht gegeven om na te gaan welke juridische mogelijkheden het Vlaams Gewest heeft om in te grijpen in het instrument van de forfaitaire gemeentelijke huisvuilbelastingen. Er kan worden gedacht aan een algemene beslissing waarbij dergelijke forfaitaire belastingen onmogelijk worden gemaakt. Maar de minister wil voorzichtig te werk gaan en de lokale besturen niet in moeilijkheden brengen.

De grote bekommernis van de minister is dat het afvalbeleid blijft doorgaan. Daartoe is er behoefte aan een zekere continuïteit in het beleid. Intercommunales moeten weten dat op stapel staande initiatieven niet zullen worden afgeremd. Ze hebben behoefte aan een duidelijk signaal om te kunnen investeren in installaties waarvoor vergunningen werden afgeleverd. Het is dan ook de bedoeling van de minister om op korte termijn duidelijkheid te verschaffen over de organisatie van de afvalverwerking.

Een tweede belangrijke bekommernis van de minister is dat de prijs voor de burger niet mag verhogen. Aan de OVAM is gevraagd hoe de financiering anders kan worden georganiseerd, zonder dat de kostprijs voor de burger verhoogd.

Een derde belangrijke zorg is dat het beheer van het huishoudelijk afval op een ecologisch verantwoorde manier blijft gebeuren en dat de dienstverlening naar de burger toe niet wordt onderbroken. De gemeenten hebben reeds bewezen sterk te staan in lokale organisatie en dienstverlening.

De minister sluit zich aan bij de opmerking van de heer Maes over de sterke en zwakke punten van het Vlaams afvalbeleid. Bij een hervorming moeten de sterke punten zeker bewaard blijven. Een van de sterke punten is volgens de minister de kwaliteit van de eindverwerking. In de eindverwerking werden de laatste tien jaar spectaculaire vorderingen gemaakt wat de beperking van emissies betreft.

– Nabijheidsprincipe

Het nabijheids- of zelfvoorzieningsprincipe moet voor de minister een belangrijke basisprincipe blijven wat het huishoudelijk afval en het daarmee gelijkgesteld bedrijfsafval betreft, maar het mag geen dogma zijn. In het programmadecreet bij de begroting 2003 zullen maatregelen worden voorgesteld om het ontwijkingsgedrag naar Wallonië aan te pakken. Wat het hoogcalorisch afval (RDF) en de verwerking daarvan betreft, laat de minister opmerken dat dit in een Europese context als een nuttige toepassing wordt beschouwd en dat de lid-

staten hun grenzen hiervoor niet mogen sluiten. Via de bouw van een nieuwe installatie voor de verwerking van hoogcalorisch afval in Beveren zal het nabijheidsprincipe wel gedeeltelijk worden gerespecteerd.

De heer Bex laat hierbij opmerken dat hij sceptisch staat tegenover deze vorm van verwerking van hoogcalorisch afval.

– Private partners

De commissieleden maakten ook opmerkingen over de relatie tussen overheid en private partners in het afvalbeleid. Aan de ene kant is er grote terughoudendheid aangaande het in concessie geven van het gemeentelijk afvalbeleid. Aan de andere kant is er de terechte opmerking dat private actoren in de uitvoering van het afvalbeleid een rol moeten kunnen spelen. In het kerntakendebat moet volgens de minister ook rekening worden gehouden met het feit dat de meeste verwerkingsinstallaties eigendom zijn van intercommunales. Dankzij grote investeringen is de kwaliteit daarvan nu op een behoorlijk peil, wat in het verleden anders was. De hervorming van het afvalbeleid mag niet onrechtstreeks de monopolisering in de hand werken. Het aantal spelers op de afvalmarkt is immers beperkt.

Private partners hebben volgens de minister een rol en moeten die kunnen spelen. De overheid moet een kader creëren en regulerend optreden. De op te richten Vlaamse reguleringsinstantie moet naar de mening van de minister ook bevoegd worden voor het afvalbeleid.

– Inbreng van de burger

Enkele leden maakten opmerkingen over de burger, die het afvalbeleid een vervelende aangelegenheid begint te vinden omdat er voortdurend inspanningen van hem worden gevraagd. De minister benadrukt dat er in het ontwerp van uitvoeringsplan expliciet voor werd gekozen om geen nieuwe verplichtingen op te leggen aan de burgers, hoewel er nog mogelijkheden zijn om de selectieve inzameling uit te breiden. Dat het afvalbeleid de burger niet onverschillig laat, duidt overigens op het effect van de stimuli om het afvalgedrag te wijzigen.

Indien mogelijk moet wrevel echter worden vermeden. De onduidelijkheid over de inzameling van plastic verpakkingen zorgt bijvoorbeeld voor wrijvingen. Bij de discussie over de nieuwe erkenning van Fost Plus zal dan ook het accent liggen op een duidelijke sorteerboodschap.

– *Hergebruik*

Naar aanleiding van de opmerking van de heer Matthijs over het verbod op het gebruik van wegwerpbekers bij grote manifestaties, stelt de minister dat de wegwerpbekers niet worden vervangen door glazen maar door herbruikbare plastic recipiënten. Op die manier worden de risico's verbonden aan gebroken glas dus vermeden.

De minister is op de hoogte van studies waaruit de nadelen van herbruikbare luiers moeten blijken. Dergelijke onderzoeken worden echter vaak uitgevoerd door de producenten van wegwerpluiers. De minister meent wel dat voorzichtigheid geboden is bij het promoten van herbruikbare luiers. Het kan niet de bedoeling zijn om jonge ouders te gaan verplichten opnieuw katoenen luiers te gebruiken. Mensen die herbruikbare luiers willen gebruiken, kunnen daartoe wel worden aangemoedigd via het subsidiereglement van de gemeenten. Een ophaalsysteem waarbij huis-aan-huis de wegwerpluiers selectief worden ingezameld, acht de minister niet zinvol. Een meer realistische optie is, zoals in lopende proefprojecten, een inzamelsysteem uit te werken in samenspraak met kindercrèches en bejaardentehuizen. Zoals reeds opgemerkt, meent de minister dat een wegwerpluier niet hygiënischer is dan een katoenen luier.

– *Aanvaardingsplicht*

Het opleggen en uitwerken van de aanvaardingsplicht heeft een belangrijke invloed op het huishoudelijke afvalstoffenplan. De discussie over de aanvaardingsplicht kan echter worden gevoerd bij de evaluatie van de milieubeleidsovereenkomsten en de herziening van Vlarea.

– *Coördinerende rol van de provincies*

Na de repliek van de minister stelt de heer *Jef Van Looy* dat, ondanks herhaalde vragen, er nog geen duidelijk antwoord is over wat in actie 3 wordt bedoeld met "coördinatie en organisatie van de eindverwerking van afval".

De *minister* repliceert dat ze duidelijk heeft gemaakt dat de overdracht van verwerkingsinstallaties van intercommunales naar de provinciebesturen niet aan de orde is. De minister ziet wel een coördinatietaak weggelegd voor de provincies. Zo moet een provincie erover waken dat geen drie intercommunales op haar grondgebied dezelfde installatie bouwen indien daardoor een overcapaciteit wordt gecreëerd. In een dergelijke situatie kan de provincie de partners samen brengen en in

overleg naar een meer rationele oplossing zoeken, waarbij niet alleen de economische efficiëntie maar ook de transportproblematiek in rekening wordt gebracht. In een andere situatie is er behoefte aan een installatie maar wil geen enkele gemeente die op haar grondgebied. De provincie kan in dergelijke geval mee helpen zoeken naar een geschikte locatie. Een andere vraag is wie in dat geval de vergunningsaanvraag zal indienen.

De heer *Van Looy* stelt dat een coördinerend optreden van de provincie, wanneer door de gemeenten en intercommunales onvoldoende initiatief wordt genomen, reeds werd beoogd met de wijziging van het afvalstoffendecreet in 1994. Met de nu voorgestelde wijziging worden echter rechter- en partijsituaties gecreëerd. De provincies kunnen immers zowel installaties uitbaten als beslissen over de vergunning van andere installaties.

3. **Conclusie**

De commissie beslist in de vergadering van 24 oktober 2002 om de behandeling van het ontwerp van Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen stop te zetten. Aanbevelingen kunnen later in de vorm van een voorstel van resolutie worden ingediend en aan de plenaire vergadering worden voorgelegd.

De verslaggever,

Jacky MAES

De voorzitter,

Jacques TIMMERMANS